स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

(Local Disaster and Climate Resilience Plan -LDCRP)

२०७५

नीलकण्ठ नगरपालिका

धादिङ

निर्माण निर्देशिका : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८
Local Disaster Risk Management Plan Guideline (LDRMP-2068)
र
स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलयोजना तर्जुमा निर्देशिका, मस्यौदा २०७४
Local Disaster and Climate Resilience Planning Guidelines (LDCRP -2074)

दस्तावेज : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना -२०७४, नीलकण्ठ नगरपालिका धादिङ, २०७५

सर्वाधिकार : नीलकण्ठ नगरपालिका, धादिङ

प्राविधिक सहयोग : नेपाल क्रियटिभ हाउस

तयारी तथा प्रकाशनका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग :
यो योजनाको निर्माण नीलकण्ठ नगरपालिका धादिङ र नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति सँगको सहकार्यमा ***एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRANepal)*** को आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा ***ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) द्वारा सञ्चालित बरदान परियोजना (BURDAN Project) अर्न्तगत*** तयार गरिएको हो ।

विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली

नेपाली शब्द	अङ्ग्रेजी शब्द
भवन निर्माण संहिता	Building Code
क्षमता	Capacity
क्षमता विकास	Capacity Building
जलवायु परिवर्तन	Climate Change
आपत्कालीन व्यवस्थापन	Emergency Management
सामना क्षमता	Coping Capacity
विपद्	Disaster
विपद् जोखिम	Disaster Risk
विपद् व्यवस्थापन	Disaster Management
विपद् जोखिम व्यवस्थापन	Disaster Risk Management
पूर्वचेतावनी प्रणाली	Early Warning System
वातावरणनीय ह्रास	Environmental Degradation
सम्मुखता	Exposure
पूर्वानुमान	Forecast
भौगर्भिक प्रकोप	Geological Hazard
प्रकोप	Hazard
पूर्वतयारी	Preparedness
रोकथाम	Prevention
पुनर्लाभ	Recovery
उत्थानशील	Resilience
प्रतिकार्य	Response
प्रबलीकरण	Retrofiting
जोखिम	Risk
जोखिम विश्लेषण	Risk Assessment
जोखिम व्यवस्थापन	Risk Management
जोखिम स्थानान्तरण	Risk Transfer
सङ्कटासन्न/सङ्कटासन्नता	Vulnerable/Vulnerability

शब्दसङ्क्षेप

प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
न.पा	नगरपालिका
गा.पा	गाउँपालिका
नविव्यस	नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति
स्थाविव्यस	स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति
अ/गैसस	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रय गैरसरकारी संस्था
जमौविवि	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग
जिसस	जिल्ला समन्वय समिति
जिविव्यस	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जिकृविका	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
जिप्राका	जिल्ल प्राविधिक कार्यालय
जिशिअ	जिल्ला शिक्षा अधिकारी
जिशिका	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
जिस्वाका	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
जिजस्वाका	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
जिपसेका	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
जुरेस	जुनियर रेडक्रस सर्कल
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
नेसे	नेपाली सेना
मविअ	महिला विकास अधिकृत
मविका	महिला विकास कार्यालय
शप्रब	शसस्त्र प्रहरी बल
स्थाविअ	स्थानीय विकास अधिकारी
संरासंविका	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम
साप्रव्यस	सामुदायिक प्रकोप व्यवस्थापन समिति

बिषय-सूची

खण्ड १ : परिचय

१.पृष्ठभूमी

१.१. नगरपालिकाको परिचय र प्रकोपको अवस्था

१.२. योजनाको परिकल्पना, ध्येय तथा लक्ष्य

१.३ योजनाको उद्देश्य

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

१.५ योजनाको सीमा

१.६ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

१.७ योजना कार्यान्वयन रणनीति

१.८ योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन

खण्ड २ :

२. प्रकोप, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण

२.१ प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण

२.२ सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.२.१ ऐतिहासिक समय रेखा

२.२.२ प्रकोप, मौसमी, तथा बालीपात्रो

२.२.३ नगरपालिकाको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.३.४ नगरपालिकाको भूउपयोग नक्सा:

२.३ प्रकोप विश्लेषण

२.३.१ सामाजिक स्रोत नक्सा

२.३.२ लक्षित समुह छलफल

२.३.३ जोखिम तथा समस्या विश्लेषण

२.४ क्षमता विश्लेषण

२.४.१ स्रोतको उपलब्धता तथा पहूँच

२.४.२ स्थानीय ज्ञान सीप क्षमता र प्रविधीको लेखाङ्कन

२.४.३ नगरपालिकामा कार्यरत संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र

२.४.४ गतिशिल नक्सा (समुदायमा पहुँच कायम भएका व्यक्तिहरू)

२.५ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण

२.५.१. जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलाप पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

३.१.भूकम्प प्रकोपको सर्न्दभमा

३.१.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.१.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.१.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.१.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.१.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.२ पहिरो प्रकोपको सर्न्दभमा

३.२.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.२.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.२.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.२.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.२.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.३. सडक दुर्घटना प्रकोपको सर्न्दभमा

३.३.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.३.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.३.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.३.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.३.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.४ चट्याङ प्रकोपको सर्न्दभमा

३.४.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.४.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.४.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.४.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.४.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.५ बाढी/खहरे प्रकोपको सर्न्दभमा

३.५.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.५.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.५.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.५.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.५.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

३.६ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा

३.६.१. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

३.६.२ जोखिम न्युनिकरणका क्रियाकलापहरू

३.६.३ आपत्कालिन पुर्वतयारी

३.६.४ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु

३.६.५ विपद् पश्चात् पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरु

अनुसूची १ : विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माणमा सहभागिहरू
अनुसूची २ : नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

खण्ड - १ : परिचय

१. पृष्ठभूमी

१.१ नीलकण्ठ नगरपालिकाको परिचय :

उत्तर हिमालय पर्वतदेखि दक्षिणको महाभारत पर्वत श्रृङ्खलासम्म फैलिएको नेपालको एकमात्र जिल्लाको रूपमा परिचित धादिङ जिल्लामा अवस्थित यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको घोषणा मिति २०७१ वैशाख २५ को मन्त्री परिषद्को निर्णयअनुसार नीलकण्ठ, साङ्घोष, सुनौलाबजार र मुरलीभञ्ज्याङ गा.वि.स.लाई समेटेर स्थापना भएको हो तथा हाल यस नगरपालिकामा धुवाँकोट, खाल्टे र ज्यामरुङग गाविसलाई समेत समेटिएको छ। यस नगरपालिकामा हाल जम्मा १४ वटा वडा रहेका छन् । देशको राजधानी काठमाडौं देखि ८९ कि.मी मा यो नगरपालिका अवस्थित छ । साविकको नीलकण्ठ गा.वि.स.को नामलाई नै कायम गरी यो नगरपालिकाको नामाकरण नीलकण्ठ गरिएको छ। जसको अर्थ भगवान शिवले विष सेवन गरि आफ्नो कण्ठमा राख्नु भएको र कण्ठ नीलो भएकोलेनीलकण्ठ नामाकरण भएको किम्बदन्तीमा उल्लेख छ । साथै थोपल खोला नजिक रहेको *ढाँडदेवी मन्दिरलाई* नीलकण्ठ बनाइएको भन्ने पनि इतिहासमा उल्लेख छ । नगरपालिकाको पछिल्लो तथ्याङ अनुसार यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ७१,१३१ रहेको छ । भने परिवार संख्या १५,२३९ रहेको छ । नगरपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल १९७.७ वर्ग कि.मी. रहेको छ।

यस नीलकण्ठ नगरपालिकाका समुदाय तथा परिवारले प्रयोग गर्ने खानेपानीका स्रोतहरुमा : ८६.१% परिवारले धारा/पाइपको पानी पिउने गर्दछन्, ७.९% परिवारले मुल धाराको पानी पिउने गर्दछन्, ३.४% परिवारले नदि/खोलाको पानी पिउने गर्दछन्, २.४% खोला/इनार/कुवाको पानी पिउने गर्दछन् भने ०.१% परिवारले ट्युबवेल/हातेपम्पको पानी पिउने गर्दछन् तथा ०.१% ढाकिएको इनार कुवाको पानी पिउने गर्दछन्। यसैगरी यस नगरपालिकामा शौचालयको किसिमहरुमा : ५८.६% परिवारले सेप्टिक टैंकको प्रयोग गर्दछन्, २७% ले साधारण चर्पी प्रयोग गर्दछन्, १३.१% परिवारकोमा चर्पी नभएको तथा चर्पीको प्रयोग गर्दैनन् भने १.३% परिवारको चर्पी सार्वजनिक ढलमा जोडिएको छ। यहाँका परिवारको खाना पकाउने इन्धनका मुख्य स्रोतहरुमा : ८०.५% ले दाउराको प्रयोग गर्दछन्, १६.५ परिवारले एल.पी.ग्यासको प्रयोग गर्दछन् भने २.९% परिवारले गोबर ग्यासको प्रयोग गर्ने गर्दछन्।

ऐतिहासिक, भौगोलिक, जैविक तथा प्राकृतिक सुन्दरता सँगै यस नीलकण्ठ नगरपालिका विपद्का दृष्टीले उच्च जोखिममा रहेको छ । अन्य विपद् सँगै यस नगरपालिका भूकम्पीय दृष्टिले पनि उच्च जोखिममा रहेको छ । वि.सं. २०७२ सालको भूकम्पले यस नगरपालिकामा जनधनको धेरै क्षति गऱ्यो । भूकम्प सँगै यस नगरपालिकामा पहिरो, बाढी, चट्याङ्, सडक दुर्घटना, आगलागी, हुरीवतास, खडेरी, जनावरआतंक (बादर, स्याल), महामारी तथा जलवायु परिर्वतन तथा जलवायु जन्य समस्या पनि यहाका समुदायले भोग्दै आएका छन् । विपद्ले गर्ने जनधनको क्षति कम गर्ने तथा विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उदेश्यका साथ यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा नगरपालिका स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन समिति तथा वडा स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन भएका छन् । विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि नगरपालिका स्तरबाटै धेरै प्रयासहरु अगाडी बढेका छन्। यसका साथै यस नगरपालिकामा बहुप्रकोपसंग जुध्नको लागि मानविय, आर्थिक, भौतिक श्रोत साधनको विकास गरी यस नगरपालिकालाई विपद् उत्थानशिल नगरपालिकाको रुपमा स्थापीत गर्नु जरुरी छ।

१.२ योजनाको परिकल्पना, ध्येय, लक्ष्य

परिकल्पना :

यस योजनाको परिकल्पना नीलकण्ठ नगरपालिकालाई विपद् जोखिममुक्त नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने रहेको छ

ध्येय :

यस योजनाको मुख्य ध्येय विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरूलाई विकासमा मुलप्रवाहीकरण गर्ने र समुदायको हरेक वर्गको जीवनस्तरमा सुधार ल्याई सुरक्षित बांच्न पाउने अधिकार कायम गर्ने रहेको छ ।

लक्ष्य :

यस योजनाको लक्ष्य विपद्बाट हुने जनधनको क्षति तथा जोखिमलाई कम गर्नुका साथै सहभागिता मूलक प्रक्रियाबाट पहिचान गरिएका मुद्दाहरूलाई योजनाको रूप दिई पूर्वतयारीका कार्यहरू गर्ने, जीविकोपार्जनमा अभिवृद्धि गर्ने र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यलाई विकास योजनाहरूमा मुलप्रवाहीकरण गर्ने रहेको छ ।

१.३ योजनाको उद्देश्य

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यहरूलाई संस्थागत गरी विपद्का दृष्टिले सुरक्षित समुदायको निर्माण गर्नका लागि स्थानीय तहका आवधिक र वार्षिक कार्यक्रममा समेत मूलप्रवाहीकरण गरी दीगो विकास गर्नका लागि नेपाल सरकार स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्माण गरेका ***"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४ " को*** मस्यौदा अनुसार निर्माण गरिएको छ । यस योजनाको विपद् पूर्व, विपद्का समयमा र विपद् पश्चात् मानिस माथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी, पूर्व सचेतना प्रणाली, न्यूनीकरण, रोकथाम कार्य गर्नु र प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु मूल उद्देश्य रहेको छ :

- विपद् सम्बन्धी न्यूनतम आधार तथा साझा मापदण्ड निर्धारण गरी नगरपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्ने ।
- नगरपालिका भित्र रहेका विपद्को सङ्कटासन्नता, जोखिम र क्षमता पहिचान तथा विश्लेषण गर्ने ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापनका प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमसहितको योजना तर्जुमा गर्ने ।
- विपद् उत्थानशील समुदायको निर्माणमा योगदान गर्ने ।
- विपद्सँग सामना गर्नसक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।
- स्थानीय तहका नीति तथा विकास कार्यक्रममा सबै क्षेत्र र वर्गको समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई संस्थागत गर्न मार्गप्रशस्त गर्ने ।
- विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सेवा प्रदान गर्ने ।
- विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी सरकार र सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउने ।

१.४ योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा तर्जुमा गरिने विकास योजनाको एउटा प्रमुख भागका रूपमा निरन्तर यो योजना कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को घटना मानव समुदायका लागि सम्वेदनशील भएकोले यस्तो अवस्था नआओस भन्नाका निम्ति हरेक विकासका कार्यलाई विपद् व्यवस्थापन कार्यसँग समायोजन गरी दीगो विकासका क्रियाकलापमा समुदायको सक्रिय सहभागिता समेतको अपेक्षा गरिएको हुंदा यसले महत्वपूर्ण स्थान ओगटेको हुन्छ । यसकारण यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको छ । त्यसैले यस योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई अग्रस्थानमा राख्न सकिन्छ । नगरपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकतालाई पुष्टी गर्दछ :

- नगरपालिकास्तरमा संस्थागत संरचना तयार हुने ।
- नगरपालिकास्तरीय विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सूचनाको पहुँच रहने ।
- बहुखतरा जोखिम तथा क्षमता विश्लेषणमा समुदायको सहभागिता हुने ।
- नगरपालिकामा तयारी/प्रतिकार्य समूहहरू निर्माण हुने ।
- नगरपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना तर्जुमा हुने ।
- नगरपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण कोष स्थापना हुने ।
- समुदायले व्यवस्थापन गरेका स्रोतहरूमा समान पहुँच ।
- नगरपालिका स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्वन गरिने ।
- समुदायमा आधारित पूर्वचेतावनी प्रणालीहरूको स्थापना हुने भएकाले समुदाय सुरक्षित रहन मद्धत पुग्ने ।
- यस योजनाले विपद् पूर्व, विपद्का समयमा र विपद् पश्चात मानिसमाथि पर्ने प्रतिकूल प्रभावको सामना गर्न मद्धत पुर्‍याउछ ।
- स्थानीय स्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम उपयोग गर्दै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी विपद् पूर्वतयारी, पूर्व सचेतना प्रणाली, न्यूनीकरण, रोकथाम कार्य गर्नु र प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी, जवाफदेहीयुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्थानीय निकायलाई जिम्मेवार बनाउँछ ।
- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न समुदायलाई हातेमालो गर्ने वातावरण बनाउन प्रेरणा दिन्छ ।
- पीडित समुदायलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- खानेपानी, सरसफाइ र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गरी प्रभावित समुदायलाई प्रकोपको पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थाति हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

१.५ योजनाका सीमा

योजना तथा कार्यक्रमहरूका आफ्नै महत्व र सीमा हुन्छन् । यस योजनाका पनि महत्वका साथै निम्नअनुसार सीमा पनि रहेका छन् :

- योजनाको कार्यान्वयन स्थानीय निकायहरूले आफ्नो नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रियाको अभिन्न अङ्गको रूपमा गर्ने भएकाले विकास-निर्माणसँग सम्बन्धित भएर निरन्तर कार्यान्वयनमा रहने छन् ।
- यो योजना ***"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४ " को*** मस्यौदाका अनुसार तयार गरिएको छ ।
- यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकाले आवश्यक रूपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतको खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ, जुन उपलब्ध हुन्छ नै भने निर्क्योल गर्न सकिँदैन ।
- यस योजनाको कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि आवश्यक दक्ष जनशक्तिको स्थानीय स्तरमा कम उपलब्धता रहन सक्छ ।

१.६ योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४ " को मस्यौदाका अनुसार यो योजना तर्जुमा गर्दा नगरपालिका र वडाका प्रभावित तथा सङ्कटासन्न समुदायको प्रत्यक्ष र समावेशीयुक्त सहभागिता सुनिश्चित हुने गरी समावेशी, सहभागितामूलक र यथार्थपरक बनाउन निम्नअनुसारका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिएका छन् :

योजना निर्माणमा नगरपालिकाको छनोट : जिल्ला समन्वय समिति, नगरपालिका तथा सरोकारवाला सघं सस्थाहरु सँग समन्वय गरी *ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र* एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) ले यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको छनोट गरेको थियो ।

प्रारम्भिक भेला तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन : नगरपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सम्पूर्ण निर्वाचित जन प्रतिनिधी, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, स्थानीय राजनीतिक दलका प्रतिनिधी, स्थानीय बुद्धीजीविहरू, ज्येष्ठनागरिक, स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका अनुसार नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन गरिएको थियो ।

नगरपालिकाको कार्यालय र नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा छलफलः नगरपालिका स्तरीय योजना बनाउने विषयमा *ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र* एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) तथा नीलकण्ठ नगरपालिका तथा नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरू सँग छलफल गरी वडा तथा नगरपालिका स्तरीय योजना बनाउने कार्यमा सहमति भएको थियो ।

योजना निर्माण अभिमुखीकरण : स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र *ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) र* एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) को सहजीकरणमा अभिमुखीकरण गरिएको थियो । यस अभिमुखीकरणमा सहभागिहरूलाई विपद् सम्बन्धी आधारभूत विषय बस्तु जस्तै विपद्, प्रकोप, सङ्कटासन्न, जोखिम र क्षमता बारेमा बुझाई, विपद् व्यवस्थापन चक्र वारे छलफल गरिएको थियो भने सूचना संकलन विधि तथा प्रक्रियाको बारेमा छलफल तथा अभ्यास गरिएको थियो ।

नीलकण्ठ नगरपालिकाको वडा स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण : यस योजना तयार गर्ने सम्बन्धमा नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, नगरपालिका कार्यलय, वडा कार्यालय, वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति सँग समन्वय गरी सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण (भि.सि.ए.) तथा योजना निर्माणको क्रममा पटक पटक छलफल तथा पुनरावलोकन गरी यस नीलकण्ठ नगरपालिका भित्रका १४ वटै वडाहरूको वडा स्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण गरिएको थियो ।

नगरपालिका स्तरीय सूचना संकलन : नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माणका क्रम तथा वडास्तरीय सूचना तथा अभिमुखीकरणमा सहभागी भएका सहभागीहरूबाट सहभागितामूलक रूपमा सूचनाको संकलन गरिएको थियो । जसमा विशेष गरेर सामाजिक र आर्थिक सूचनाहरू, नगरपालिकामा हुने प्रकोपहरू र विपद्को ऐतिहासिक विवरण आदि संकलन गरिएको थियो । उक्त सूचनालाई नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा छलफल तथा पुनरावलोकन समेत गरी नगरपालिकास्तरीय सूचना संकलन गरिएको थियो ।

योजनाको खाका लेखन कार्य : सहभागिबाट आएको सूचना तथा योजना निर्माणका क्रममा वडा स्तरबाट आएका सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण र वडा स्तरका योजनाहरुलाई समेट्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापन विज्ञ र विपद् व्यवस्थापन समितिबाट संयूक्त रूपमा योजना लेख्ने कार्य सम्पन्न भएको थियो ।

नगरपालिकाको स्तरीय योजना बैठक : योजना निर्माण गर्नको लागि बैठक संचालन गरिएको थियो । सहभागीतामूलक रूपमा विभिन्न प्रकोपको असरहरू कम गर्न र विपद्को अवस्था सिर्जना हुन नदिन विपद् पहिले के-के कार्य गर्ने, विपद् भै हालेको अवस्थामा के-के कार्यहरू गर्ने र विपद् पश्चात के-के कार्य गर्ने भन्ने सर्न्दभमा विस्तृत छलफल तथा समुह कार्य गरिएको थियो । सहभागिहरूबाट तथा नगरपालिकाबाट आएको सूचनाको आधारमा नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगरपालिकास्तरीय योजना तयार गरिएको थियो । योजना निर्माणका क्रममा वडा स्तरबाट आएका योजनाहरुलाई समेट्दै आवश्यकता अनुसार थप योजनाहरुको पनि छनोट गरिएको थियो ।

योजनाको प्रस्तुती र सुझाव संकलन गोष्ठी : योजनालाई नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुती गरी योजनामा थप्नु पर्ने बुंदाहरू र आवश्यक सल्लाह सुझाव समेटिएको थियो ।

योजनाको अन्तिम लेखन कार्य र योजनाको तयारी : नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा सहभागिहरूबाट आएको सुझावलाई पनि समेटेर विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको तयारी कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।

१.७ योजना कार्यन्वयन रणनीति :

१.७.१ योजनाको स्वीकृति :

नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिबाट तयार भएको नगरपालिकास्तरीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई नगरपालिकाले आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी नगरपरिषद्बाट स्वीकृत गराईने छ।

१.७.२ बजेट व्यवस्था :

७.२.१ स्वीकृत योजनाले निर्धारण गरेका प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि नगरपालिकाले आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म बजेट विनियोजन गर्नेछ।

७.२.२ योजना कार्यान्वयनको लागि नगरपालिकाले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति, विषयगत कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था तथा दातृ निकाय समेतको समन्वय र सहयोगमा बजेटको व्यवस्थापनमा पहल गर्नेछ।

१.७.३ योजना कार्यान्वयन :

७.३.१ नगरपालिकाले स्वीकृत विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत् कार्यान्वयन गराउन प्राथमिकता दिनेछन्।

७.३.२ नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत योजना विषयगत कार्यालय, समुदाय, सङ्घसंस्था तथा निजी क्षेत्र एवं समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति समेतको सहयोग लिई कार्यान्वयन गर्नेछ।

१.८. योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन :

८.१ नगरपालिकाले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ।

८.२ नगरपालिका स्तरमा गठित अनुगमन समितिले विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रभावकारिता समेत मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार नगरपालिकामा सिफारिस गर्नेछ।

८.३ विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने संस्थाहरूले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय, स्थानीय निकायमा पेश गर्नेछ।

८.४ नगरपालिकाको कुनै पनि क्षेत्रमा उत्पन्न विपद्ले सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिममा पारेको परिवर्तनलाई सम्बोधन गर्न प्रत्येक वर्ष योजनाको पुनावलोकन गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार गर्नेछ।

८.५ विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक पाँच वर्षमा योजनाको बृहत् पुनरावलोकन गरी अध्यावधिक गर्नेछ।

खण्ड - २ : प्रकोप, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषण

२.१ प्रकोप पहिचान, नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण :

नीलकण्ठ नगरपालिकाको १४ वटै वडामा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति वडा अध्यक्ष, जनप्रतिनिधीहरु स्थानीय बुद्धीजीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, स्थानीय संघ संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा के-कस्ता प्रकोपहरू छन् र त्यसमध्ये कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ भनेर जोडी तुलना विधिबाट वडाको स्तरीकरण गरिएको थियो । जुन यस प्रकार रहेको छ :

वडा स्तरीय प्रकोप स्तरीकरणमा देखिएमा मुख्य प्रकोपहरु :

वडा	नीलकण्ठ नगरपालिकाको वडाहरूको प्रकोप तथा प्रकोपको स्तरीकरण							
	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाचौं	छैठौं	सातौं	आठौं	नवौ
१	भूकम्प	चट्याङ	हुरीवतास	आगलागी	सडक दुर्घटना	पहिरो	बाढी/खहरे	भिरबाट लड्ने	विद्युतीय दुर्घटना
२	भूकम्प	चट्याङ	विद्युतिय दुर्घटना	आगलागी	जनावर आतंक	सडक दुर्घटना	पहिरो	बाढी	भिरबाट लड्ने
३	भूकम्प	पहिरो	हुरीवतास	सडक दुर्घटना	बाढी/खहरे	आगलागी	असिना	विद्युतीय दुर्घटना	
४	भूकम्प	चट्याङ	पहिरो	जनावर आतंक	हुरीबतास	महामारी	विद्युतीय दुर्घटना		
५	भूकम्प	जनावर आतंक	सडक दुर्घटना	आगलागी	पहिरो	बाढी			
६	भूकम्प	पहिरो	हुरीवतास	चट्याङ	महामारी	आगलागी	सडक दुर्घटना	खडेरी	विद्युतीय दुर्घटना, असिना
७	भूकम्प	पहिरो/ भुक्षय	बाढी/ खहरे	जैविक आक्रमण	विद्युतीय दुर्घटना	सडक दुर्घटना			
८	भूकम्प	हुरीवतास	महामारी	पहिरो	बाढी	चट्याङ	आगलागी		
९	भूकम्प	जनावर आतंक (बादर)	सडक दुर्घटना	हुरीवतास	चट्याङ	आगलागी	बाढी		
१०	भूकम्प	पहिरो	आगलागी	सडक दुर्घटना	बाढी	हुरीवतास	जनावर आतंक	महामारी	
११	भूकम्प	खडेरी	आगलागी	जनावर आतंक (स्याल)	पहिरो/ बाढी	हुरीबतास	असिना	चट्याङ	महामारी, विद्युतीय दुर्घटना, असिना, जैविक

									आक्रमण
१२	भूकम्प	सडक दुर्घटना	पहिरो	हुरीबतास	महामारी	बाढी	चट्याङ	आगलागी	असिना, जैविक आक्रमण
१३	भूकम्प	हुरीबतास	सडक दुर्घटना	चट्याङ	पहिरो	बाढी/खहरे	खडेरी	महामारी	विद्युतीय दुर्घटना
१४	भूकम्प	पहिरो	बाढी	चट्याङ	आगलागी	हुरीवतास	खडेरी	जनावर आतंक	विद्युतीय दुर्घटना

वडामा गरिएको स्तरीकरणको आधारमानीलकण्ठ नगरपालिका मुख्य प्रकोपहरू निम्न रहेका छन् ।

१. भूकम्प
२. पहिरो
३. सडक दुर्घटना
४. चट्याङ
५. बाढी तथा खहरे
६. आगलागी
७. हुरीवतास
८. खडेरी
९. जनावर आतंक (बादर, स्याल)
१०.महामारी
११. असिना
१२. जैविक आक्रमण
१३. विद्युतीय दुर्घटना (अव्यवस्थित पोल तथा नाङ्गा तार)

वडाको स्तरीकरण पश्यात् वडाहरुको प्रकोपको स्तरीकरणलाई मध्य नजर गर्दै,नीलकण्ठ नगरपालिकको नगरपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा कार्यपालिका सदस्यहरु, बुद्धी जीविहरू, ज्येष्ठ नागरिक, स्थानीय संघ-संस्थाका प्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा नीलकण्ठ नगरपालिका के-कस्ता प्रकोपहरू छन् र त्यसमध्ये कुन प्रकोप मुख्य समस्याको रूपमा रहेको छ भनेर जोडी तुलना विधिबाट नीलकण्ठ नगरपालिको स्तरीकरण गरिएको छ ।

नीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र प्रकोप तथा प्रकोपको स्तरीकरण :

प्रकोप	भूकम्प	पहिरो	सडक दुर्घटना	चट्याङ	बाढी	आगलागी	हुरीवतास	खडेरी	जनावर आतंक	महामारी
भूकम्प	×	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प
पहिरो	×	×	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
सडक दुर्घटना	×	×	×	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना
चट्याङ	×	×	×	×	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ	चट्याङ
बाढी	×	×	×	×	×	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
आगलागी	×	×	×	×	×	×	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
हुरीवतास	×	×	×	×	×	×	×	हुरीवतास	हुरीवतास	हुरीवतास
खडेरी	×	×	×	×	×	×	×	×	खडेरी	खडेरी
जनावर आतंक	×	×	×	×	×	×	×	×	×	जनावर आतंक
महामारी	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
अंकभार	९	८	७	६	५	४	३	२	१	०
स्तर	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाचौ	छैठौं	सातौं	आठौं	नवौं	दशौं

नोट : नेपाल भूकम्पको उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रुपमा प्राथमिकतामा राखी योजना तर्जुमा गरीएको छ ।

यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको प्रकोपको स्तरीकरण गरी विश्लेषण गर्दा भूकम्प पहिलो, पहिरो दोस्रो, सडक दुर्घटना तेस्रो, चट्याङ चौथो, बाढी/खहरे पाँचौ, आगलागी छैठौं, हुरीवतास सातौं, खडेरी आठौं, जनावर आतंक (बादर तथा स्याल) नवौं तथा दशौं स्थानमा महामारी रहेको छ । यसका साथै नगरपालिकामा अन्य गैह्र प्राकृतिक विपद्को रुपमा सडक दुर्घटना तथा विद्युतिय दुर्घटना पनि हुने गरेको देखिन्छ । यसैगरी यस नगरपालिकामा सुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढ्दै गएको, पानीका मुहानहरु सुक्दै जाने गरेको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पर्दा पनि अत्याधिक पर्ने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु पर्ने, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने गरेको जस्ता विभिन्न जलवायु जन्य समस्या देखिएको छ ।

२.२ सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

२.२.१ ऐतिहासिक समयरेखा विश्लेषण फारम (विगत ३० वर्षको विवरण लिने)

यस नीलकण्ठ नगरपालिका विगतमा कुन प्रकोपबाट कस्तो विपत्ति परेको थियो भन्ने जानकारी लिन विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा तयार गरिएको छ। यस विधिको प्रयोग गर्दा विशेष गरी ज्येष्ठ नागरिक तथा स्थानीय समुदायसँग छलफल गरिएको छ । यसबाट प्रकोपको दोहोरिने प्रवृत्ति, त्यसले पुऱ्याउने भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, मानवीय वा प्राकृतिक क्षति तथा प्रभावको बारेमा जानकारी एकीकृत गर्न सकिन्छ र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्रियाकलाप र कार्य समय निर्धारण गर्ने आधार बनाउन सहज हुन्छ ।

नगरपालिका : नीलकण्ठ

वडा	विपद्	साल र महिना	स्थान	मानवीय क्षति		प्रभावित परिवार वा घरधुरी	भौतिक क्षति		आर्थिक क्षति (रुपैयामा)	प्राकृतिक क्षति (खेती योग्य भूमी वन)	सामाजिक क्षति	उक्त विपद् जोखिमले भविश्यमा पर्न सक्ने असर	सूचना पुष्ट्याइको विधि
				मृत्यु	घाईते		घर	अन्य					
वडा १	भूकम्प	२०७२	वडाभरी	२	३०	१२००	१२००	पशु २००	करोडौं			मानसिक विचलन	
	पहिरो	वर्षौदेखिको निरन्तर	डाँडावसाह तथा गैविसाँध जाने वाटोमा				५००			४० हेक्टर जमिन पहिरोको जोखिममा		पहिरोको मुनि खेतियोग्य जमिन प्रभावित	
	आगलागी	२०७४	धुसेनी जामुने			१० घर	२	घरभित्रका सबै	२० लाख				
	चट्याङ	२०७४ जेठ	उनिउ खर्क		३	१ घर	१	वाखा	२ लाख			मानसिक तनाव	
	हुरीवतास	वर्षेनी	वडा भरी			९२०	३	खाद्यानवालिे	१० लाख भन्दा वढि	रुखहरु लड्ने भाँचिने			

	विद्युतीय दुर्घटना		वडाको खाल्टे									विद्युत ट्रान्समिटर लाईन अवरुद्ध भईरहने	
वडा २	**भूकम्प**	२०७२ वैशाख १२	वडाभरी	३	२२	१२००	सबै घर गोठ मन्दिर, विद्यालय	पशु २००	१५ करोडौं	कुलो बाँधमा क्षति		आर्थिक तथा सामाजिक असर सँगै मानसिक विचलन	
	पहिरो	२०४३, भदौ ३	जुरेथुम सिम्ले	८		३	घर जग्गा	पाल्तु वस्तु	३० लाख	५० रोपनी पहिरो			
	विद्युती दुर्घटना	२०७१	सोह्रघर भुलभुले	२									
वडा ३	**भूकम्प**	२०७२	वडाभरी	५	४०	४७००			करोडौं			मानसिक विचलन	
	पहिरो	वर्षैपिच्छे											
	हुरीवतास	वर्षैपिच्छे											
वडा ४	**भूकम्प**	२०७२	वडाभरी										
	चट्याङ	२०७२			३			बाखाहरु मरेको					
	चट्याङ	२०७२	अल्छी डाडा		४								
	हुरीवतास	समय											

		समयमा											
	पहिरो	२०२८								खेतीयोग्य जमीन			
वडा ५	**भूकम्प**	२०७२/१/१२		१४ जना	१०० जना	११०० घर	११०००	४०० वटा पशुहरु	करोडौ	७ हेक्टर जमिन फाटेर गएको	चोरी, डकैती	मानसिक तनाव	
	आगलागी	२०६७	थाम्से			३	३		रु.२०,००,०००				
	बाढी	२०४८ जेठ	वडा भरी			१००			रु.५०,००,०००	५० हेक्टर जमिन			
	चट्याङ	२०६४ चैत्र	राम्चे		८ जना	४	४	७ वटा बाखा	रु.२००,०००				
वडा ६	**भूकम्प**	२०७२		१ जना	३ जना								
	पहिरो	२०११	जल्केनी			१०							
		२०२८								खेतमा क्षति			
वडा ७	**भूकम्प**	२०७२/१/१२				घरहरु क्षति							
	पहिरो /भुक्षय	वर्षैपिच्छे											
	बाढी/खहरे	वर्षैपिच्छे											
	जैविक	समय समयमा											

	आक्रमण												
	विद्युतीय दुर्घटना	समय समयमा											
वडा ८	**भूकम्प**	२०७२	नीलकण्ठ-८	२ जना	५० जना	११३३ घरधुरी		विद्यादय भवन, मठमन्दिर	५ करोड भन्दा बढी				
	बाढी	२०२८	नीलकण्ठ-८		१० जना	१० घरधुरी प्रभावित			रु.१००,०००				
	सडक दुर्घटना	२०६०/६१	नीलकण्ठ-८	१ जना				३०					
वडा ९	**भूकम्प**	२०७२	नीलकण्ठ-९										
	सडक दुर्घटना	२०७४ भाद्र	नीलकण्ठ-९ र १० को बिचमा	४ जना	३३ जना	२०	२०						
	चट्याङ	२०५८			२ जना	२							
		२०६०		१ जना	३ जना	४							
	आगलागी	२०७४/१२/२१ र २२	लहरेपाखा सल्लाघारी सामुदायिक वन			५१		खानेपाइपको क्षति		२ हेक्टर वनको क्षति			
वडा	**भूकम्प**	२०७२	निलकण्ठ		१००		२००		२ करोड				जि.प्र.का

१०			नगरपालिका वडा नं.-१०		जना		घर भत्किएको		बराबरको आर्थिक क्षति				
	पहिरो	२०५९/६०	थुम्की आठमुरीमा				२ वटा घरमा क्षति	भैसी २ वटा गाई गोरु	१० लाख बराबर				रेडक्रस
		२०७२	तिमल्सिना गाउँ (देउती फाँट)						१० लाख बराबर				
		२०७४	तल्लो टारीवेशी				२ घरमा क्षति		१० लाख बराबर				
		वर्षेनी	क्यामरेढाप				सिचाई कुलो खेत झर्ने, कुलो क्षति						
	आगलागी (डढेलो)	२०३७	थुम्की आँगे		१ मान्छे	१ घर							
		२०७२	चापटारी			१०			१० लाख बराबर				
		२०५९				१							

	आगलागी	२०६२	भदौरे			१	१		पाँच लाख				
		२०६३	टारीवेशी भदौरे छतुने			१			१० लाख बराबर				
	सडक दुर्घटना	२०७४	निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं.-१०	५ जना	२७ जना				१ करोड बराबर				
	महामारी (झाडा पखाला)	२०७३	निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं.- १०		७५ जना बिरामी								
वडा ११	**भूकम्प**	२०७२ बैशाख	सबै ठाउँमा	३ जना	७ जना	११५०	११५०	५० पशुपंछी					
	पहिरो	२०४२ साउन	लम्साल गाउँ	३ जना	५ जना	२	२	पशुपंछी	१० लाख				
		वर्षेनी	जुंडीखेत, सुर्गुरेको पुच्छारमा कान्ले खेत, कान्ते डाँडा, थापा गाउँको पहिरो						१० रोपनी, १० रोपनी ७ रोपनी ५ रोपनी खेतमा वाढी पसेको,				

			पात्ले पहिरो, अंधेरी खोलाको पहिरो खाल्टे खेत						मगर वस्ती तथा खेतीयोइग जमिनमा क्षति वाटो अवरुद्ध ३ रोपनी, खेती भुमी, २० रोपनी जग्गा				
	सुख्खा पहिरो	२०७२	लामास्थानको भीर कुना, खोंडे डाँडा, अन्तरी डाँडा,						खेतीयोग्य जमिनमा क्षति				
	हुरीवतास	२०५३	शंखादेवी मा.वि. पञ्चकन्या आ. वि				१ मावि १आवि						

		चैत, बैशाख	प्राय जसो स्थानहरु										
	चट्याङ	२०५६ जेठ	सिम्ले	१ जना	१० जना	१	१						
		२०६२ जेठ	बोसी गाउँ		२ जना	२		१ पशु	५ हजार				
		२०६८ भदौ	बोसी गाउँ		३ जना	३		टि.भी. पशुपंछी	२ लाख				
		२०७१	धमला गाउँ		२	२ घरमा							
	बाढी	२०४२	बोसी गाउँ	२ जना		१	१						
		२०५३	चरङ्गे खोलाको वाढी			३	३	पशु २५	खेती ३ लाख				
	विद्युतीय दुर्घटना	२०७०/६	गोला भञ्ज्याङ	१									
	भिरबाट लडेर	२०३२/३३	भालु खोलामा	१									
		२०५७	भालु खोला	१			१						
	माटो खन्दा पुरीएर	२०७० असोज	छिपी गाउँ	१ महिला									
	रुखबाट लडेर	२०७३ दशौ	सिम्ले	१									

	अरिङगाल खोलाले बगाएको	२०६६	आखुखोला	१									
	महामारी	२०७४	पशु महामारी					३ भैसी, १० वाखा					
वडा १२	**भूकम्प**	२०७२	वडा भरी	४	२		१०००						वडा स्तरीय छलफल
	असिना	२०६२				२००				कृषिबाली नाली			
	हुरीबतास	२०७२					घरको छानाहरु उडाउने						
वडा १३	**भूकम्प**	२०७२	वडा भरी	१	१५	९५ प्रतिशत	अधिकांश						वडा स्तरीय छलफल
	पहिरो	२०७२	नामरुङ थाति डाडा										
	बाढी तथा पहिरो	२०७१	आउती खोला							खेतीबाली नष्ट			
	चट्याङ	२०७२	लाखोला	१	५	३							
	हुरीबतास	२०७२	वडाभरि										
वडा १४	**भूकम्प**	२०७२		६	५०	१२६६							वडा स्तरीय छलफल

	पहिरो	२०४३		१६	४०	टोल नै बगाएको				खेतीयोग्य जमिनमा क्षति तथा एउटा पाखा नै बगाएको			
	सडक दुर्घटना	२०६५		२	३५								
	असिना	२०७४								बालिनाली नष्ट			
		२०७०								अन्नवाली			

ऐतिहासिक समय रेखाको सूचनालाई हेर्ने हो भने भूकम्पले विगतका वर्षहरूमा सामान्य मात्र क्षति गरेको भएता पनि पछिल्लो पटक २०७२ सालको भूकम्पले यस नगरपालिकामा जनधनको क्षति गर्‍यो । त्यसैगरी विगतको ईतिहासमा पहिरो, सडक दुर्घटना, चट्याङ, आगलागी, बाढी खहरे, असिना आदिले पनि क्षति गर्ने गरेको छ । यसका साथै जनावर अतंक (मुख्य बादर, स्याल) ले पनि यस नगरपालिकामा असर गर्ने गरेको छ । यसरी यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको एतिहासिक समय रेखालाई हर्ने हो भने बारम्बार दोहोरिरहने प्रकोपका घटनाको रुपमा पहिरो, चट्याङ, बाढी, आगलागी तथा हुरीबतास देखिन्छ । यस नगरपालिको एतिहासिक विवरण अनुसार पछिल्ला ३० वर्षमा सुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढ्दै गएको, पानीका मुहानहरु सुक्दै जाने गरेको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पर्दा पनि अत्याधिक पर्ने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु पर्ने, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने गरेको जस्ता विभिन्न जलवायु जन्य समस्याहरु पनि देखिएकाले यहाका समुदायले जलवायु परिर्वतन तथा जलवायु जन्य समस्या पनि भोग्दै गएको देखिन्छ ।

२.२.२. प्रकोप, मौसमी तथा बालीपात्रो :

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा कुन समयमा कुन प्रकोप हुन्छ भनेर पत्ता लगाई त्यसको समयरेखा तयार गरिएको छ। जलवायु परिर्वतनका दष्ट्रिले पनि पछिल्ला ३० वर्ष प्रकोपको समय र महिनाहरु के-कस्तो फरक तथा परिर्वतन देखियो भन्नका लागि पनि समुदाय तथा विपद् व्यवस्थापन समिति सँग छलफल गरी तालिकामा जोखिम महिनाहरुलाई रङ लगाएर संकेत गरिएको छ।

२.१ प्रकोप पात्रो :

प्रकोप		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
भूकम्प	पहिले (३० वर्ष)												
	अहिले												
पहिरो	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
सडक दुर्घटना	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
चट्याङ	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
बाढी/खहरे	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
आगलागी	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
हुरीवतास	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
खडेरी	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
जनावर आतंक	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												

२.२ मौसमी पात्रो :

मौसमी पात्रो अनुसार कुन कुन समयमा मनसुन वर्षा, हिउदे वर्षा, आगलागी, गर्मी, जाडा, असिना पर्ने, तुसारो पर्ने हुन्छ भनेर समुदाय सँग पछिल्लो ३० वर्षको अन्तरालमा आएको परिवर्तन अनुसार मौसमी पात्रोमा पहिचान गरिएको छ ।

विवरण		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कार्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
मनसुन वर्षा	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
हिउँदे वर्षा	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
आगलागी	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
गर्मी	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
जाडो	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
असिना	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
तुसारो	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												

२.३ बाली र वनस्पति पात्रो :

बाली र वनस्पति पात्रो तयार गर्दा समुदायको प्रमुख ३ वाली वा वनस्पतिसँग सम्बन्धित विभिन्न क्रियाकलापहरु कुन-कुन समयमा गरिन्छ भनी पत्ता लगाउन निम्न बमोजिमको तालिका प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

विवरण		वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
धानको वीउ लगाउने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
धान रोप्ने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
धान काट्ने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
विरुवाको फूल र फल लाग्ने समय	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
गहुँ छर्ने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												
गहुँ काट्ने	पहिले (३० बर्ष)												
	अहिले												

प्रकोप पात्रो, मौसमी पात्रो तथा बाली पात्रो अनुसार विगतका ३० वर्ष देखि हाल सम्मको अवस्था हेर्ने हो भने सामान्य रुपमा गर्मी बढ्दै गएको पानी पर्ने क्रम पनि कम हुदै गएको तथा मनसुन वर्षा र हिउँदे वर्षा पनि केही पछाडी हुने गरेको, सुख्खा खडेरीको क्रम बढ्दै जान थालेको तथा बालि नाली लगाउने समय पनि केही पछाडी धकेलिदै गएको जस्ता जानकारी समुदाय स्तरबाट आउने गरेको देखिन्छ, जसवाट यहाका समुदायले जलवायु परिर्वतन तथा जलवायु जन्य समस्या पनि भोग्दै गएका छन् भन्ने पनि प्रष्ट हुन्छ ।

२.२.३.नगरपालिकाको सङ्कटासन्नता स्तरीकरण :

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा विगतमा के-कस्ता प्रकोपका घटना भएका थिए, तिनको सूची तयार गरी त्यसबाट भएको क्षतिको विवरण तयार गरी प्राप्त सूचनाको विश्लेषण तथा नगरपालिका सँग छलफल गरी कुन वडाको कुन वस्ती कुन प्रकोपका कारण कुन स्तरमा सङ्कटासन्न छ भन्ने पत्ता लगाईएको छ ।

न.पा./वडा	प्रकोप तथा विपद्को सन्दर्भमा	उच्च सङ्कटासन्न	मध्यम सङ्कटासन्न	न्यून सङ्कटासन्न	पुष्ट्याइँका आधार
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं.-१	भूकम्प	पात्ले गाउँ १०० घरधुरी	काउले धुसेनी, डाँडावसाह गरीवसाह जमुने		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	पात्ले गाउँ १०० घरधुरी	काउले धुसेनी, डाँडावसाह गरीवसाह जमुने		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास		प्राय वडाका सबै भाग		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	प्राय वडाका सबै भाग			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	वडाका सबै भाग			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	डाँडा वसाह, गैरी वसाह			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका	भूकम्प	भुलभुले केराबारी ढोडेनी, हटिया, चिसापानी, सिउडीवजार,	भण्डारी गाउँ वसाह, सोह्र घर, वसाह, तिनघरे,		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार

वडा नं.- २			काफ्ले म्ले,		गरिएको
	चट्याङ	चिसोपानी र जुरेथुम			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	विद्युतीय दुर्घटना	लाखेडाँडा, चिसोपानी			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	जुरेथुम, चिसोपानी			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	बसाह, काफ्ले, नेपाल गाउ, भण्डारी गाउ,	भण्डारी गाउँ, भुलभुले		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडकदुर्घटना	ओलीडाँडा, गाविस भवन			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	भुलभुले, सिउडीवजार, भण्डारी गाउँ	सोह्र घर,	तिनघरे	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं.- ३	भूकम्प	समग्रमा सबै			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	कमेरे पहिरो, रिजाल गाँउ, सिम्ले खोला, इजारा टोल,			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	वडा भरी			विपद् व्यवस्थापन समितिको

					सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	पुच्छार बजार, शिरान बजार देखि ईजरा आ.वि.सम्मको सडक			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	बाढी	पुच्छार बजार, थोपल खोलो क्षेत्र, बस पार्क क्षेत्र बढी जोखिममा, अरुण खोलाको २ नं. सिमाना देखी आसि खोला			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	आगलागी	वडा भरी			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं.-४	**भूकम्प**	समग्रमा सबै			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	चट्याङ	माथिल्लो गाँउ, पौवा, रिजाल थोक, अल्छी डाडा, जयन्ती डाडा			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	पहिरो	पहिरोको जोखिममा पौवा पहिरो (भतुवा पानी सिरानधारा नजिक) बढी जोखिममा			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	पातले, रिजाल थोक, कुसुन्डे जनावर आतंकको जोखिममा रहेका छन् ।			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	सामान्य सबैतिर			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार

					गरिएको
	महामारी	सामान्य सबैतिर			विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-५	**भूकम्प**	वडा भरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	डाँडा गाँउ	पिमलखोला, देउराली जोगीडाँडा	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	पतेनी, पात्ले, पहरेछाप	फ्याम्से, स्यालडाँडा	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	पहरेछाप	पिमल खोला, खाल्टे	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	-	कोशी खोला	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-६	**भूकम्प**	जलकेनी, भैरवी, बिलैनीडाँडा, काफलछाप, नवलपुर, परियार टोल, भुवानी खर्क, कोशिखोला, तल्लो भोर्ले	सुमौला बजार, कुसुन्डे, नेवारपानी, मैदान, देउरालीछाप	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	काफलछाप	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	वडा भरी	-	पशुखोला	विपद् व्यवस्थापन समितिको

					सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	चट्याङ	कुसुन्डे, लाकुरी छाप	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	महामारी	तल्लो भोर्ले, परियार टोल, जल्केनी (दलित बस्ती), बैद्ध डाँडा, विलाउने डाँडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-७	**भूकम्प**	वडा पुरै	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	पहिरो	हाडीखोला ढुङ्गाखानी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	बाढी	थोपल खोला	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	जैविक आक्रमण	वडा पुरै	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	विद्युतीय दुर्घटना	वडा पुरै	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	वडा पुरै	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्धारा साभार गरिएको

नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-८	**भूकम्प**	अमरावती, कुमालगाँउ,कटीयर, मगर गाँउ, ज्यामीरे ससाहरु	सहाह, नौबीसेटार, भद्वार,	साघुटार	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	महामारी	वडा भरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	वडा भरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	पड्के भिर, बाहूमोरे, धौखोला	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	चिहाने, जलबिरे, विर्त्ता, कोइराल फाँट	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-९	**भूकम्प**	हटिया, कोटथोक, बाझोपाल्पा, दुइघरे, पोखरीडाँडा, झगरे	स्याउली, मु भटोल, डाँडाथोक, ज्यामिरे, गैरावरी	भालुवन, भोगरिनी, ज्यामिरे, चन्दनथोक, चिप्लेटी पाल्पा, पौवाखाल्टा, धारापानी	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	ज्यामिरे, सल्लाघारी, कटहरे दुइघरे	पाल्पा, मुझधौखोला	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको

	सडक दुर्घटना	चिप्लेटी, ज्यामिरे, मु भटोल,	पाल्पा भञ्ज्याङ, पौवाखाल्टा, वुमरी टोल	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	कोटथोक, हटिया, कुमरी टोल, ज्यामिरे, बोझ्झोपाल्पा, निगाल्यानी, वेशीटोल	ज्यामिरे, दुइघरे गोलाभञ्ज्याङ, काफलपानी, छाप पोखरी डाँडा	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	बाझ्झो पाल्पा, कोटथोक, हटिया, काफलपानी, पाल्पा मुखीयाथोक	झगरे, गोलाभञ्ज्याङ	ज्यामिरे पौवाखाल्टा, गैरावारी भोगटिनी, धारापानी पाखेखोला	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	दुईघरे, कुमरीटोल, कटहरी	सालबोटे, पौवाखाल्टा	धौखोला, चिप्लेटी, कोटथोक, चन्दनथोक, भालुवन	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी/ पहिरो	सालबोटे, स्याउली, कमेटे, सैराबारी	धौखोला	कोटथोक हटिया चिप्लेटी, ज्यामिरे, निगालपानी	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-१०	**पहिरो**	तुलसी खोरिया, स्थानपति, ढोडेनी गाउँ, तिमल्सिना गाउँ ८१ घरधुरी तथा ४०९ जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
		-	कुमारी मा.वि, मिलडाँडा, टारीवेशी, डुन्डुरे, हनुमान	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार

			डाँडा ६० घरधुरी तथा ३१० जना		गरिएको
		-	-	चम्टारी पातीसुहारा ९ घरधुरी तथा ५० जना	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	वडा भरी, सामुदायिक वन तथा निजी वन आवास, गोठ आदि ८०० घरधुरी तथा ४००० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडकदुर्घटना	गोला भञ्ज्याङदेखि टारीवेशी सडकखण्ड हनुमान डाँडादेखि रविटारी २०० घरधुरी तथा ७००० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	देउती फाँट, सोती फाँट, जनभावना, भगेरी खेत, सिम्ले बगर, टारीवेशी रविटारी, ३० घरधुरी तथा ६०० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
		-	रबिटारी, रातमाटे, ठुलोवेशी, अधेरी रातमाटे २० घरधुरी तथा ५०० जना	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	१००० घरधुरी तथा ७००० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	७०० घरधुरी ३००० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको

	महामारी	१०० घरधुरी ५०० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न.-११	**खडेरी**	१०५० घरधुरी ८००० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	४०० घरधुरी २००० जना	२०० घरधुरी १००० जना	१०० घरधुरी ५०० जना	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	जनावर आतंक	बिष्ट गाउँ, लम्साल गाउँ गोलाभञ्ज्याङ, नयाँ गाउँ, सल्ले, थापा गाउँ, बोसीगाउँ, मगर गाउँ, चापभञ्ज्याङ	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	१० घरधुरी ४० जना	२० घरधुरी १०० जना	७० घरधुरी २८५ जना	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	१० घरधुरी ४० जना	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीबतास	४५० घरधुरी २२०० जना	२५० घरधुरी १२०० जना	६० घरधुरी ३०० जना	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	३० घरधुरी २०० जना	५० घरधुरी ४०० जना	८० घरधुरी ६०० जना	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ	**भूकम्प**	पिपले, टेकेसुवार, सातविसे, कुडुले	बतासे, धनसरा पाखा, भट्टोल, आँपे डाँडा	भट्टोल, भदुवाट, आपसुवारा,	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार

नगरपालिका वडा न.-१२				दामगाडे	गरिएको
	सडक दुर्घटना	वडाभरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो (भुक्षय)	वडाभरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	हुरीवतास	पचहरे, भञ्ज्याङ्ग, आलेडाँडा	जमिन चौर		विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	महामारी	आपस्वारा, बतासेटोल	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	वडाभरी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	सबै वडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	आपस्वारा, वतासेटोल	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	असिना	सबै वडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका	**भूकम्प**	जुम्रे डाँडा भ्यू टावर, खुर्पीखोला, लोकेपहरा	वि.पि. गाउँ मधुवन	कुवापानी आपचौर	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार

वडा न.-१३					गरिएको
	हुरीवतास	घुमाउने डाँडा	लाउरे गाउँ	बेसीखर्क भोर्ले	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	सडक दुर्घटना	आलडाडा, पचघरे स्याउली, मनरुपी मा.वि., मधुवन	बेलगैरा, मदनखर्क मदुवन	रानीवन	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	जुम्रे वि.पि. गाउँ सबै	खुर्पीखोला	कुवापानी, बानिया स्वारा	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	सबै वडा	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	बाढी	आओटी खोला तथा खुर्पीखोला	मदुवन, तथा मदन खर्क	बटुवा	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	खडेरी	वि.पि. गाउँ सबै	रानीवन, खल्चेत	बेलगैरा	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
नीलकण्ठ नगरपालिका वडा न-१४	**भूकम्प**	सैरपाखा, कुपगाउँ, पात्ले, गाते, माने, छाप नेपाल टोल, अम्बोटे, ढुङ्गे, खरवारी, लेकटौल, बिच टोला, मनेसौरा, कालिपाखोखरी, बेसारे डाडाँ, जन्तरे टोल	कर्मिटोल, लामिछाने टोल, मैखोला, गनेडाडा टोल, सैरपाखा माने, गौरागाउँ, कामी टोल, वनपाले टोल, पल्लो अम्मरबटे	पल्लो लामिछाने नागीस्थान, रिङ्गगाउँ, मुलावारी,	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	पहिरो	सौर पाखा टोल	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार

					गरिएको
	बाढी	पलाङ्गखोलाले छोएको खेत तथा खेती योग्य जमिन र खोला खोल्सी	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	चट्याङ	वडाका सम्पुर्ण भाग	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको
	आगलागी	वडाका सम्पुर्ण भाग	-	-	विपद् व्यवस्थापन समितिको सामुहिक छलफलद्वारा साभार गरिएको

२.३ प्रकोप विश्लेषण

२.३.१ प्रकोप सामाजिक स्रोत नक्साङ्कन

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा
Hazard, Vulnerability and Capacity Map
नीलकण्ठ नगरपालिका-२, धादिङ

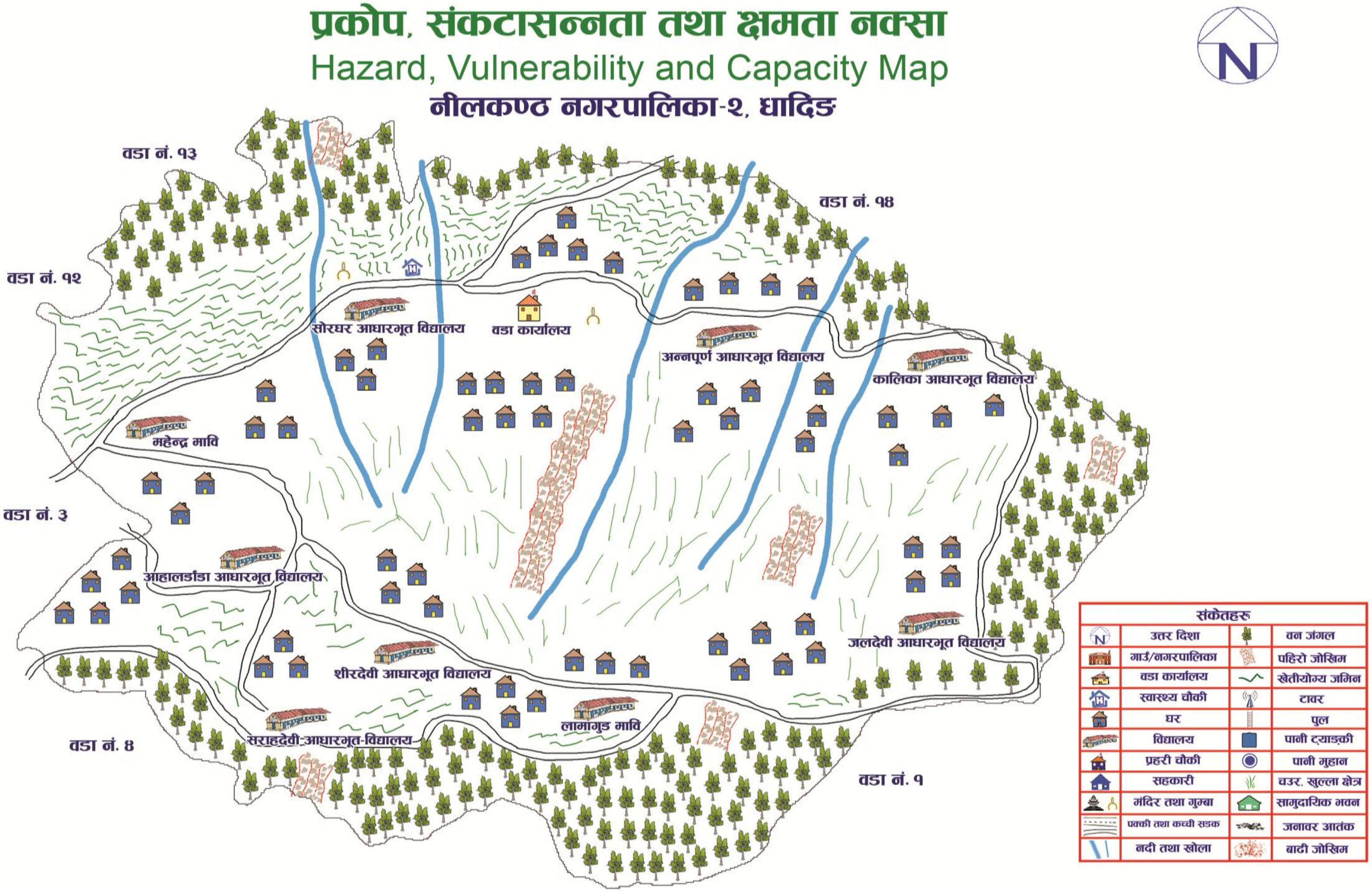

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-३, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-४, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लगायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-५, धादिङ

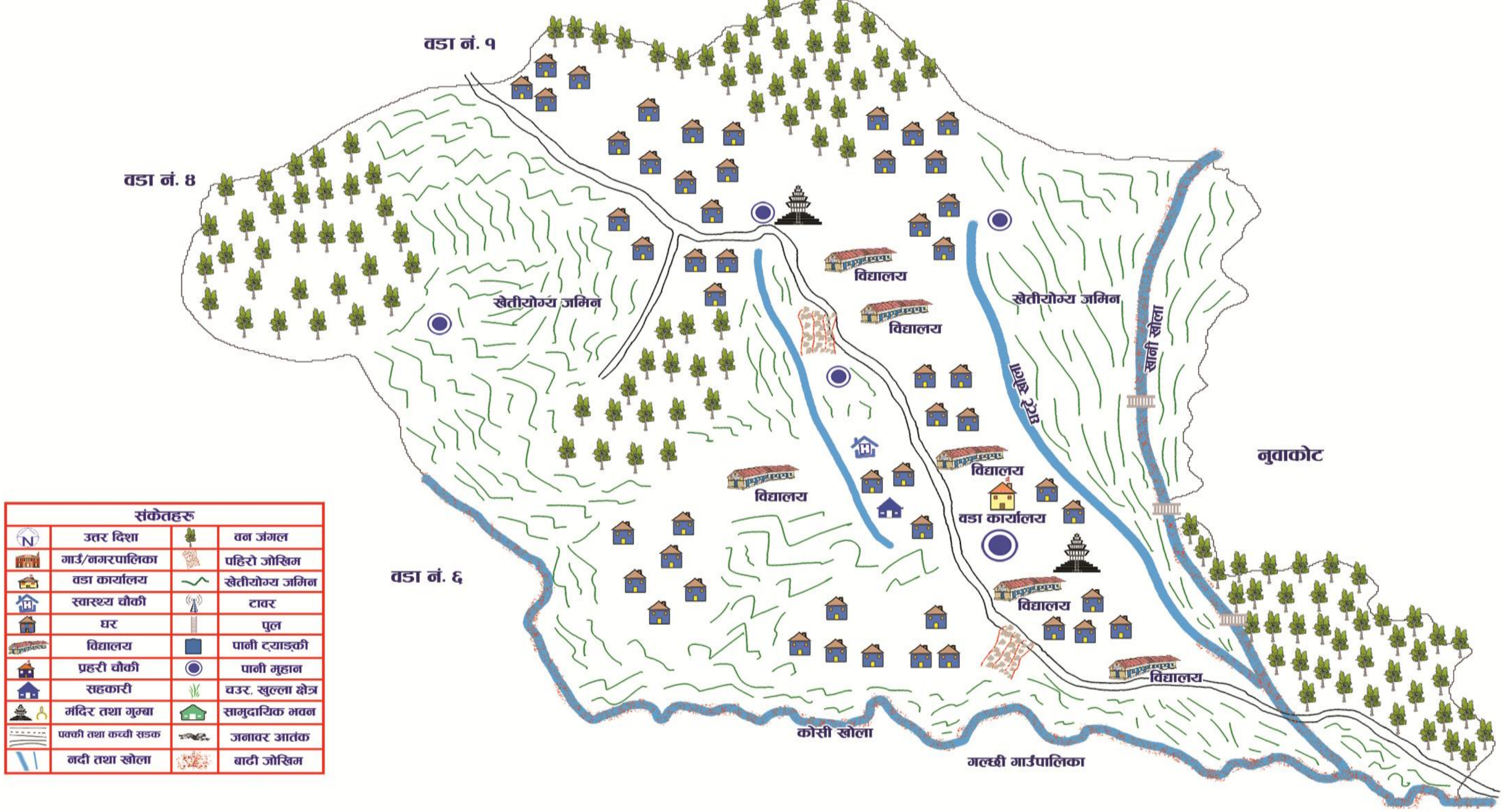

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-६, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-७, धादिङ

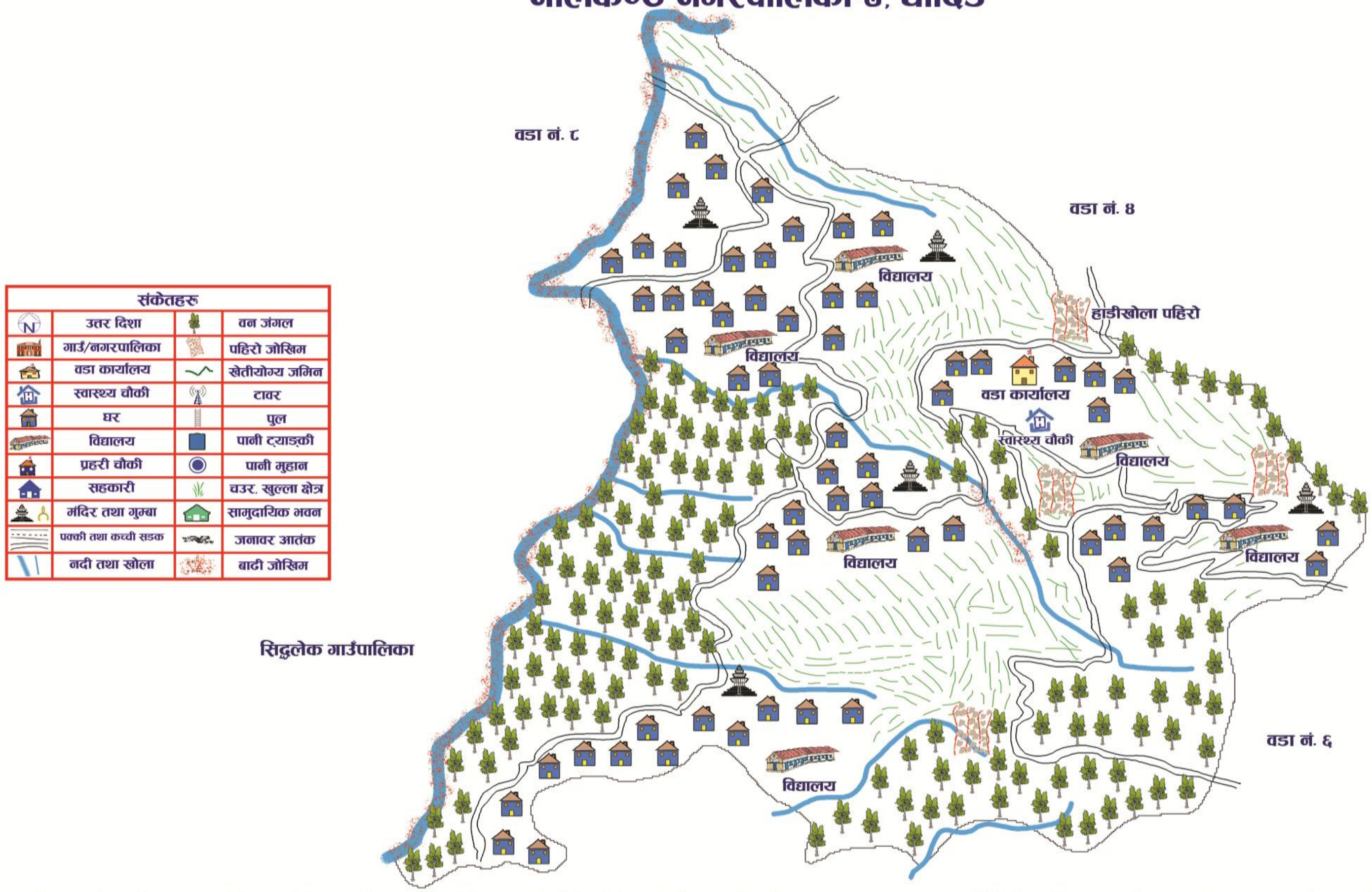

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-८, धादिङ

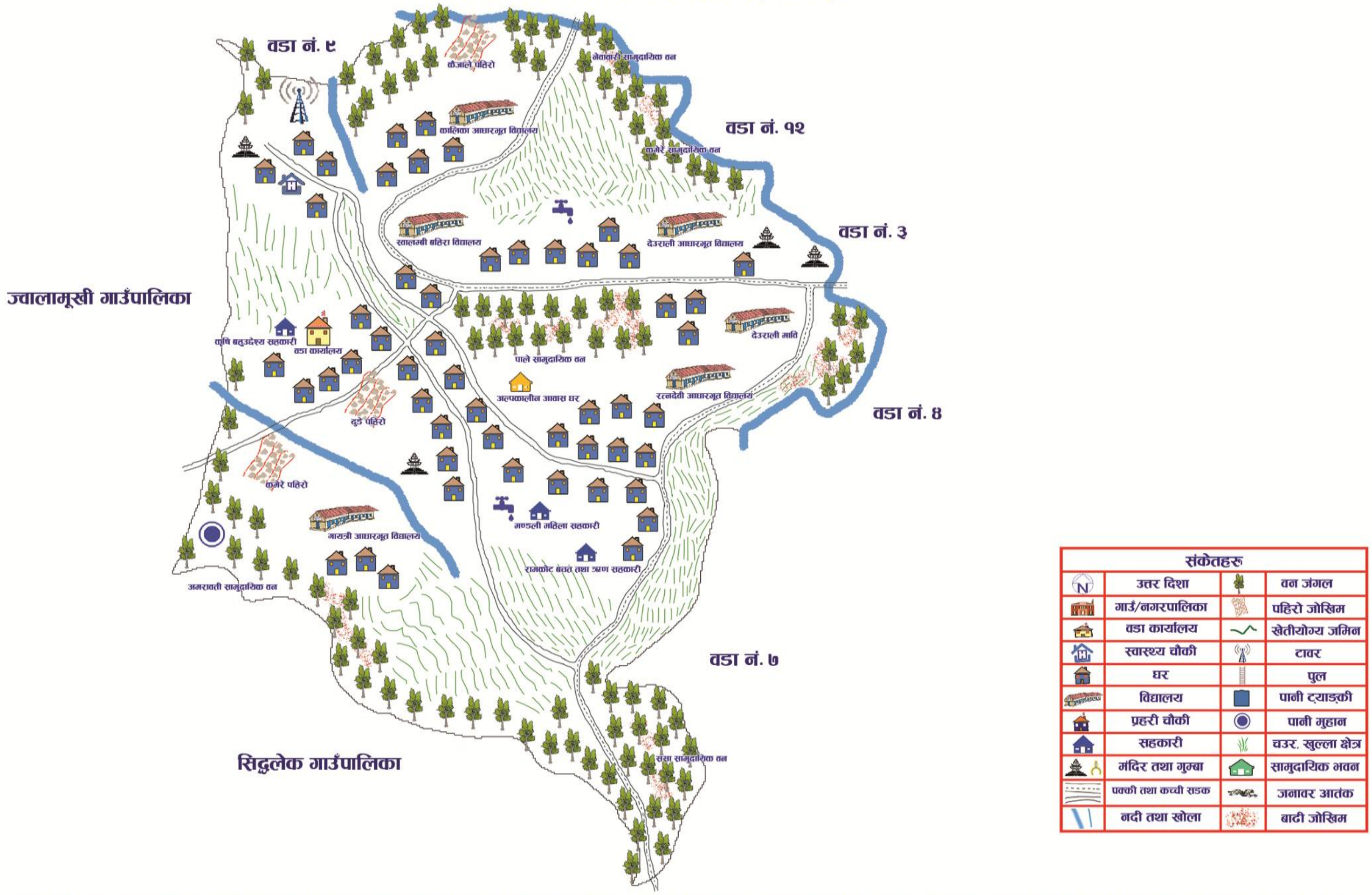

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लगायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा
Hazard, Vulnerability and Capacity Map
नीलकण्ठ नगरपालिका-९, धादिङ

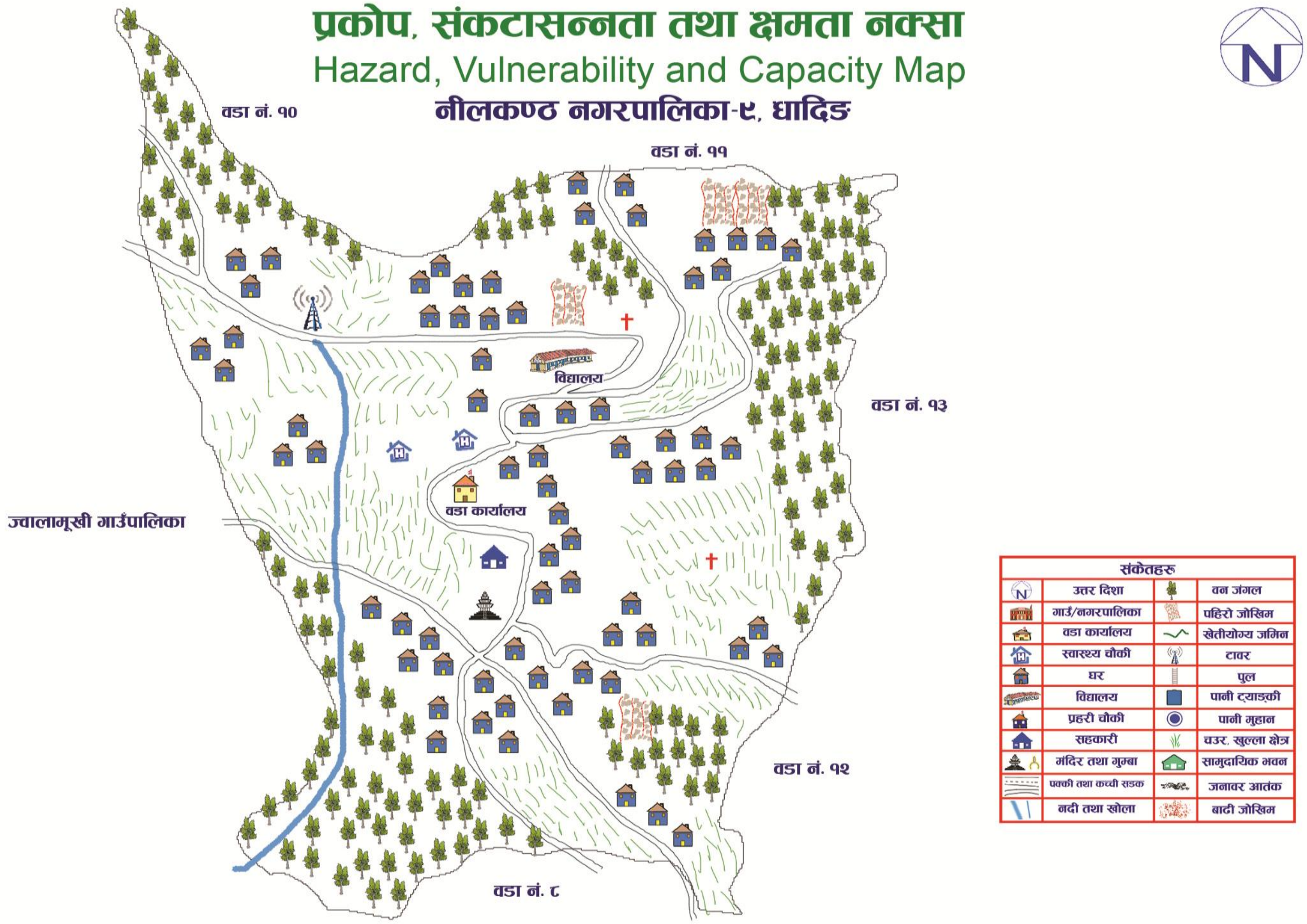

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-१०, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-११, धादिङ

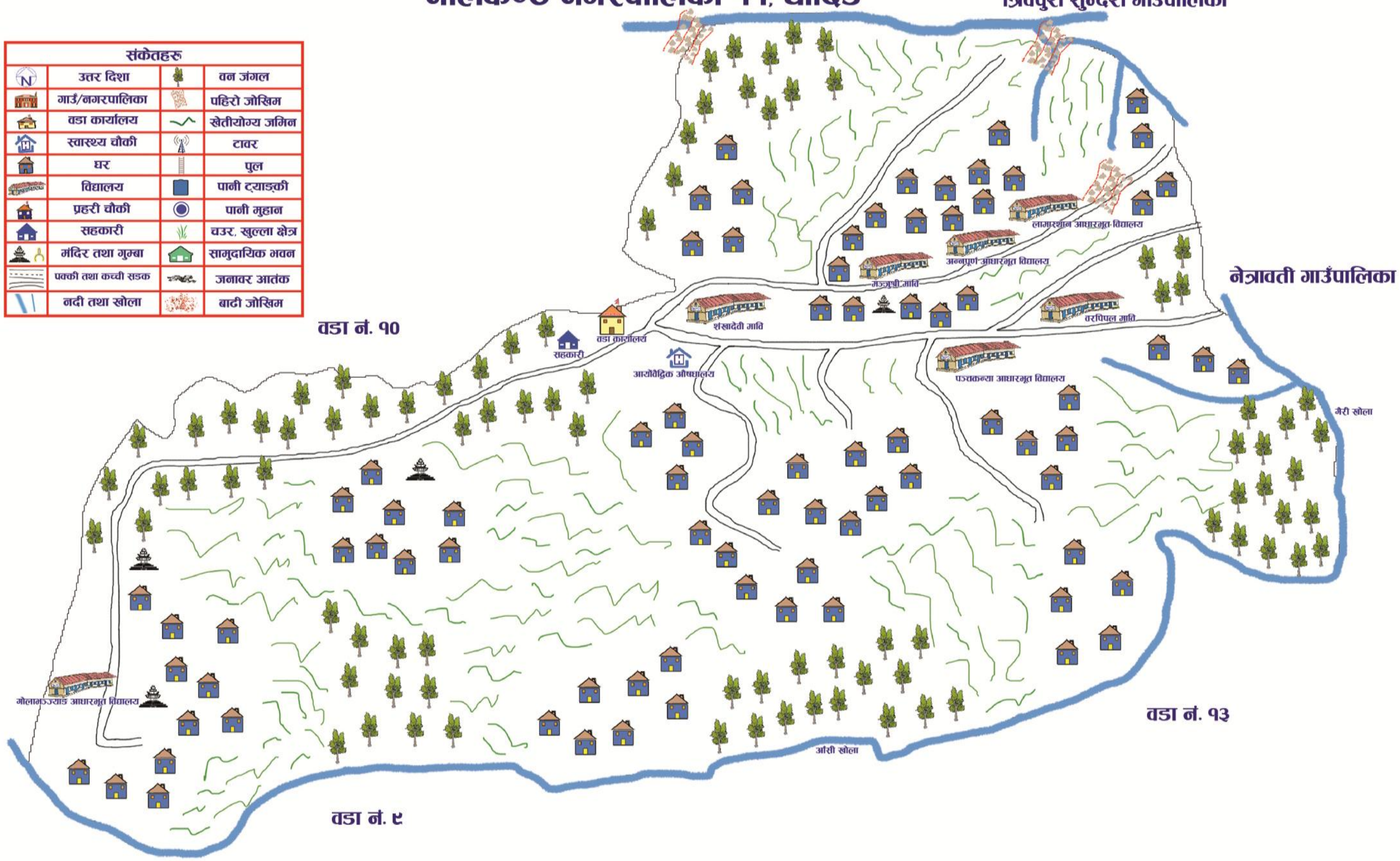

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-१२, धादिङ

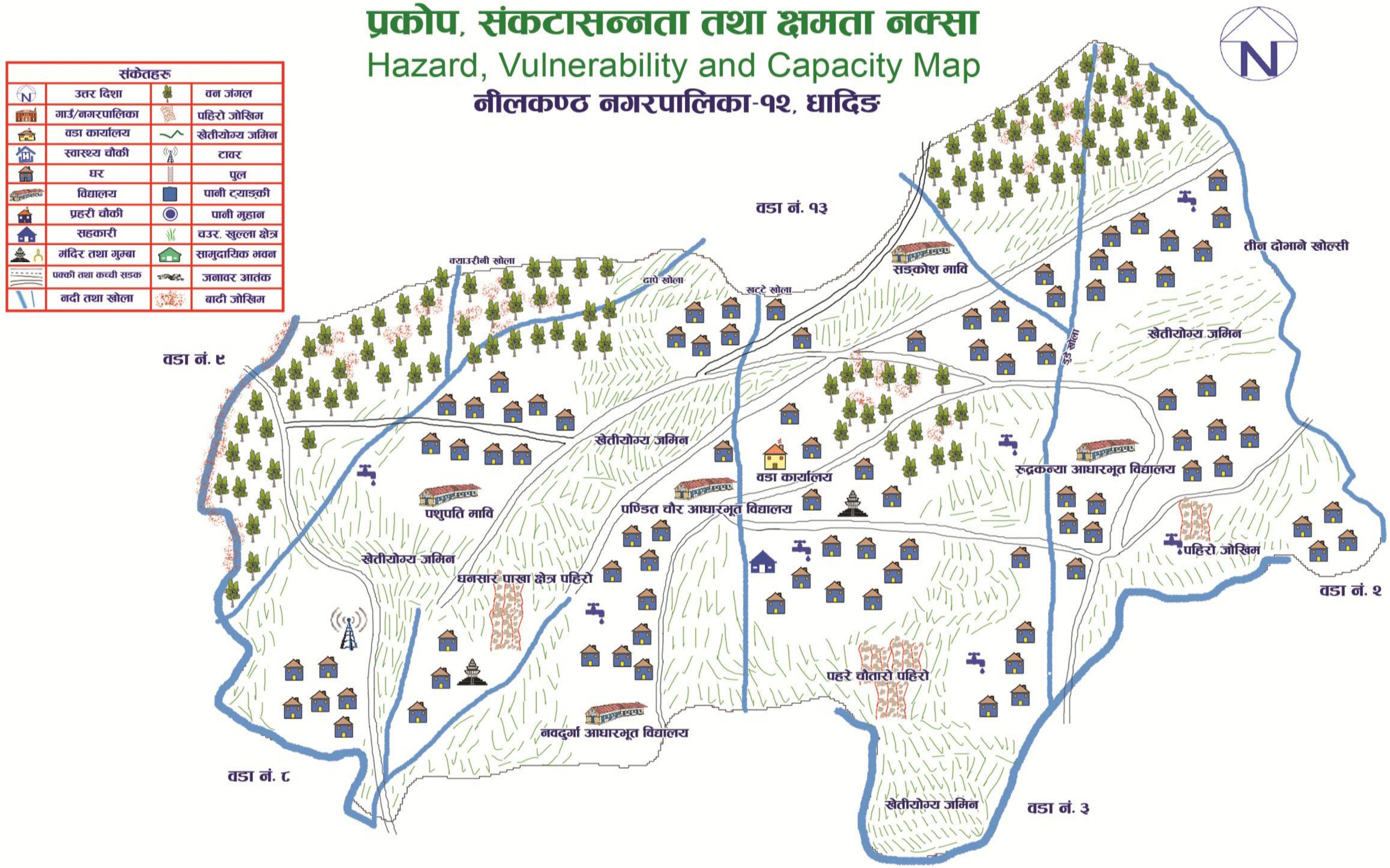

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-१३, धादिङ

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

प्रकोप, संकटासन्नता तथा क्षमता नक्सा

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

नीलकण्ठ नगरपालिका-१४, धादिङ

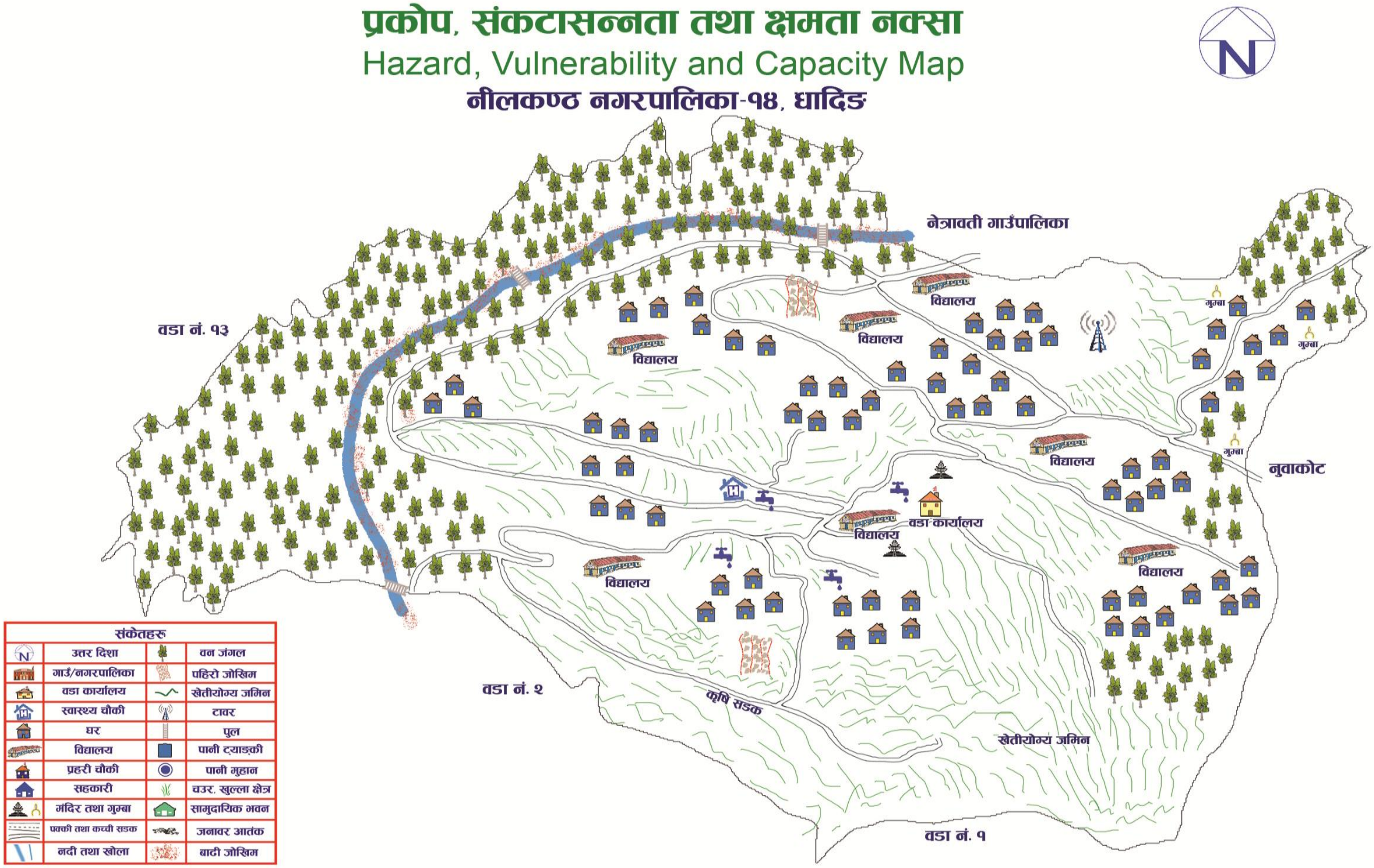

स्रोत २०७५ : यो नक्सा नेपाल सरकार, नापी विभाग र गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विषेश संरक्षित वा स्वायत क्षेत्रको संख्या निर्धारण आयोगले तयार पारेको वडा सिमाना नक्साका आधारमा वडास्तरमा जनप्रतिनिधि, जेष्ठ नागरिक लागायत सरोकारवालाहरुको छलफलमा समुदायले तयार गरेको नक्सालाई डिजिटल गरिएको हो ।

२.३.२. लक्षित समूह छलफल :

सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका विभिन्न औजारको प्रयोबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको पुनरावलोकन, अनुगमन वा परीक्षण र छुटेका विषय पत्ता लगाउन समुदायको सानो समूहमा छलफल गर्नु नै लक्षित समूह छलफल हो । समुदायका महिला, वालवालिका, सीमान्तीकृत वर्ग, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, जनजाति र अलपसंख्यक समेत सबै वर्गलाई समेटेर यस प्रकारको छलफल गरीएको छ । यस्तो छलफलमा सबै सहभागीलाई समान रूपले आफ्ना विचार र भनाइ राख्न प्रोत्साहित गरिएको छ । विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका कारण त्यस नगरपालिकाको कृषि, पशुपालन तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैबिक विविधता, जलवायु जन्य प्रकोप, जलस्रोत र उर्जा, भौतिक पूर्वाधार, मानव स्वास्थ्य आदि क्षेत्रहरुमा ३० बर्ष पहिले र हाल महसुस गरिएका असर तथा प्रभाव एवं भविष्यको अनुमानका बारेमा छलफल गरी निम्नअनुसारको ढाँचामा सूचीकृत गरिएको छ :

नगरपालिका : नीलकण्ठ

क.स.	समस्या	३० वर्ष अगाडिको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	कारण	कारक तत्व	सम्भावित समाधानका उपाय	कैफियत
१	**विपद् र विपद्का सवाल**	भूकम्प ३० वर्ष पहिले महसुस नगरिएको	२०७२ सालको भूकम्पले जनधनको क्षति गरेको	भौगोलिक तथा भौगर्भिक	कमजोर संरचना	भवन निर्माण संरचना अनुसार घर तथा भौतिक संरचना निर्माण गर्ने , समुदायमा सचेतना फैलाउने	
		पहिरोको जोखिम रहेको	भूकम्प तथा सडक संरचनाले पहिरो निम्त्याएको	भूकम्प तथा अव्यवस्थित सडक	जनचेतनाको कमी	पहिरो नियन्त्रण पहल गरिनु पर्ने , जनचेतना फैलाउने	
		सडक दुर्घटनाको जोखिम ३० वर्ष पहिले सामान्य मात्रै हुने गरेको	हाल पछिल्ला वर्षमा सडक तथा सवारी साधन बढे सँगै दुर्घटना पनि बढ्दै गएको देख्न सकिन्छ	अव्यवस्थित तथा कमजोर सडक, जनचेतनाको कमी तथा लापरवाही	अव्यवस्थित सडक तथा साधन र चालक	सडक व्यवस्थित गर्ने, ट्राफिक नियमलाई व्यवस्थित गर्ने गुणस्तरस्तरीय चालक तथा साधन मात्र प्रयोग गर्ने	
		चट्याङले क्षति गर्ने गरेको	हाल चट्याङको जोखिम बढ्दै गरेको	विद्युतिय संरचनाको अव्यवस्थित प्रयोग	जनचेतनाको कमी	विद्युतिय संरचनाको व्यवस्थित प्रयोग गर्ने तथा समुदायमा जनचेतना प्रवाह गर्ने	
		बाढीको जोखिम रहेको	खोलानालाको कारण बाढीको जोखिम	अव्यवस्थित सडक	जनचेतनाको कमी	बाढी नियन्त्रण गर्न पहल गर्नुपर्ने, जनचेतना फैलाउने, जोखिमपुर्ण स्थानमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने	

		आगलागी क्षति गर्ने गरेको	हाल पनि आगलागी क्षति बढ्दै गरेको	विद्युतिय संरचनाको, वन नजिक बस्ती, लापरवाही	जनचेतनाको कमी	जनचेतना प्रवाह गर्ने, सामुदायिक वनमा आगलागी हुन तथा डडेलो लाउन नदिने	
		हुरीवतासले सामान्य क्षति गर्ने गरेको	हालका वर्षमा हुरीवतासको जोखिम बढेको	भूकम्प पछि अस्थायी त्रिपाल र टहरामा बस्नु पर्ने बाध्य	कमजोर जस्ता पाताहरु	पुन निर्माणका काम छिटो हुनु पर्ने तथा सचेतना फैलाउन पर्ने	
		खडेरी	हाल वर्षहरुमा बढ्दै गएको	जलवायु परिर्वतन तथा भूकम्पका कारण मुहानहरु सुकेका	सुख्खा बढ्दै गएको	खडेरी अनुकुलको कृषि विउविजनको सुरुवाद, तथा पानी सिचाई र आकासे पानी संकलन	
२	**जीविकोपार्जन तथा खाद्य सुरक्षा (जस्तैः उत्पादन बढ्नु वा घट्नु, कृषि प्रणाली वा प्रक्रियामा आएको फरक, स्थानीय प्रजाति हराउनु वा नयाँ प्रजाति प्रयोगमा आउने)**	जीविकोपार्जनको लागि ३० वर्ष पहिले अधिकाशं समुदाय कृषि पेशमामा आश्रीत रहेने गरेको स्थानीय जातका धान मकै गहुँ आदि उत्पादन हुने गरेको, कृषि तथा खाद्य उत्पादन सम्बन्धी सचेतना तथा प्रविधिका विकास धेरै नभएको	हालका दिनमा कृषि तथा पशुपालनको व्यवसाहीक उत्पादन बढ्न गएको तर कृषिमा राशायानीक मलहरुको बढी प्रयोग हुन थालेको, व्यवसाही रुपमा नै तरकारी खेती हुने गरेको तथा राशायानीक मल तथा विषादीको प्रयोग बढ्न थालेको, धान, मकै, गहुँमा पोके तथा किरा लाग्ने गरेको	उत्पादन बढाउन राशायानीक मलहरुको प्रयोग हुने	जनचेतनाको कमी तथा लापरवाही	कृषिमा आधुनिककीकरण गर्नु पर्ने, तालिमा तथा औजारहरुको व्यवस्था गर्नु पर्ने, समुदायमा कृषि प्राविधिकहरु खटाउनु पर्ने पछिला वर्षहरुमा सुन्तला जन्य फलफुलमा किरालाइने तथा कुहुने मुल कारण पत्तालागाई दियो समाधान गरिनु पर्ने	
३	**मानव स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाइ तथा**	मानव स्वास्थ्य अवस्था सामन्य ,सरसफाइको	मानव स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार भएको, खानेपानीको	शिक्षा तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको	अन्धविश्वास, रुढीवादी परम्पराको	शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खानेपानीमा सबैको पहुँच पुऱ्याउने, पानीको मुहानको सरसफाइ र शुद्धिकरण	

	महामारी	अवस्था पनि न्यून रहेकाले महामारीको वृद्धि भएको, धामी झांक्रीमा विश्वास	अवस्था राम्रो भएको, सरसफाइको अवस्थामा सुधार आएको, धामी झांक्रीमा विश्वास नगर्ने	उपलव्धता, शिक्षा तथा जनचेतनाको कारण सरसफाइको अवस्थामा सुधार भएको	पालना नगर्ने, पानी शुद्धिकरणमा गरी पिउने	बारे ज्ञान दिने, खानेपानीको मुहानको खोजी गर्ने	
४	**वन तथा जैविक विविधता (जस्तैः वा नयाँ प्रजाति देखा पर्नु, कुनै प्रजाति लोप हुनु)**	धना जङ्गल, जनावर तथा पशुपन्छी र जडिबुटी	जङ्गली जीवजन्तु लोप हुदै गएको, जडिबुटीको कमी , डढेलो बढी लाग्ने गरेको	जनसँख्या वृद्धि, जनचेतनाको कमी, बसाईसराइ, वातावरण प्रदुषण	जनसँख्या वृद्धि, वनजङ्गल फडानी	वृक्षारोपण गर्ने जङ्गलको सही सदुपयोग गर्ने, बृहत रुपमा जनचेतनाको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	
५	**जलश्रोत तथा उर्जा (जस्तैः पानीका मुहानहरु सुक्ने वा नयाँ श्रोतहरु देखा पर्नु)**	प्रशस्त मात्रामा पानीका मुहानहरु, पोखरी, खोलानाला भएको, काठ दाउराको अत्याधिक प्रयोग,	पानीका मुहानहरु सुक्दै जानु, विभिन्न जेनेरेटर तथा विद्युत शक्तिको वृद्धि भएको, एल पि. ग्याँस सिलिण्डरको अत्याधिक प्रयोग, भूकम्प पछि पानीको मुहान सुकेको	भूकम्प तथा पहिरो	भूकम्पका कारण पानीका मुहानहरु सुक्नु	वृक्षारोपण गर्ने, पानीका मुहानहरु तथा वनजङगलको सँरक्षण तथा सम्बर्धन गर्ने,	

विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका कारण यस नगरपालिकाको कृषि, पशुपालन तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैबिक विविधता, जलवायु जन्य प्रकोप, जलस्रोत र उर्जा, भौतिक पूर्वाधार, मानव स्वास्थ्य आदि क्षेत्रहरुमा ३० बर्ष पहिले र हाल महसुस गरिएका असर तथा प्रभाव पछिल्लो समयमा बढ्दै गएको देखिन्छ। जीविकोपार्जनको लागि ३० वर्ष पहिले अधिकासं समुदाय कृषि पेशमा आश्रीत रहेने गरेको स्थानीय जातका धान मकै गहुँ आदि उत्पादन हुने गरेको हालका दिनमा कृषि तथा पशुपालनको व्यवसाहीक उत्पादन बढ्न गएको तर कृषिमा राशायानीक मलहरुको बढी प्रयोग हुन थालेको, व्यवसायीक रुपमा नै तरकारी खेती हुने गरेको तथा राशायानीक मल तथा विषादीको प्रयोग बढ्न थालेको, फलफुलमा किराबढी लाग्ने कुहीन थालेको, धान, मकैमा पोके तथा किरा लाग्ने गरेको तथा जङ्गली जीवजन्तु लोप हुदै गएको जस्ता समस्याहरु देखिएको छ ३० वर्ष पहिले तथा हालको अवस्थाहरु हेर्दा यको समुदायमा जलवायु जन्य समस्याहरु बढ्दै गएको देखिन्छ ।

२.३.३. जोखिम र समस्या विश्लेषण

नगरपालिका भित्र हुने प्रकोप, त्यसको कारण र प्रभावको पहिचान हुनु जरुरी हुन्छ । प्रकोप, जोखिमको पहिचान, प्रकोप हुने महिना र ऐतिहासिक समयरेखाको आधारमा प्रकोपको आवृत्ति र त्यसको मूल कारण तथा सम्भावित समाधानका उपायहरु के-के हुनभनेर पहिचान गरिएको छ :

नगरपालिका : नीलकण्ठ

क्र.स.	समस्या वा प्रकोप	वडा, टोल तथा स्थान	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	सम्भावित समाधानका उपायहरु
१	भूकम्प		• भौगोलिक कारण • भैगर्भिक कारण • कमजोर भौतिक संरचना • जनचेतनाको कमी	• कमजोर भौतिक संरचना • जनचेतनाको कमी तथा लापरवाही	• मानिसको मृत्यु हुने तथा घाईते हुने • खानेपानीको अभाव सृजना हुने • मनोवैज्ञानिक असर • बासस्थानको विनास • खाद्यान्नको अभाव	• भूकम्प सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने • समुदायमै प्राथमिक उपचार सम्बन्धी ज्ञान दिने • भवन निर्माण संहिता अनुसार भौतीक संरचनाहरू बलियो बनाउने • समुदायमा खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने जनशक्ति तथा सामग्री तयार गर्ने
२	पहिरो		• वन जङ्गल विनास • वन डडेलो • अव्यवस्थित सडक निर्माण	• वनजङ्गल फडानी, • खोला नालाको कारण, • भिरालो जमिनमा गरा नबनाइ खेती गर्नाले	• पानीको मुल नजिकबाट बाटो लैजानाले पहिरो गएको • जनधनको क्षति • बासस्थानको क्षति • खेतबारी पुरीएको र बगाएको	• वृक्षारोपण गर्ने • कुलोको मर्मत गर्नुपर्ने • बाधँ बाधेर ग्याविन लगाउने, • जोखिमपूर्ण स्थानमा तारजाली तथा मेशिनेरी वाल लगाउने • भिरालो जमिनमा गरा बनाएर खेती गर्ने

३	**सडक दुर्घटना**		साघुरो बाटो तिब्र गतिमा सवारी साधन चलाउनाले	सडकको लेबल नमिलेको तथा खाल्डा खुल्डी धेरै भएको	मानविय क्षति, आर्थिक क्षति, मालसामानको क्षति	सडक फराकिलो बनाउने, सडकको स्तरउन्नती गर्ने ठाउँ-ठाउँमा ब्रेकरको व्यवस्था मिलाउने
४	**चट्याङ**		प्राकृतिक कारण कमजोर विद्युतिय संरतना सुरक्षा सम्बन्धी सचेतनाको कमी	घर तथा भवनहरूमा कमजोर वायरीङ् तथा अर्थिङ्ग हुनु विद्युतीय साधनको अव्यवस्थित प्रयोग	मानिस घाईते हुनु विद्युतीय तारहरुको क्षति	बिजुलीका खम्बा तथा तारहरु व्यवस्थित गर्ने चट्याङ्का समयमा ठूला रूख तथा विद्युतिय टावरको नजिक नबस्ने घर तथा भवनहरूमा वाईरिङ् तथा अर्थिङ्ग गर्ने चट्याङ्का समयमा खुल्ला स्थान खाली खुट्टा नबस्ने तथा पौडी खेल्ने खोला तर्ने जस्ता काम नगर्ने भनी जनचेतना फैलाउने
५	**बाढी/खहरे**		अतिवृष्टि मौसमी कारण खहरेबाढीका कारण ढल कटान व्यस्थित गर्न नुसक्नु	अव्यवस्थित विकास, विकास योजनामा ध्यान नदिनु, भूव्यवस्थापन खोला बढ्नाले	लगाएका बालीनाली नष्ट, तथा बालीनाली लगाउन गाह्रो, मनोबैज्ञानीक असर,	ग्याविन लगाउने तथा बाँध बाध्ने खाली स्थानमा वृक्षारोपण गर्ने खोला वरिपरी तटबन्ध लगाउने वनजङ्गल संरक्षण गर्ने बाढी आएका

							बेला अपनाउनुपर्ने उपायका बारेमा समुदायमा जानकारी दिने
६	**आगलागी**		- लापरवाही - जनचेतनाको अभाव - कमजोर विद्युतिय संरचना - सामुदायिक वन नजिकका बस्ती बढी जोखिममा	- विद्युतीय स्रोतको असावधानीपूर्वक प्रयोग - आगोको अव्यवस्थित प्रयोग, - सलाइ, लाइटर, तथा आगोजन्य वस्तुहरु अव्यवस्थित रुपले राख्नाले	- जनधनको क्षति - वन्यजन्तुको क्षति - बासस्थानको क्षति - वनजङगलको नाश	- आगलागी सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने - विद्युतिय संरचना तथा ग्यास सिलिण्डरको प्रयोगमा सावधानी अपनाउनु - बालबालिकाले पुग्ने स्थानमा सलाइ, लाइटर, तथा आगोजन्य पदार्थहरु नराख्ने
७	**हुरीवतास**		- मौसमी कारण - जलवायु परिवर्तन	- कच्ची तथा अव्यवस्थित घरहरु	- घरका छानाहरु उडाउने - रुखहरु ढल्ने - बालिनालि नष्ट	- घरका छानाहरु व्यवस्थित बनाउने - हुरीवतासले पुऱ्याउन सक्ने असर तथा क्षतिको बारेमा समुदायलाई जानकारीगराउने
८	**खडेरी**		- धेरै समय सम्म पानी नपर्नाले - जलवायु परिर्वतन - भूकम्पका कारण पानीका मुहान सुक्नु	- तिव्र वन फडनी - वर्षात नहुनु - भूकम्पका कारण पानीका मुहान सुक्नु - वन विनाश	- खानेपानीको अभाव - खेतीवाली नष्ट - महामारी समेत फैलन सक्ने - उत्पादनमा कमी - आगालागीको जोखिम बढ्ने	- आकाशे पानी संकलन गर्ने - भूकम्पका कारण सुकेका पानीका मुहान संरक्षण गर्ने - खडेरी सँग सामना गर्न सक्ने विउ विजनको प्रयोग गर्नु पर्ने

२.३.४ नगरपालिकाको भूउपयोग नक्सा:

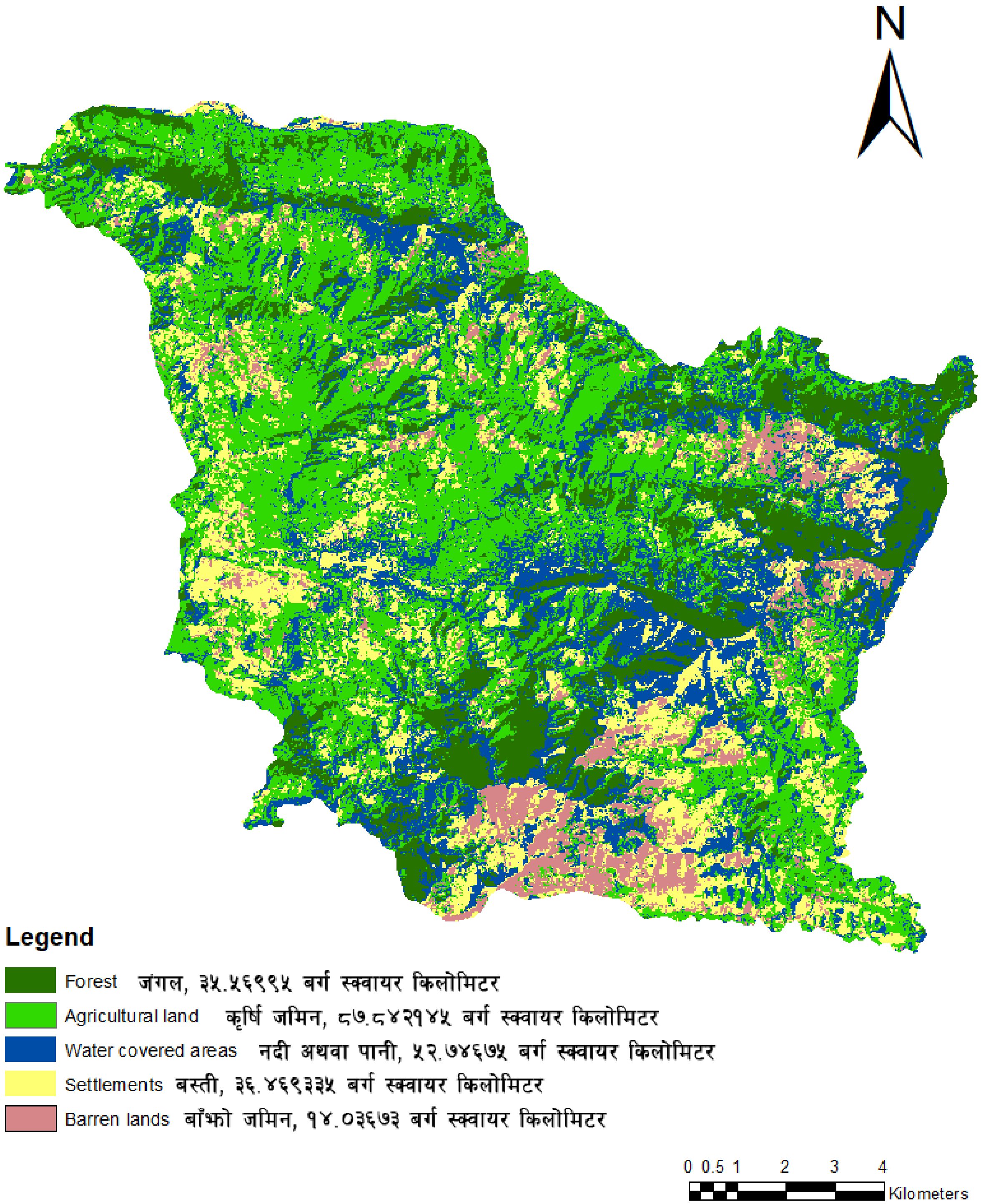

२.४ नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण :

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ । यसले गर्दा समुदायलाई विपद्सँग सामना गर्ने क्षमता विकासमा सहयोग गर्नेछ । यस विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् सम्बन्धी विभिन्न तालिमहरु प्रदान गरी तिनिहरुको ज्ञान, सिप र क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसका साथै विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्षम बनाउनका लागि आपत्कालिन कोषको स्थापना गरी त्यसको बढावा गर्न सके विपद् व्यवस्थापन समितिको क्षमता बढ्ने देखिन्छ ।

यस नगरपालिकामा कार्यरत जिल्ला समन्वय समिति, वडा कार्यलयहरु, स्वास्थ्य चौकी, रेडक्रस,प्रहरी चौकी, विद्यालयहरु, बैंक तथा ऋण सहकारी संस्थाहरु, सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु, ADRA Nepal, R.M.D आदिलाई पनि क्षमता मान्न सकिन्छ ।

यसै गरी यस नगरपालिकाको वडा नं. ९ मा एड्भेन्टिष्ट डेभलपमेन्ट एण्ड रिलिफ एजेन्सी (ADRA Nepal) को आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा ग्रामीण आपसी विकास धादिङ (RMD) द्वारा सञ्चालित बरदान परियोजना (BURDAN Project) ले हस्तान्तरण गरेका खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्रीहरु पनि रहेका छन् । जुन यस प्रकार छन्, हातेमाइक १, सेफ्टी हेल्मेट ६, सावेल ४, पिक ४, फलामको बाल्टी ५, स्टेचर १, लाईफ ज्याकेट ६, प्राथमिक उपचार सामग्री १, सेफ्टी पन्जा ६, सिट्ठी ६, मास्क १ बक्स, नि क्याप ६, हेड लाईट ६, अग्नी समक ५ (Fire Extinguisher), सेफ्टी चस्मा, सामग्री राख्ने फलामको बाकस १ वटा रहेका छन् । यसै गरी वडा नं. ९ कै चण्डेश्वरी विद्यालयमा पनि बरदान परियोजनाले हस्तान्तरण गरेका खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्रीहरु पनि रहेका छन् । यि सामग्रीहरुलाई नगरपालिकाको क्षमता मान्न सकिन्छ ।

यस नगरपालिकामा कार्यरत विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरू जसले यस क्षेत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र समुदायको क्षमता बढाउने कामहरू गरिरहेका छन् । यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न राजनीतिक दल तथा समुहहरू, आमा समुह, महिला समुह, विभिन्न बचत समुह तथा कृषि समुहहरू, नगरपालिका भित्रका युवा तथा बाल क्लवहरूलाई यस नगरपालिकाको क्षमता मान्न सकिन्छ । यसैगरी यस नगरपालिकामा रहेका शिक्षक तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत समुदाय पनि छन् जसको ज्ञान तथा सिप विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुन सक्छ ।

यसका साथै यस नगरपालिका भित्रका खुल्ला क्षेत्रहरू, पानीको स्रोतहरु तथा मुहानलाई पनि क्षमता मान्न सकिन्छ । यस नगरपालिकामा भएका विभिन्न क्षेत्रहरूमा पहुँचवाला समुदायका व्यक्तिहरू यस नगरपालिकाका क्षमता हुन् । यस नगरपालिकामा रहेका सिकर्मी तथा डकर्मीहरूले स्थानीय सीप र आफ्नै क्षमता र दक्षताको आधारमा काम गर्ने गरेका छन् उनीहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी सँरचना निर्माण गर्ने सीप तथा क्षमताको विकास गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसैगरी यहाँ भएका दक्ष जनशक्तिको रुपमा तालिम प्राप्त पौडीबाज, तालिम प्राप्त स्वयंसेवक, ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता, तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक, शिक्षक, कर्मचारी, स्वयंसेवक, सिकर्मी, डकर्मीहरुको सीप विपद्का बेला प्रयोग गर्न सकिन्छ, त्यसैले यसलाई क्षमता मान्न सकिन्छ ।

२.४.१ स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच :

विवरण	नीलकण्ठ नगरपालिका														
	वडानं-१	वडानं-२	वडानं-३	वडानं-४	वडानं-५	वडानं-६	वडानं-७	वडानं-८	वडानं-९	वडानं-१०	वडानं-११	वडानं-१२	वडानं-१३	वडानं-१४	जम्मा
भौतिक स्रोत															
पुल									१ वटा	३ वटा	१ वटा				
सडक	२				१ वटा	१ वटा		२ वटा	१२	३ वटा	४ वटा		१ वटा		
बाँध	१				२ वटा					१ वटा			२ वटा		
विद्यालय भवन	४			५ वटा	२ वटा मा.वि, १० वटा आ.वि.	५ वटा	६ वटा		७ वटा	४ वटा	७ वटा		३ वटा		
सुरक्षित आवास तथा स्थान								१ वटा			८ वटा		२ वटा		
सामुदायिक चर्पी															
सञ्चारका साधन											प्राय सबैसंग				
यातायतका साधन	१ ५ १								४ वटा	६ २० १५०	१३ वटा				
पूर्वसूचना प्रणाली															
लाइफ ज्याकेट															

मानव संसधन															
आधारभूत खोज तथा उद्धार तालिम प्राप्त जनशक्ति										२५ जना					
जिल्ला विपद् प्रतिकार्यसम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति															
तालिम प्राप्त पौडीबाज										२० जना	१० जना				
तालिम प्राप्त स्वयंसेवक									९ जना	१५ जना					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता	४									५ जना	४ जना				
तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक						१ जना		५ जना		५ जना	५ जना				
शिक्षक	५०			५० जना					५० जना	४५ जना	७० जना				
कर्मचारी	१५			३१ सरकारी		४९ जना			८ जना	८ जना	२५				
सिकर्मी	५०			३२					३० जना	१०० जना	१७५				
डकर्मी									१०० जना	१०० जना	४७५				
इन्जिनियर				५०						३ जना	१५ जना				
डाक्टर				१००						३ जना	४ जना				
नर्स										४	२०				
स्वास्थ्यकर्मी										१०	२ जना				

पत्रकार											५ जना				
सामाजिक स्रोत															
सामुदायिक भवन	४					७ वटा		१ वटा	९ वटा	३ वटा	८ वटा				
पाटी पौवा										५ वटा	१				
खानेपानी वितरण धारा	३०			३ भवन					१२ वटा		२५ वटा				
मठ /गुम्बा/चर्च	१० वटा					१४ वटा	५ वटा	८ वटा	९ वटा	१२ वटा	१५ वटा				
सामाजिक संरचना															
महिला/आमा /अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको समूह	६									२५ वटा	४५ जना				
आयआर्जनमा सक्रिय महिला समूह									५ वटा	८ वटा	३७ वटा				
निर्णय तहमा भएका महिला	१									२५ जना	२० जना				
शैक्षिक अवस्था (म/पु)	६० प्रतिसत ६० प्रतिसत										म.८५% , पु.९०%				
आर्थिक स्रोत															
व्यापार व्यवसाय पसल										१००	७५ वटा				

उद्योग कलकारखाना				१० वटा						४०	४५ वटा				
नोकरी											४७५				
बचत समूह	१०										३५ वटा				
विपद् व्यवस्थापन कोष															
बैंक तथा वित्तीय संस्था	६									४ वटा	३ वटा				
प्राकृतिक स्रोत															
खेतीयोग्य भूमि										४० प्रतिसत	८८०० रोपनी				
अन्य (उल्लेख गर्नु पर्नेछ)															
निजी ताल तलैया										२	२ वटा				
प्राकृतिक धारा वा मूल										५	५५ वटा				
कुवा										५	७ वटा				
नदीनाला										१	२ वटा				
खोला							१ वटा			४					
झर्ना										१					
ताल तथा पोखरी															
सिँचाइको साधन र स्रोत										३	२ वटा				
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)										५५ प्रतिसत	९५ हेक्टर				
खेर गइरहेको										५	७				

जमिन										प्रतिसत	हेक्टर				
शौचालय															
नीजि शौचालय															
सार्वजनिक शौचालय															

२.४.२.स्थानीय ज्ञान, सीप, क्षमता र प्रविधिको लेखाङ्कन :

यस अनुसूचीबाट समुदायमा विपद्को सामना गर्न अपनाउने गरिएका विधिहरू के कस्ता अपनाएका थिए सो कुराको जानकारी गराउछ । यसवाट विपद्को समना गर्न भविष्यमा अपनाउनु पर्ने विधिको पहिचान गर्नेछ जसबाट स्थानीय ज्ञान र सीपको प्रवर्द्धन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

क्र.सं	विपद्/ प्रकोपको प्रकार	विपद् भएको वर्ष/ महिना	विपद्पहिले गरिएका पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरणका कार्य		विपद्को सामनाका लागि विपद्को समय र पछि अपनाइएका विधि	
			व्यक्तिगत रूपमा	सामुहिक रूपमा	व्यक्तिगत रूपमा	सामुहिक रूपमा
१	**भूकम्प**		◆ सचेतना तथा प्रचारप्रसार गर्ने, ◆ सबैलाई, समुदामा झटपट	◆ भूकम्प आएको बेला के गर्ने, कसरी सुरक्षित हुने, ◆ आफुं बाच्ने र अरुलाई पनि बचाउने छलफल गर्ने	◆ आफु सरक्षित रहने र खोज तथा उद्धार गर्ने	◆ सामुहिक रुपमा उद्धार गर्ने तथा सुरक्षित स्थानको छनोट गर्ने, ◆ भूकम्पबाट हुने क्षति न्युनीकरण सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने
२	**पहिरो**		◆ खोलाको छेउमा बस्ती नबस्ने, प्रचारप्रसार गर्ने,	◆ समुदायका मानिसहरु मिलि तटबन्ध निर्माण गर्ने, ◆ खाली स्थानमा वृक्षारोपण गर्ने, आवश्यक तारजाली लगाउने	◆ खोज उद्धारको लागि पहल गर्ने, ◆ व्यक्तिगत रुपमा अन्न लत्ताकपडाको व्यवस्था मिलाउने	◆ आपत्मा परेका समुदायलाई सक्दो सहयोग गर्ने, ◆ घाइते तथा मृतकको उद्धार गर्ने, ◆ खाद्यान्न, आवासको लागि पहल गर्ने, ◆ वृक्षारोपणका लागि पहल गर्ने
३	**सडक दुर्घटना**	वर्षभरी	◆ सडकमा हिड्दा ओशियारी अपनाउने ◆ जथाभावी बाटो काट्नाले ◆ ट्राफीक नियमको पालन	◆ मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाउन हुदैन भनी जनचेतना जगाउने	◆ प्रहरीलाई खबर गर्ने ◆ सडकमा भिडभाड हटाउने ◆ घाइतेको उद्धार गरी सम्बन्धीत व्यक्तिलाई	◆ बाटो क्रस गर्दा अपनाउनुपर्ने उपायहरुका बारेमा सम्पूर्ण समुदायलाई जानकारी दिने ◆ सडकमा डिभाइडर

			नगर्नु		खबर गर्ने	राख्ने ◆ घाइतेको अवस्था अनुसार अस्पताल पुऱ्याउने
४	**चट्याङ**		◆ चट्याङ पर्दा सामान्य सर्तकता अपनाउने	◆ आवासनिर्माण गर्दा विद्युतीय वायरीङ्ग, तथा अर्थिङ जडान गर्नुपर्ने भनी सम्पूर्ण समुदायलाई जानकारी दिने	◆ विद्युतीय उपकरण बन्द गर्न पहल गर्ने, ◆ प्राथमिक उपचारमा सहयोग गर्ने	◆ घाइतेलाई अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकी पुऱ्याउन पहल गर्ने
५	**बाढी/ खहरे**		◆ बाढी/खहरे सम्बन्धी प्रचार प्रसारका कार्यक्रमहरु गर्ने	◆ जोखिमपूर्ण स्थानमा तटबन्ध निर्माण गर्ने	◆ जनचेतना मुलक कार्यहरु गर्ने	◆ बाढी/खहरे मा परेकाको खोज तथा उद्धार गर्ने, ◆ खोलाहरु नजीक तटबन्ध निर्माण गर्ने
६.	**आगलागी**		◆ जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु गर्ने	◆ सामुहिक रुपमा प्रचारप्रसार गर्ने, ◆ जोखिमपूर्ण स्थानमा अग्नि रेखा कोर्ने	◆ सहयोगका लागि आहवान गर्ने, ◆ आगो निभाउन कोशिस गर्ने	◆ घाइतेको उद्धार गर्ने, ◆ दमकललाई खबर गर्ने
७	**हुरीवतास**		◆ साना साना छाना भएका वलिया घर निर्माण गर्ने, ◆ डाडाँ र खुल्ला स्थानमा घर निर्माण नगर्ने	◆ बलिया घरहरु बनाउने, ◆ ठूला-ठूला रुख नजिक घरहरु निर्माण नगर्ने, ◆ सुरक्षित स्थानमा पहिचान गरि आवसको निर्माण गर्ने	◆ हुरीवतास लागे पछि खोज तथा उद्धारका लागि सहयोग गर्ने, ◆ घाइते समुहलाई प्राथमिक उपचार गर्ने	◆ सुरक्षित स्थानमा स्थान्तरण गर्ने, ◆ घाइतेहरुलाई उपचारका लागि पहल गर्ने, ◆ अस्थायी टहरा निर्माण गर्ने

२.४.३ संस्थागत विश्लेषण वा सम्बन्ध चित्र :

विपद् पूर्वको पूर्वतयारी, रोकथाम र अल्पिकरण, विपद्को समयको प्रतिकार्य र विपद् पश्चात्को पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि आवश्यक पर्ने सेवा, सुविधा, सुरक्षा उपलब्ध गराउने सरकारी निकाय वा सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्थानीय संस्थाहरू र अन्य मानवीय सेवा प्रदायक सङ्घसंस्था, वित्तीय संस्था, सहकारी, स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, निजी क्षेत्र आदिको उपलब्धता, पहुँच र सम्बन्धको विश्लेषण गरिन्छ । यो औजारले समुदायको सामाजिक सम्बन्ध र महत्वको मापन गर्छ । यस औजारको प्रयोगबाट समुदायले विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलका सन्दर्भमा सामाजिक तथा सार्वजनिक निकायसम्मको पहुँच कस्तो छ भन्ने विश्लेषण गर्न सहयोग गर्दछ ।

क्र.सं	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायु जन्य जोखिम व्यवस्थापनका लागि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
				विपद् पूर्व	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
1.	जिल्ला समन्वय समिति					
2.	नीलकण्ठ नगरपालिका					
3.	वडा कार्यलयहरु					
4.	स्वास्थ्य चौकी					
5.	रेडक्रस					
6.	प्रहरी चौकी					
7.	विद्यालयहरु					
8.	बैंक तथा सहकारी					
9.	सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु					
10.	ADRA Nepal					
11.	R.M.D					
12.	अन्य					
13.						
14.						

रोटी चित्र :

सँकेत :

एकोहोरो बलियो	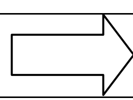
दोहोरो बलीयो	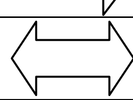
एकोहोरो फितलो	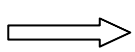
दोहोरो फितलो	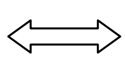

२.४.४. गतिशिलता नक्सा

नगरपालिकाका मानिसहरूको बाहिरी सङ्घसंस्था, राजनीतिक वा प्रशासनिक पहुँच, निर्णायक तहमा भएको प्रतिनिधित्व, बाह्य समाजसँगको सम्पर्क, आवत-जावतको अवस्था विश्लेषण गर्न यो औजारको प्रयोग गरिन्छ।

क्र.सं.	पहुँच कायम रहेका समुदायका व्यक्तिको नाम	वडा नं.	पहुँच भएको निकाय वा संस्था	निकाय वा संस्थाको ठेगाना	सम्पर्क नं.	प्राप्त हुन सक्ने सहयोग
1.	राम बहादुर श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	नि.न.पा. वडा नं.- ५			
2.	ओम शर्मा	गृहमन्त्रालय	नि.न.पा. वडा नं.- ५			
3.	भिमप्रसाद ढुङ्गाना	मेयर	नि.न.पा. वडा नं.- ८			
4.	होम नाथ रिजाल	वडा अध्यक्ष	नि.न.पा. वडा नं.- ३		९८५१०९८५२९	
5.	विजयराज इटनी	वडाकार्यालय, वडा अध्यक्ष	नि.न.पा. वडा नं.-१०		९८५११३०५२९	
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
13.						
14.						
15.						
16.						

२.५ जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा जोखिम पहिचान तथा विश्लेषण सङ्कटासन्नता र क्षमता बिचको फरकलाई तुलना गरेर हेर्ने हो भने यस नगरपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा धेरै कार्यहरु गर्नुपर्ने देखिन्छ। यसनीलकण्ठ नगरपालिकामा भूकम्प, पहिरो, सडक दुर्घटना, बाढी, चट्याङ, आगलागी, हुरीवतास, खडेरी, जनावर आतंक, महामारी जस्ता जोखिम रहेको छ । यसर्थ यस्ता विपद्बाट समुदायलाई सुरक्षित बनाउन सचेतनाका कार्यहरुसँगै पूर्वतयारीका गतिविधीहरुमा समेत जोड दिनु पर्ने देखिन्छ।

यसैगरी यस नगरपालिकामा सुख्खा खडेरीको क्रमहरु बढ्दै गएको, पानीका मुहानहरु सुक्दै जाने गरेको, पानी कम पर्ने गरेको तथा पर्दा पनि अत्याधिक पर्ने गरेको, बेमौसमी असिनाहरु पर्ने, फलफुल तथा तरकारीहरुमा किरा बढी लाग्ने गरेको जस्ता विभिन्न जलवायु जन्य समस्या पनि देखिएको छ।

आपत्कालिन अवस्थाका लागि नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका सुरक्षित तथा खुल्ला स्थानको पहिचान तथा संरक्षण र समुदायमा जानकारी गराउनु आवश्यक देखिन्छ । यस नगरपालिकामा देखिएका मुख्य विपद्हरु भूकम्प, पहिरो, सडक दुर्घटना, बाढी, चट्याङ, आगलागी, हुरीवतास, खडेरी, जनावर आतंक, महामारी जस्ता न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरु गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसका साथै समुदायमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका बारेमा जानकारीहरु प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ।

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी, नीजि संघ सस्थाहरू तथा विभिन्न महिला समुह, युवा क्लव बाल क्लवहरू, विद्यालयहरू आदि रहेका छन् तर ति संस्था तथा समुहहरूसँग विपद् पहिले तथा विपद्को समयमा समुदायले कसरी सहकार्य गर्न सक्छन् भन्ने कुरामा पनि समुदायमा प्रयाप्त ज्ञान हुनु जरूरी देखिन्छ। साथै यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न क्षेत्र सँग पहुँच भएका राजनैतिक दल तथा सरोकारवाला, महिला स्वास्थ्य स्वंयम् सेविका, सिकर्मी, डकर्मी तालिम प्राप्त निर्माण कर्मीहरू लगायत युवा शक्तिहरूमा विपद् सम्बन्धी पनि उचित ज्ञान सीप तथा क्षमताको विकास गरिनु जरूरी छ।

यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ र यस समितिलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी निरन्तर तालिम तथा ज्ञान, सिप, क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यसैगरी यस नगरपालिकामा विभिन्न कार्यदलहरू : पूर्व सूचना तथा सञ्चार, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, आपत्कालिन शिविर व्यवस्थापन र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन जस्ता कार्यदलहरू गठन गरी ति कार्यदललाई विभिन्न तालिम तथा आपत्कालिन सामाग्रीको व्यवस्थापन गरी समितिको क्षमता अभिबृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ। यसका साथै विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालिन कोष समेत स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापनमा समुदालाई सक्षम बनाउनु जरुरी छ। कुनै पनि विपद्मा पहिलो सहभागीता तथा पहुँच समुदायकै हुने हुदां यसै कुरालाई मध्य नजर गर्दै यस नगरपालिकामा बहुप्रकोपसंग जुध्नका लागि मानविय, आर्थिक, भौतिक श्रोत साधनको विकास गरी यस नीलकण्ठ नगरपालिकालाई विपद् उत्थानशिल नगरपालिकाको रुपमा स्थापीत गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

२.५.१. जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण

समुदाय हुँदै वडा र समग्र नगरपालिकाको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणबाट प्राप्त नतिजाको आधारमा नगरपालिकामा सञ्चालन गर्नु पर्ने विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्रियाकलाप पहिचान गरिएको छ ।

वडा	प्रकोप वा विपद	प्रमुख जोखिम	अनुकूलनका वा जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू	प्रभावकारिता (१-३) (क)	खर्चको मितव्ययिता(१ -३)(ख)	संभाव्यता (१ -३) (ग)	लक्षित वर्गमुखी (१-३) (घ)	कुल - क+ ख+ ग+ घ)	प्राथमिकता नं.	स्रोतको व्यवस्था	
										आन्तरिक	बाह्य
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१		पाल्लेका १०० घर बढी जोखिममा भएकाले भूकम्पीय जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने						राज्य	राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१		डाँडा वसाह, गैरी वसाहमा पहिरोको जोखिम भएकाले सो स्थानमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२	भुलभुले केराबारी ढोडेनी, हटिया, चिसापानी, सिउडीवजार	भुलभुले केराबारी ढोडेनी, हटिया, चिसापानी, सिउडीवजार, लगायत सम्पुर्ण टोल अर्थात पुरै वडामा भूकम्पको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२	भण्डारी गाउँ बसाह, सोह्र घर, वसाह,	भण्डारी गाउँ बसाह, सोह्र घर, वसाह, तिनघरे, काफ्ले, सिम्ले भूकम्पको मध्यम जोखिममा भएकाले न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO

		तिनघरे, काफ्ले, सिम्ले									
चट्याङ	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२**	चिसोपानी र जुरेथुम	चिसोपानी र जुरेथुममा चट्याङको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरुका बारेमा जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
विद्युतीय दुर्घटना	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२**	लाखेडाँडा, चिसोपानी	लाखेडाँडा, चिसोपानीमा विद्युतीय दुर्घटनाको जोखिम भएकाले जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
आगलागी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२**	जुरेथुम, चिसोपानी	जुरेथुम, चिसोपानीमा आगलागीको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२**	ओलीडाँडा , गाविस भवन	ओलीडाँडा, गाविस भवन नजिकमा सडकदुर्घटनाको जोखिम भएकाले जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२**	भुलभुले, सिउडी बजार, भण्डारी गाउँ, ढोडेनी	भुलभुले, सिउडीवजार, भण्डारी गाउँ, ढोडेनीमा पहिरोको उच्च जोखिम भएकाले तारजाली तथा वाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२	सोह्रघर	सोह्रघरमा पहिरोको मध्यम जोखिममा भएकाले सो स्थानमा तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-२	तिनघरे	तिनघरेमा न्युन जोखिममा भएकाले सो स्थानमा तारजाली लगाउने तथा वृक्षारोपण गर्ने							राज्य	NGO/ INGO

भूकम्प	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३**	समग्रमा सबै	भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्न पहल गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३**	कमेरे पहिरो	कमेरे पहिरोको निकै जोखिम भएकाले तारजाली तथा ग्याविन लगाउने तथा वृक्षारोपण गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३	ईजरा टोल	ईजरा पहिरोमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३**		हुरीवतासको जोखिमपुर्ण स्थानको पहिचान गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३**		पुच्छार बजार यरिया देखि शिरान बजार यरिया हुदै ईजरा आ.वि.सम्मको दायाँ वायाँको सडक फराकिलो बनाउने							राज्य	NGO/ INGO
बाढी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३**		पुच्छार बजार, थोपल खोलो क्षेत्र, बस पार्क क्षेत्र बढी जोखिममा भएकाले तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-३		अरुण खोलाको २ नं. सिमाना देखी आसि खोला सम्म बाढीको जोखिम भएकाले तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-४**	समग्रमा सबै	भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्न पहल गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
चट्याङ	**नीलकण्ठ न.पा.वडा**		माथिल्लो गाँउ, पौवा, रिजाल थोक, अल्छी डाडा, जयन्ती डाडा							राज्य	NGO/ INGO

	नं.-४		चट्याङको जोखिममा भएकाले जोखिम न्युजनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने								
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-४		पहिरोको जोखिमाम पौवा पहिरो (भतुवा पानी सिरानधारा नजिक) बढी जोखिममा छ भएकाले सो स्थानमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
जनावर आतंक	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-४		पातले, रिजाल थोक, कुसुन्डे जनावर आतंकको जोखिममा भएकाले पुर्वतयारीका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
जनावर आतंक	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		डाँडा गाँउमा जनावर आतंकको जोखिम भएकाले साझपख एक्लै हिड्नु हुँदैन भनी जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		पिमलखोला, देउराली जोगीडाँडाका गोठहरुमा तारबार लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		पतेनी, पात्ले, पहरेछापमा सडक नियमका बारेमा जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		फ्याम्से, स्यालडाँडामा ट्राफिक नियमको बारेमा अवगत गराउने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा		पहरेछापमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO

	नं.-५										
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		पिमल खोला, खाल्टेमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
बाढी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-५		कोशी खोलामा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		जलकेनी, भैरवी, बिलैनीडाँडा, काफलछाप, नवलपुर, परियार टोल, भुवानी खर्क, कोशिखोला, तल्लो भोर्लेमा भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		सुमौला बजार, कुसुन्डे, नेवारपानी, मैदान, देउरालीछापमा भूकम्प सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		काफलछापमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		पशुखोला तथा अन्य स्थानहरुमा हुरीवतासको जोखिम भएकाले जनचतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
चट्याङ	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		कुसुन्डे, लाकुरी छापमा चट्याङको जोखिम भएकाले जनचतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
महामारी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-६		तल्लो भोर्ले, परियार टोल, जल्केनी (दलित बस्ती), बैद्ध डाँडा, विलाउने डाँडामा महामारी सम्बन्धी जानकारी दिई पानी शुद्धिकरणका उपायहरु सिकाउने							राज्य	NGO/ INGO

भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		ढुङ्गाखानीमा हाडीखोला पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
बाढी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		थोपल खोलामा बाढीको जोखिम भएकाले वरीपरि तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
जैविक आक्रमण	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		अन्नबालीमा लाग्ने किरा तथा रोग तथा विषाधीको बारेमा जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
विद्युतीय दुर्घटना	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		विद्युतीय संरचनाको प्रयोग गर्दा साबधानी अपनाउने							राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-७		सडक नियमका बारेमा जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-८		अमरावती, कुमालगाँउ,कटीयर, मगर गाँउ, ज्यामीरे ससाहरु, तथा पुरै वडामा भूकम्पको उच्च जोखिममा भएकाले न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-८		सहाह, नौबीसेटार, भदुवारमा भूकम्प सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-८		साघुटार तथा पुरै वडामा भूकम्पले पुऱ्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO

पहिरो	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-८**		पङ्के भिर, बाहमुरे, धाँखोलामा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
बाढी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-८**		चिहाने, जलबिरे, विर्त्ता, कोइराल फाँटमा बाढीको जोखिम भएकाले जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९**		हटिया, कोटथोक, बाफ्रोपाल्पा, दुइघरे, पोखरीडाँडा, फगरे लगायत सम्पूर्ण वडामा भूकम्पीय जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		स्याउली, मु भटोल, डाँडाथोक, ज्यामिरे, गैरावरी लगायत सम्पूर्ण वडामा भूकम्प सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		भालुवन, भोगरिनी, ज्यामिरे, चन्दनथोक, चिप्लेटी पाल्पा, पौवाखाल्टा, धारापानीमा लगायत सम्पूर्ण वडामा भूकम्प प्रतिकार्यका उपायहरु सिकाउने							राज्य	NGO/ INGO
जनावर आतंक	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९**		ज्यामिरे, सल्लाघारी, कटहरे दुइघरेमा जनावर आतंकबाट बच्न गोठ, खोरहरुमा तारबार लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		पाल्पा, मुफ्रधौखोलामा जनावर आतंकबाट बच्न गोठ, खोरहरुमा तारबार लगाउने							राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९**		चिप्लेटी, ज्यामिरे, मु भटोल, सडक दुर्घटनाले पुऱ्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा जनचेतना							राज्य	NGO/ INGO

			जगाउने								
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		पाल्पाभञ्ज्याङ, पौवाखाल्टा, वुमरी टोलमा ट्राफिक नियमको बारेमा जानकरी दिने							राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		कोटथोक, हटिया, कुमरी टोल, ज्यामिरे, बोझोपाल्पा, निगाल्यानी, वेशीटोलमा टिनका छानाहरु व्यवस्थित गरी राख्नुपर्छ भनी जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		ज्यामिरे, दुइघरे गोलाभञ्ज्याङ, काफलपानी, छाप पोखरी डाँडामा हुरीवतासको समयमा आगोजन्य पदार्थहरको प्रयोग गर्नुहुदैन भनी जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
चट्याङ	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		बाझो पाल्पा, कोटथोक, हटिया, काफलपानी, पाल्पा मुखीयाथोकमा चट्याङबाट बच्ने उपायहरु सिकाउने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		झगरे, गोलाभञ्ज्याङमा चट्याङले पुर्‍याउने असर तथा क्षतिको बारेमा जानकारी दिने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		ज्यामिरे पौवाखाल्टा, गैरावारी भोगटिनी, धारापानी पाखेखोलामा चट्याङले चट्याङबाट बच्ने उपायहरु सिकाउने							राज्य	NGO/ INGO
आगलागी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		ज्यामिरे पौवाखाल्टा, गैरावारी भोगटिनी, धारापानी पाखेखोलामा अग्नि रेखा कोर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ		सालबोटे, पौवाखाल्टामा							राज्य	NGO/

	न.पा.वडा नं.-९		ज्वलनशील पदार्थको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाउने तथा जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्ने							INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		धौखोला, चिप्लेटी, कोटथोक, चन्दनथोक, भालुवनमा आगलगीको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्ने						राज्य	NGO/ INGO
बाढी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		सालबोटे, स्याउली, कमेटे, सैराबारीमा तारजाली लगाउने						राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		धौखोलामा पर्खाल लगाउने						राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-९		कोटथोक हटिया चिप्लेटी, ज्यामिरे, निगालपानीमा तारजाली लगाउने						राज्य	NGO/ INGO
स्थानपति पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	हनुमान डाँडा	हनुमान डाँडामा तटवन्ध तथा वृक्षारोपण गर्ने	३	३	३	३	१२	१	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	डुन्डुरे भिर	डुन्डुरे भिरमा वृक्षारोपण तथा तारजाली लगाउने	३	१	३	३	१०	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	तुलसी खोरीया (कुमाइँ ज्यामरुङ)	तुलसी खोरीया (कुमाइँ ज्यामरुङ) मा वृक्षारोपण तथा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा	ढोडेनी चमटारी	ढोडेनी चमटारीको वनसंरक्षण तथा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO

	नं.-१०										
चुचुरेढुङ्गो पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	ढोडेनी गाँउ	ढोडेनी गाँउमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक स्थानमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	पातीस्वारा भारमाले	पातीस्वारा भारमालेमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक स्थानमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	टारीवेंशी	टारीवेंशीमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक स्थानमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	मिलडाँडा	मिलडाँडामा वनसंरक्षण तथा ताजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	तिमल्सिना गाँउ	तिमल्सिना गाँउमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	अधिकारी टोल	अधिकारी टोलमा बाँध बाध्ने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	कुमारी मा.वि.	कुमारी मा.वि. वरिपरी तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
आगलागी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	वडा भरी, सामुदायिक वन	वडा भरी तथा सामुदायिक वन जनचेतना प्रवाह गर्ने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
सडक दुर्घटना	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	भकारे, कमेरे, हनुमानडाँडा	भकारे, कमेरे, हनुमानडाँडाको सडक चेकजाच तथा विस्तार गर्ने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO

बाढी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०**	टारीवेंशी	टारीवेंशीमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	जुडीखेत	जुडीखेतमा तटबन्ध लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	अधेरी रातमाटे	अधेरी रातमाटेमा तारजाली तथा तटबन्ध लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	ठुलो वेंशी	ठुलो वेंशीमा तटबन्ध लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	सिम्ले बगर	सिम्ले बगरमा तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	पिप्ले बेंसी	पिप्ले बेंसीमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	भंगेरी खेत	भंगेरी खेत तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	जनभावना आ.वि.	जनभावना आ.वि. वरीपरी तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	रबिटारी	रबिटारीमा तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा	सोती फाँट	सोती फाँटमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO

	नं.-१०										
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	देउती फाँट	देउती फाँटमा तारजाली लगाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
चट्याङ	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	भारमाले/ हनुमान डाँडा	भारमाले/हनुमान डाँडामा चट्याङको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्ने	१	१	१	१	४	१	राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	चण्डेश्वरी आ.वि., मिलडाँडा, वडा भरी	चण्डेश्वरी आ.वि., मिलडाँडा तथा वडा भरी नै मजबुत संरचना निर्माण गर्ने जनचेतना	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
महामारी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१०	दलित बस्ती, साविकको वडा नं ७ तथा अन्य वस्ती	दलित बस्ती, साविकको वडा नं ७ मा महामारी सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने	३	३	३	३	१२	३	राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११	भूकम्प	घर तथा भवन सरकारी मापदण्ड अनुसार निर्माण गर्ने	१	३	३	३	१०		राज्य	NGO/ INGO
खडेरी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११	खडेरी	सिचाईको व्यवस्था मिलाउने	१	३	३	३	१०		राज्य	NGO/ INGO
आगलागी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११	आगलागी	आगलागी सम्बन्धी सुचना प्रवाह गर्ने तथा जोखिमपूर्ण स्थानमा अग्नी रेखा कोर्ने	१	३	३	३	१०		राज्य	NGO/ INGO
जनावर आतंक	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११	जनावर आतंक	बिष्ट गाउँ, लम्साल गाउँ गोलाभञ्ज्याङ, नयाँ गाउँ, सल्ले, थापा गाउँ, बोसीगाउँ, मगर गाउँ,	१	३	३		७		राज्य	NGO/ INGO

			चापभञ्ज्याङमा जनावर आतंकको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने								
पहिरो	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११**		पात्ले गाउँ, लामास्थान, छतिवन डाँडा, दुवारे गाउँ, सिम्ले लम्साल, थापा गाउँ, मगर वस्ती, तारजाली तथा वृक्षारोपण गर्ने	१	३	३	१	८		राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११**		मगरगाउँ, सार्कीगाउँ, दमाइगाउँ, हुरीवतासको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	१	१	३	३	८		राज्य	NGO/ INGO
चट्याङ	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११**	**चट्याङ**	बोसीगाउँ, सल्ले, गतेरी सिम्ले, नेवार गाउँ, मसार गाउँमा चट्याङको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	१	३	३	३	१०		राज्य	NGO/ INGO
महामारी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११**	**महामारी**	खानेपानी शुद्धिकारणका उपायहरु अवलम्बन गर्ने तथा साबुन पानीले धातधुने तरीका सिकाउने	१	१	३	३	८		राज्य	NGO/ INGO
जैविक आक्रमण	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-११**	**किराको आक्रमण**	जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु गर्ने	१	१	३	३	८		राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२**		पिपले, टेकेसुवार, सातविसे, कुडुले, बतासे, धनसरा पाखा, भट्टटोल, आँपे डाँडा, भट्टटोल, भदुवाट, आपसुवारा, दामगाडे लगायत सम्पूर्ण वडामा भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलककाम गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा		घर तथा संरचना बनाउदा नक्सा पास गरी भूकम्प प्रतिरोधी							राज्य	NGO/ INGO

	नं.-१२		बनाउने								
सडक दुर्घटना	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		सडक दुर्घटना सम्बन्धी सुरक्षा र जनचेतनाको काम गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
पहिरो (भु क्षय	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		धनसार पाखा कोत्रपाखा, नानीझार नवदुर्गा सडक नालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने							राज्य	NGO/ INGO
हुरीवतास	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		पचहरे, भञ्ज्याङ्ग, आलेडाँडामा हुरीवतासको उच्च जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		जमिन चौरमा हुरीवतासको मध्यम जोखिममा भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
महामारी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		आपस्वारा, बतासेटोलमा महामारीको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
आगलागी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१२		आपस्वारा, बतासेटोलमा आगलागीको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
भूकम्प	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३		जुम्रे डाँडा भ्यू टावर, खुर्पीखोला, लोकेपहरा, वि.पि. गाउँ मधुवन, कुवापानी आपचौर लागायत वडाकाहरेक स्थानमा भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने							राज्य	NGO/ INGO

	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३		कुनै पनि भौतिक संरचना निमार्ण गदा भवन निर्माण संहिता अनुसार भूकम्प प्रतिरोधी बनाउने							राज्य	NGO/INGO
हुरीवतास	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३**		घुमाउने डाँडा, लाउरे गाउँ, बेसीखर्क भोर्ले लगायत वडाका हरेक स्थानमा हुरीवतासको सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने							राज्य	NGO/INGO
सडक दुर्घटना	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३**		आलडाडाल, पाँचघरे स्याउली, मनरुपी मा.वि., मदुवन, बेलगैरा, मदुवन, रानीवन लगायत वडाका हरेक स्थानमा सडक दुर्घटना तथा सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने							राज्य	NGO/INGO
चट्याङ	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३**		जुम्रे वि.पि. गाउँ सबै, खुर्पीखोला, कुवापानी, बानिया स्वारा लगायत वडाका हरेक स्थानमा चट्याङ सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने							राज्य	NGO/INGO
बाढी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३**		आओटी खोला तथा खुर्पीखोला, मदुवन, तथा मदन खर्क, बटुवा लागायतका क्षेत्रमा बाढी व्यवस्थापनका काम गर्ने							राज्य	NGO/INGO
खडेरी	**नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१३**		वि.पि. गाउँ सबैरानीवन, खल्वेत, बेलगैरामा खडेरीको जोखिम भएकाले जोखिम पानीको उचित व्यवस्था मिलाउने तथा जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/INGO
भूकम्प	**नीलकण्ठ**		सौरपाखा, कुपगाउँ, पात्ले, गाते,							राज्य	NGO/INGO

	न.पा.वडा नं.-१४		माने, छाप नेपाल टोल, अम्बोटे, ढुङ्गे, खरवारी, लेकटोल, बिच टोल, मानेसौरा, कालिपाखाखरी, बेसारे डाँडा, जन्तरे टोल, कर्मिटोल, लामिछाने टोल, मौखोला, गनेडाँडा टोल, सौरपाखा माने, गौरागाउँ, कामी टोल, वनपाले टोल, पल्लो अम्मरबटे टोल, पल्लो लामिछाने नागीस्थान, रिङ्गगाउँ, मुलावारीमा भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक काम गर्ने								
पहिरो	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१४		सौर पाखा टोल लगाएत पहिरोको जोखिम क्षेत्रमा पहिरो नियन्त्रणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने							राज्य	NGO/ INGO
बाढी	नीलकण्ठ न.पा.वडा नं.-१४		पलाङ्गखोलाले छोएको खेत तथा खेती योग्य जमिन र खोला खोल्सीमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने							राज्य	NGO/ INGO

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

नीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरिएको छ। विपद् जोखिम व्यवस्थापनको सवाललाई विकासका योजनासँग मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् उत्थानशील समाज निर्माण गर्दै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्ने प्रयास गरिएको छ । यसका साथै विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन *"स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका- २०६८ तथा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिकाका-२०७४" को* मस्यौदाका केही विधिहरु पनि समावेश गरी यस योजनाको खण्ड ३ मा नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजनाका क्रियाकलापहरूलाई समाबेस गरिएको छ।

नीलकण्ठ नगरपालिकामा वि.सं. २०७५ सालमा गरिएको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाले पहिचान गरेको मुख्य विपद्बाट हुन सक्ने जनधनको क्षति कम गरी जोखिम न्यूनीकरणमा समुदायलाई नै सक्षम बनाई विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्ने यस योजनाको लक्ष्य रहको छ । सम्भावित विपद्को जोखिम कम गर्न, विपद्को समयमा आपत्कालीन कार्य सम्पादन गर्न र विपद्पश्चात् पुर्नस्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्न तयार गरिएको योजनाबद्ध कार्यक्रम, कार्यजिम्मेवारी सहितका गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ ।नीलकण्ठ नगरपालिका भित्र विपद् जोखिम र सङ्कटासन्नताको सूचना संकलन र क्षमता विश्लेषणको आधारमा विपद्का रुपमा आएका भूकम्प, पहिरो, सडकदुर्घटना, आगलागी, चट्याङ, बाढी/खहरे तथा आगलागी आदि जस्ता विपद्लाई स्थानीय समुदाय तथा विपद् व्यवस्थापन समिति, सघंसस्था तथा सरकारी निकायले योजना बद्ध रुपमा जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ। यस विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण निम्न प्रक्रियामा गरिएको छ।

- **विपद् पूर्वका क्रियाकलापहरू (पूर्वतयारी, अल्पिकरण र रोकथाम)** : विपद् पूर्वका क्रियाकलाप अर्न्तगत जनचेतना अभिबृद्धी, भौतिक स्रोत र साधनको विकास, मानव संसाधनको विकास, नीतिगत संरचना तथा सस्थागत विकास र जीविकोपार्जनका गतिविधीहरूलाई समावेस गरिएको छ। विपद् पूर्वका क्रियाकलापमा कुन गतिविधी कहिले गर्ने, त्यसको मुख्य भूमिका र जिम्मेवारी कस्को र त्यसका लागी आवश्यक स्रोतको सहयोग कहाँ बाट जुटाउने भन्ने गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ।

- **विपद्का समयका क्रियाकलापहरू (आपत्कालीन सहयोगः खोज, उद्दार, तत्कालिन राहत)** : विपद् पश्चात प्रभावितहरूको तत्काल खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि तुरुन्तै गरिने अन्य गतिविधि वा कार्य यसमा मानवीय जीवन रक्षाका लागि ध्यान दिई आधारभूत आवश्यक भौतिक सामाग्री, खाद्य सामाग्री, औषधी उपचार, खानेपानी, अस्थायी आवास, सुरक्षा आदी उपलव्ध गराइने गतिविधीहरू समावेस गरिएको छ।

- **विपद् पश्चात (पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माण)** : विपद्बाट प्रभावित समुदाय, परिवार र व्यक्तिलाई समयमै खतरामुक्त स्थानमा स्थानान्तर गरिसके पछि भविष्यमा पर्न सक्ने सम्भावित प्रकोप समेतबाट सुरक्षित हुने गरी पहिलाकै ठाउँ वा अन्य सुरक्षित स्थानमा अस्थायी घर, जीवन बाँच्नका लागि आवश्यक खाद्य, सुरक्षा, पानी, सरसफाइर स्वास्थ्य सेवाको पूर्वाधार तयार गरी पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माण कार्य गर्ने तथा भविष्यमा त्यस्ता विपद् नपरोस् भन्नका लागि गरिने गतिविधीहरू विपद् पश्चात समावेस गरिएको छ ।

खण्ड ३ : विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना
३.१ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा

३.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय :

यस नीलकण्ठ नगरपालिकाले विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार कार्यदलहरू (जस्तै- समन्वय, सञ्चार तथा पूर्वचेतावनी; खोज तथा उद्धार; राहत व्यवस्थापन तथा पुनःस्थापन; क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषणजस्ता कार्यदल) गठन गर्न आवश्यक देखिन्छ । विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा तर्जुमा गरिने विकास योजनाको एउटा प्रमुख भागका रूपमा निरन्तर रूपमा यो योजना कार्यान्वयन हुनु आवश्यक छ । विपद्को घटना मानव समुदायका लागि सम्वेदनशील भएकोले यस्तो अवस्था नआओस भन्नाका निम्ति हरेक विकासका कार्यलाई विपद् व्यवस्थापन कार्यसँग समायोजन गरी दीगो विकासका क्रियाकलापमा समुदायको सक्रिय सहभागिता हुनु जरुरी छ यसका साथै पछिल्लो समयमा बढ्दै गएको जलवायु जन्य जोखिम तथा समस्यालाई पनि सम्बोधन हुने, समुदाय अनुकुलका गतिविधिहरु पनि समावेश गरिने कुरा पनि नितिगतरुपमा नै अगाडी बढाईनु जरुरी छ ।

३.१.१ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	नगरपालिकामा भूकम्प सम्बन्धी प्रयाप्त जानकारीको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा भूकम्प सम्बन्धी जानकारीहरु प्रदान गर्नका लागि समुदायमा घरदैलो कार्यक्रम गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, विद्यालय	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	नगरपालिकामा रहेका खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने तथा समुदायमा	नगरपालिकामा रहेका खुल्ला स्थानहरू पहिचान गर्ने तथा त्यस खुल्ला स्थानको बारेमा समुदायका सबैमा जानकारी गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	नगरपालिका	जि.स.स,	

	जानकारी नहुनु					
३	विपद्का बेला अत्यावश्यक सामाग्रीको अभाव हुने	अत्यावश्यक सामाग्री सहितको झटपट झोला तयार गर्ने सम्बन्धमा समुदायमा जानकारी दिने	महिला तथा युवा समुह,	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	समुदायमा भूकम्पीय सुरक्षा सम्बन्धी प्रयाप्त ज्ञानको कमी	प्रत्यक वडा-वडामा गइ भूकम्प आएका बेला सुरक्षित रहनका लागि अपनाउनुपर्ने उपायका बारेमा जानकारी दिने	विद्यालय, विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	भूकम्प सम्बन्धी कृतिम अभ्यासको बारेमा जानकारी नभएको	समुदायलाई भूकम्प सम्बन्धी कृतिम अभ्यास गराउने	महिला तथा आमा समुह	समुदाय	जि.स.स,	
६	आपत्कालिन अवस्थामा तत्काल घाइतेको उद्धार र उपचारको अभाव तथा कार्यदललाई तालिमको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समिति सँगै पूर्वसूचना तथा सञ्चार कार्यदल, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, खानेपानी तथा सरसफाई, शिविर तथा आवास व्यवस्थापन जस्ता कार्यदलहरूलाई तालिम तथा अभ्यासहरू गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.१.२ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नगरपालिकाभित्र रहेका विपद् जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकता अनुरूप उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदी तटबन्धजस्ता क्रियाकलापहरूलाई उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भूकम्प प्रतिरोधी संरचना नहुदा थप जोखिम बढ्ने	यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा कुनै पनि संरचना निर्माण गर्दा भवन निर्माण संहिता अनुसार निर्माण गर्ने तथा भत्किएका भवनहरुको प्रबलीकरण तथा मर्मत सम्हार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	सुरक्षित सार्वजनिक संरचनाहरुको अभाव	यस नीलकण्ठ नगरपालिका भित्र बन्ने कुनै पनि सार्वजनिक संरचनाहरु बालमैत्री, आपाङ्ग मैत्री, जेष्ठनागरिक मैत्री बनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	
३	पानीका मुहान सुकदै गएकोले खानेपानीको अभाव	नगरपालिकामा रहेका पानीको मुहानहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समस्त समुदायहरु	जि.स.स,	
४	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणको अभाव	समुदायमा भएका प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, महिला तथा आमा समुह, युवा क्लव,		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	आपत्कालिन सामाग्री भण्डारण गर्ने ठाउँको अभाव	आपत्कालिन सामाग्री भण्डारण गर्ने स्थानको व्यवस्था मिलाउने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय		नगरपालिका	जि.स.स,	

३.१.३ भूकम्प प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

नीलकण्ठ नगरपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालिन अवस्थाको लागि सुरक्षित स्थानको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानहरू तथा आश्रय स्थलको पहिचान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	विपद्मा प्राथमिक तथा खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरुको कमी	नगरपालिकामा आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
३	विपद्मा खाद्यान्न तथा त्रिपालको कमी हुने भएकाले	आवश्यक खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण गर्ने तथा त्यसको समय समयमा रेखदेख र सुरक्षा गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	आर्थिक (कोष) को अभावमा विपद् व्यवस्थापनको काम प्रभावकारी नहुने	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
५	समुदायमा मानिसहरु हराउने पुरिने तथा घाईते हुन सक्ने भएकाले	प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार गर्ने आवश्यक सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
६	विपद्मा महामारी फैलन सक्ने भएकाले	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल, जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वास्थ्य चौकी,	स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, रेडक्रस	

३.१.४ भूकम्प सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

नीलकण्ठ नगरपालिका भित्रका कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भूकम्पका घर तथा संरचना भत्कन सक्ने भएकाले	घर तथा भवन भित्र भएको अवस्थामा सम्भव भए सम्म तत्काल सुरक्षित खुल्ला स्थानमा निस्कने	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	गैह्र संरचनात्मक बस्तुले (दराज, र्‍याक, ऐना, फ्रेमले) थप क्षति गर्ने	गैह्र संरचनात्मक बस्तु सिसाको झ्याल तथा हल्लिएर लड्न सक्ने दराज, र्‍याक, ऐना, फ्रेम जस्ता वस्तुको छेउछाउ नबस्ने	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	जि.स.स,	
३	रूख र बिजुलीको पोल मुनी बस्नाले थप जोखिम हुने हुनाले	घर बाहिर चौरमा भए कुनै भौतिक संरचना तथा रूख र बिजुलीको पोल मुनी नबस्ने खुल्ला तथा सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वंयम	जनशक्ति	जि.स.स,	
४	भूकम्पमा मानिसहरु पुरिने तथा हराउन सक्ने	तालिम प्राप्त व्यक्तिद्धारा तत्काल खोज तथा उद्धार गर्ने र सुरक्षा निकाय तथा सम्बन्धी निकायमा सहयोग माग्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	जि.स.स,	० देखि ७ घण्टा भित्र
५	भूकम्पमा मानिसहरु घाईते हुने	तालिम प्राप्त व्यक्तिद्धारा घाइते भएका व्यक्तिको प्राथमिक उपचार गर्ने तथा सम्बन्धी निकायमा सहयोग माग्ने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	स्वास्थ्य चौकी	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
६	घाइते तथा मृत्यु भएकाको पहिचान नहुने	विपद् व्यवस्थापन समितिको आपत्कालिन बैठक बसी पहिलो चरणको क्षति, घाइते र मृत्यु हुनेको द्रुत सर्वेक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वंयम	जि.स.स,	० देखि २४ घण्टा भित्र
७	संरचना भत्कने तथा विपद्मा खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको अभाव हुने	विपद् प्रभावितका लागि तत्काल अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने तथा तत्कालिन खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा आदिको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स,	

८	विपद् प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्यांकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स	२४ देखि ४८ घण्टा भित्र
९	विपद् पश्चात् सरसफाइको अभाव	अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन, महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था आदि गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स	
१०	विपद्पछि महामारी फैलिने भएकाले	प्रभावित परिवारका लागि अस्थायी वास (wash) तथा स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका कार्यहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
११	खाद्य सामाग्रीको अभाव	प्रभावित जन समुदायलाई तयारी खाद्य सामाग्री वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जि.स.स,	
१२	पानी शुद्धिकरणका थप सामाग्रीहरुको अभावमा महामारी फैलिने भएकाले	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन गर्ने तथा पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
१३	फोहोरहरु अव्यवस्थित हुदां महामारी फैलिने भएकाले	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु संकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
१४	सामाग्रीहरुको अभाव हुनाले	प्रभावित परिवारलाई खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरु खाना पकाउने भाडा तथा कपडा कम्वलहरु मापदण्ड अनुसार वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
१५	आपत्कालीन शिक्षाको अभाव	विस्थापित बालबालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने तथा शैक्षिक सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
१६	थप लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद हुन सक्ने	आवश्यकता अनुसार थप गुनासा, लैङ्गिक हिंसा तथा विवाद व्यवस्थापन तथा सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
१७	मृतक परिवारलाई आर्थिक अभाव	मृतक परिवारलाई आर्थिक सहयोगको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	

१८	राहत सामग्रीको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने आवश्यकता अनुसार थप राहतका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	७ दिन देखि २ साता भित्र
१९	थप रणनीति तथा प्रतिकार्यको कमी	हालसम्मको प्रतिकार्यको समिक्षा गरी थप आवश्यक रणनीति तर्जुमा गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	

३.१.५ भूकम्पको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्‌का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनंस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्‌को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर तथा संरचना बिग्रने तथा चर्कने भएकाले	सामान्य बिग्रिएका भत्किएका तथा चर्किएका संरचनालाई तालिम प्राप्त प्राविधिकको सल्लाह अनुसार मर्मत संभारलाई पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	जि.स.स,	
२	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको अभाव	भूकम्पका कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
३	भवन निर्माण संहिता अनुरुपको घर निर्माण नहुनाले	पूर्ण क्षति भएका घर परिवारलाई लक्षित गरी दक्ष प्राविधिकको प्रयोग गरी भवन निर्माण संहिता अनुसार घर निर्माणका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, पुनर्निर्माण प्राधिकरण	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	विपद् पश्चात राहत अभाव	आवश्यकता अनुसार थप राहत व्यवस्थापन तथा वितरणरको कार्य व्यवस्थित गर्ने तथा बास्तविक पीडित सम्म पुऱ्याउन पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
५	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा आर्थिक अभाव	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	

३.२. पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.२.१ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा पहिरोको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	पहिरोको जोखिमपूर्ण स्थानमा प्रयाप्त जनचेतनाको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकाका वडा नं.- १ देखी १४ सम्मका वडामा भएका जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा पहिरोको व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स, जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय	
२	वृक्षारोपण नगर्दा पहिरोको जोखिम हुने	यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको खाली स्थानमा वृक्षारोपण कार्यक्रम गर्ने	वडा कार्यालय	जनशक्ति	जि.स.स,	
३	पहिरो सम्बन्धी प्रतिकार्यका उपायको बरेमा जानकारीको अभाव	पहिरोको प्रतिकार्यका उपायहरुको बारेमा समयसमयमा नगरपालिकास्तरीय भेला गरी समुदायलाई जानकारी दिने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स,	
४	जोखिमपूर्ण स्थानको बारेमा समुदायमा प्रयाप्त जानकारी नहुने भएकाले	यस नीलकण्ठ नगरपालिकाको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गरी सो स्थानहरुमा होडिङ बोर्ड लगाउने	युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	तत्कालिन प्रतिकार्यको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरे सँगै पूर्वसूचना तथा सञ्चार कार्यदल, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, जस्ता कार्यदलहरू गठन गरी अभ्यासहरू गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स,	

३.२.२ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नीलकण्ठ नगरपालिकाभित्र रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नुपर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकताअनुरूप उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गर्नु गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	समुदायमा पहिरोको जोखिम	नीलकण्ठ नगरपालिकाभित्र भएका पहिरोको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा अर्मिसो तथा बास लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	माघ
२	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- १** ➢ डाँडा वसाह, गैरी वसाहमा पहिरोको जोखिम भएकाले सो स्थानमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	फागुन
३	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- २** ➢ भुलभुले, सिउडीवजार, भण्डारी गाउँ, ढोडेनीमा पहिरोको उच्च जोखिम भएकाले तारजाली तथा वाल लगाउने ➢ सोह्रघरमा पहिरोको मध्यम जोखिममा भएकाले सो स्थानमा तारजाली लगाउने ➢ तिनघरेमा न्युन जोखिममा भएकाले सो स्थानमा तारजाली लगाउने तथा वृक्षारोपण गर्ने	युवा तथा महिला समुह		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
४	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ३** ➢ ईजरा पहिरोमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने ➢ कमेरे पहिरोको निकै जोखिम भएकाले तारजाली तथा ग्याविन लगाउने तथा वृक्षारोपण गर्ने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	
५	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.-४** ➢ पौवा पहिरो (भतुवा पानी सिरानधारा नजिक) पहिरोको जोखिममा भएकाले सो स्थानमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	

६	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ५** ➢ पिमल खोला, खाल्टेमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने ➢ पहरेछापमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स नगरपालिका		नगरपालिका	जि.स.स,	
७	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ६** ➢ काफलछापमा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	
८	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ७** ➢ ढुङ्गाखानीमा हाडीखोला पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	
९	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ८** ➢ पड्के भिर, बाहृमुरे, धाखोलामा पहिरोको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	जि.स.स,	
१०	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ९** ➢ सालबोटे, स्याउली, कमेटे, सैराबारीमा तारजाली लगाउने ➢ धौखोलामा पर्खाल लगाउने ➢ कोटथोक हटिया चिप्लेटी, ज्यामिरे, निगालपानीमा तारजाली लगाउने	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
१२	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- १०** ➢ ढोडेनी चमटारीको वनसंरक्षण तथा तारजाली लगाउने ➢ हनुमान डाँडामा तटवन्ध तथा वृक्षारोपण गर्ने ➢ डुन्डुरे भिरमा वृक्षारोपण तथा तारजाली लगाउने ➢ तुलसी खोरीया (कुमाइँ ज्यामरुङ) मा वृक्षारोपण तथा तारजाली लगाउने ➢ ढोडेनी गाँउमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक स्थानमा तारजाली लगाउने ➢ पातीस्वारा भारमालेमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक	शिक्षक विद्यालय व्यवस्थापन समिति वि.व्य.स नगरपालिका		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

		स्थानमा तारजाली लगाउने ➢ टारीवेंशीमा वनसंरक्षण तथा आवश्यक स्थानमा तारजाली लगाउने ➢ मिलडाँडामा वनसंरक्षण तथा तिमल्सिना गाँउमा तारजाली लगाउने ➢ अधिकारी टोलमा बाँध बाध्ने ➢ कुमारी मा.वि. वरिपरी तारजाली लगाउने					
१३	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- ११** ➢ पाल्ले गाउँ, लामास्थान, छतिवन डाँडा, दुवारे गाउँ, सिम्ले लम्साल, थापा गाउँ, मगर वस्ती, तारजाली तथा वृक्षारोपण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,		नगरपालिका	जि.स.स,	
१४	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- १२** ➢ धनसार पाखा कोत्रपाखा, नानीभ्कार नवदुर्गा सडक नालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने	नगरपालिका		नगरपालिका	जि.स.स,	
१५	पहिरोको जोखिममा	**वडा नं.- १४** ➢ सौर पाखा टोल लगाएत पहिरोको जोखिम क्षेत्रमा पहिरो नियन्त्रणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	नगरपालिका		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
१६	जथाभावी डोजर लगाउदा थप जोखिम हुने	यस नीलकण्ठ नगरपालिकाका विभिन्न स्थानमा खोलिएका सडक निर्माण व्यवस्थित गर्ने तथा जथाभावी डोजर नलगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,		नगरपालिका	जि.स.स,	
१७	पानीका मुहान तथा सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षा नभएको	पानीका मुहान तथा सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षाको उपायहरू अवलम्बन गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,		नगरपालिका	जि.स.स,	

३.२.३ पहिरो प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

नीलकण्ठ नगरपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेट्टीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोष अभावमा तत्काल प्रतिकार्य गर्न नसकिने	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	आपत्कालीन आश्रयस्थलको अभाव	समुदायमा आपत्कालीन आश्रयस्थलको निर्माण गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	जि.स.स,	
३	सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षा नभएको	सिंचाइको कुलोहरूको सुरक्षाको उपायहरू अवलम्बन गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	जनशक्ति	जि.स.स	
४	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्रीको कमी	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको अभाव	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	जि.स.स,	
६	प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरुको अभाव	नगरपालिकामा आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार गर्ने जनशक्ति तयार गर्ने तथा आवश्यक सामाग्रीहरु (डोरी, गैची, बेल्चा, गल, आदी) भण्डारण गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	जि.स.स,	
७	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँगको समन्वयको अभाव	नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले जिल्ला स्तरीय दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला भू-संरक्षण तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	महिला तथा युवा समुह, विद्यालय,	नगरपालिका	जि.स.स,	

३.२.४ पहिरोको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	पहिरोमा मानिसहरु हराउने तथा पुरिने	तत्काल आफु सुरक्षित रहने र पहिरो बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	सुरक्षा निकाय, विपद् व्यवस्थापन समिति	जनशक्ति	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	घाईते हुन सक्ने	घाईतेलाई आवश्यकता अनुसार प्राथमिक उपचार गरी थप उपचारलाई अस्पताल पठाउने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	जनशक्ति	जि.स.स	
३	थप जोखिम हुन सक्ने भएकाले	पहिरो फेरी जान सक्ने तथा थप जोखिम हुन सक्ने भएकाले पहिरोको जोखिम क्षेत्र भन्दा पर सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	जि.स.स	० देखि ७ घण्टा भित्र
४	शुद्ध पिउने पानीको अभाव	प्रभावित समुदायका लागि शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	नगरपालिका	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
५	घाइते तथा मृत्यु हुन सक्ने	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या संकलन गर्ने तथा सम्बन्धी निकायमा पठाउने तथा राहतको लागि पहल गर्ने	स्थानीय स्वंयम	स्थानीय स्वंयम	जि.स.स	०-२४ घण्टा भित्र
६	बसस्थान तथा खाद्यान्न को अभाव	पहिरो प्रभावितका बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा लैङ्गिकमैत्री अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकाय	जि.स.स	
७	पहिरो पछि महामारी फैलिने भएकाले	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री लक्षित जनसमुदायलाई वितरण गर्ने तथा अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	२४ देखि ४८घण्टा भित्र
८	पानी शुद्धिकरणका सामाग्रीहरुको अभाव	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा कार्यालय	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
९	फोहोरहरु	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु संकलन	विपद् व्यवस्थापन	स्वंयमसेवक	जि.स.स	

	अव्यवस्थित हुदां महामारी फैलिने भएकाले	गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	समिति			
१०	राहतको आवश्यक्ता पर्ने भएकाले	आवश्यक राहतका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
११	मनोबैज्ञानिक असर	मनोबैज्ञानिक असर परेका वयक्तिलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्ंथाहरु	
१२	पठन पाठनमा समस्या	अस्थायी विद्यालय निर्माण गरी शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई नियमित पठन पाठनमा र्फकाउने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	२ साता देखि १ महिना भित्र
१३	समुदायमा त्रास र भय	समुदायलाई नियमित क्रियाकलाप तर्फ फर्काउने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	१ महिना भित्र ३ महिना
१४	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	

३.२.५ पहिरोको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुर्नस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकाको पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा समस्या	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
३	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको क्षति तथा समस्या	पहिरोको कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
४	भविष्यमा पुनः पहिरो दोहोरिन सक्ने	भविष्यमा पुनः पहिरो दोहोरिन सक्ने भएकाले स्थानीय तथा विज्ञहरुद्धारा नै अध्ययन गरी दिगो समाधानका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	पुनः पहिरोको जोखिम हुन सक्ने	पहिरो सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, महिला तथा युवा समुह	नगरपालिका	जि.स.स	

३.३ सडक दुर्घटना प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.३.१ सडक दुर्घटना प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	सडक दुर्घटना सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा सडक दुर्घटना सम्बन्धी जनचेतनामुलक सडक नाटक तथा वृतचित्र प्रदशर्न गर्ने	वडाका क्लवहरू	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
२	सवारी दुर्घटनाबाट सुरक्षित हुने तरिकाबारे जानकारी नहुदा थप दुर्घटना हुने	नगरबासीहरूलाई सवारी दुर्घटनाबाट सुरक्षित हुने तरिकाबारे जानकारी गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय	सडक विभाग	
३	सडकदुर्घटना सम्बन्धी जनचेतनाको कमी	नीलकण्ठ नगरपालिकाका समुदायलाई लक्षित गरी जेब्रा क्रसको बारेमा जानकारी गराउने तथा पोष्टर पम्पलेट वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स	
४	ट्राफिक नियम सम्बन्धी जानकारी नहुदा थप जोखम हुने	ट्राफिक नियम सम्बन्धी जनचेतनामुलक तालिम तथा कार्यक्रमहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
५	सडकमा पशुचौपाया छाड्ने तथा पसलका समानहरू सडकमा आउने गरी राख्दा थप जोखिम हुने	सडकमा पशुचौपाया छाड्ने तथा पसलका समानहरू सडकमा आउने गरी राख्न नदिने बारेमा जानकारी गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	

३.३.२ सडक दुर्घटना प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकताअनुरूप उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गर्नु गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	कच्ची सडकहरुको अवस्था नाजुक भएको	नीलकण्ठ नगरपालिकाका कच्ची सडकहरुको मर्मत सम्हार गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- २** ➢ ओलीडाँडा, गाविस भवन नजिकमा सडकदुर्घटनाको जोखिम भएकाले जनचेतना फैलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	
३	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- ३** ➢ पुच्छार बजार यरिया देखि शिरान बजार यरिया हुदै ईजरा आ.वि.सम्मको दायाँ वायाँको सडक फराकिलो बनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	
४	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- ५** ➢ पतेनी, पात्ले, पहरेछापमा सडक नियमका बारेमा जानकारी दिने ➢ फ्याम्से, स्यालडाँडामा ट्राफिक नियमको बारेमा अवगत गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- ९** ➢ चिप्लेटी, ज्यामिरे, मु भटोल, सडक दुर्घटनाले पुऱ्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा जनचेतना जगाउने ➢ पाल्पाभञ्ज्याङ, पौवाखाल्टा, वुमरी टोलमा ट्राफिक नियमको बारेमा जानकरी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	

६	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- १०** ➢ भकारे, कमेरे, हनुमानडाँडाको सडक चेकजाच तथा विस्तार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
७	सडकदुर्घटनाको जोखिममा	**वडा नं.- १३** ➢ आलडाडाल, पाँचघरे स्याउली, मनरुपी मा.वि., मदुवन, बेलगैरा, मदुवन, रानीवन लगायत वडाका हरेक स्थानमा सडक दुर्घटना तथा सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	
८	बजार क्षेत्रमा दुर्घटना हुने बढी सम्भावना हुने	बजार क्षेत्रमा गति सिमित गर्नका लागि स्पिड ब्रेकरको व्यवस्था मिलाउने तथा खतराको साङ्केतिक बोर्ड राख्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
९	नगरपालिका भित्रका सडकहरू तथा खाल्टा खुल्टीका कारणले थप जोखिम हुने	नगरपालिका भित्रका सडकहरू फराकिलो बनाउने तथा सडकमा रहेका खाल्टा खुल्टीलाई तत्काल पुर्ने तथा मर्मत गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
१०	सडकमा खुल्ला पशु चौपाया छाड्दा दुर्घटनाको जोखिम हुने	सडकमा खुल्ला पशु चौपाया छाड्न बन्देज गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सडक विभाग	

३.३.३ सडक दुर्घटना प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेट्ीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोष स्थापना नभएको	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	तालिमको व्यवस्था नभएको	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार सामग्री भण्डारण गर्ने तथा त्यस सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्वास्थ्य चौकी	जि.स.स	
३	खाद्यान्न तथा त्रिपालको अभाव	खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
४	दुर्घटनाको समयमा तत्काल उपचारको आवश्यक्ता पर्ने	औषधी, स्ट्रेचर तथा प्राथमिक उपचार सामाग्रीको व्यवस्था मिलाउने	स्वास्थ्य चौकी, रेडक्रस	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
५	समन्वयको अभाव	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
६	ट्राफिक नियम सम्बन्धी ज्ञान नभएकाले	नगरपालिकामा ट्राफिक नियम सम्बन्धी ज्ञान भएको तथा तालिम दिन सक्ने मानिसहरू तयार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सडक विभाग	

३.३.४ सडक दुर्घटनाको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	तत्काल उपचारको अभाव	तत्काल घाइतको प्राथमिक उपचार गरी अस्पताल पुऱ्याउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	सवारी चालक भाग्न सक्ने	सवारी साधनको तत्काल नम्बर टिपी ट्राफिक प्रहरीलाई खबर गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स	
३	पीडितलाई असर पर्न सक्ने	दुर्घटना स्थलमा हुल दङ्गा तथा झैं-झगडा हुन नदिने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स	
४	थप दुर्घटना हुन सक्ने	सडकमा भिडभाडका कारण अन्य थप दुर्घटना हुन सक्ने भएकाले त्यसको व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.३.५ सडक दुर्घटनाको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुर्नस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	थप उपचारको अभाव	घाईतेको थप उपचारको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	राहतका लागि पहलको अभाव	घाईतेको उपचारका लागि स्रोत आर्थिक संकलन तथा राहतका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
३	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषणको अभाव	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषण गरी राहतको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
४	पीडितको मनोबल घट्ने	पिडित तथा पिडितका परिवारलाई मनोपरार्मस दिई नियमित कार्यमा र्फकाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.४ चट्याङ प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.४.१ चट्याङ प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

चट्याङको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	चट्याङ सम्बन्धी प्रयाप्त जनचेतनाको कमी	नीलकण्ठ नगरपालिकामा चट्याङ सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	जनशक्ति	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	
२	चट्याङको समयमा विद्युतिय सामाग्रीहरूले थप जोखिम हुने	चट्याङको सुरक्षा सम्बन्धी तथा चट्याङको समयमा विद्युतिय सामाग्रीहरू रेडियो, टेलिभिजन, कम्प्युटर, ल्यापटप, आदि प्रयोग गर्नु हुदैन भन्ने बारे समुदायमा जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	जि.स.स,	
३	चट्याङ्को सुरक्षाका बारेमा जानकारीको कमी	चट्याङ्को सुरक्षाका बारेमा घरदैलो कार्यक्रम गरी जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	
४	अर्थीङको व्यवस्थाको कमी	यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका सम्पूर्ण घर तथा भवनमा अर्थिङ गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	
५	चट्याङले सजिलै जोखिम पुर्‍याउन सक्ने अवस्थाको बारेमा जानकारीको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा अग्लो रुख, भवनहरु, विजुलीको पोल, तारबार, पोखरी, जस्ता स्थानमा बसेको बेला चट्याङले सजिलै जोखिम पुर्‍याउन सक्ने भएकाले ठूला रुखको नजिक बस्नु हुदैन, चट्याङ परेको बेला खुल्ला स्थानमा ननिस्कने आदि जस्ता जानकारीमुलक विद्यालयस्तरीय कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स,	

३.४.२ चट्याङ प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नुपर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकताअनुरूप उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गर्नु गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकीमा अर्थीङ नहुंदा थप जोखिम बढ्ने	यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका घर, विद्यालय, स्वास्थ्यचौकी, लगायतका स्थानहरुमा अर्थिङ गर्नुपर्ने .	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- २** ➢ चिसोपानी र जुरेथुममा चट्याङको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरुका बारेमा जनचेतना फैलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
३	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- ४** ➢ माथिल्लो गाँउ, पौवा, रिजाल थोक, अल्छी डाडा, जयन्ती डाडा चट्याङको जोखिममा भएकाले जोखिम न्युजनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
४	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- ६** ➢ कुसुन्डे, लाकुरी छापमा चट्याङको जोखिम भएकाले जनचतना फैलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
५	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- ९** ➢ बाझो पाल्पा, कोटथोक, हटिया, काफलपानी, पाल्पा मुखीयाथोकमा चट्याङबाट बच्ने उपायहरु सिकाउने ➢ झगरे, गोलाभञ्ज्याङमा चट्याङले पुर्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	

		➢ ज्यामिरे पौवाखाल्टा, गैरावारी भोगटिनी, धारापानी पाखेखोलामा चट्याङले चट्याङबाट बच्ने उपायहरु सिकाउने					
६	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- १०** ➢ भारमाले/हनुमान डाँडामा चट्याङको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
७	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- ११** ➢ बोसीगाउँ, सल्ले, गतेरी सिम्ले, नेवार गाउँ, मसार गाउँमा चट्याङको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
८	चट्याङको जोखिममा	**वडा नं.- १३** ➢ जुम्रे वि.पि. गाउँ सबै, खुर्पीखोला, कुवापानी, बानिया स्वारा लगायत वडाका हरेक स्थानमा चट्याङ सुरक्षा सम्बन्धी सचेतना मुलक कार्य गर्ने तथा अनिवार्य अर्थिङ गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
९	घरहरुमा अर्थिङ् नगरीएको	नगरपालिकामा भएका घरहरुमा विद्युतिय अर्थिङ् गर्ने तथा कमजोर विद्युतीय वायरीङ् भएका भवनहरु मर्मत गर्न पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		समुदाय	जि.स.स,	
१०	बिजुलीका पोल, तारको कारण जोखिम	समुदाय तथा बस्ती नजिक रहेका बिजुलीका पोल, तार तथा ठूला रूखहरूको काट छाट तथा मर्मत गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
११	विद्युतीय लाइन तथा तारहरुका कारण थप जोखिम	विद्युतीय लाइन तथा तारहरुलाई व्यवस्थित गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
१२	सार्वजनिक सम्पदाको तथा प्राकृतिक स्रोतको सँरक्षणको अभाव	सार्वजनिक सम्पदा तथा प्राकृतिक स्रोतको सँरक्षण गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स,	

३.४.३ चट्याङ प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेटिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	तालिमको व्यवस्था नभएको	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामग्री भण्डारण गर्ने तथा त्यस सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्वास्थ्य चौकी	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	आपत्कालीन कोष स्थापना नभएको	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
३	खाद्यान्न तथा त्रिपालको अभाव	खाद्यान्न तथा त्रिपालको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	नगरपालिकामा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँगको समन्वयको अभाव	नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिले, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा जिल्ला स्तरीय सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	

३.४.४ चट्याङको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घर बाहिर निस्कदा जोखिम हुने	घर भित्र भएको अवस्थामा घर बाहिर ननिस्कने तथा सुरक्षित तरिकाले बस्ने सम्भव भए सम्म विद्युतिय संरचना बन्द गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथागैरसरकारी सस्थाहरु	
२	घर बाहिर हुदां थप जोखिम	बाहिर भएको अवस्थामा नआतिने नभाग्ने र सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	
३	धातुका कारण थप जोखिम हुने	स्टिलको फ्रेम र बलियो छत भएको साधनभित्र भएको अवस्थामा धातुलाई नछोइ बस्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	
४	चट्याङ्को समयमा थप जोखिम हुने हुनाले	नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका अग्ला रुख, भवनहरु, बिजुलीको पोल, तारबार, पोखरी, जस्ता स्थानमा बसेको बेला चट्याङले सजिलै जोखिम पुर्‍याउन सक्ने भएकाले ठूला रुखको नजिक नबस्ने तथा चट्याङ परेको बेला खुल्ला स्थानमा ननिस्कने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	
५	कार्यदललाई खबर नहुनाले	चट्याङको बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	
६	प्राथमिक उपचारको आवश्यक्ता	घाइते भएका व्यक्तिको प्राथमिक उपचार गर्ने थप उपचारका लागि अस्पताल सम्म पुर्‍याउने व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति,	स्थानीय स्वयंम	जि.स.स,	

३.४.५ चट्याङको सन्दर्भमा, विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुर्नस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	राहतका पुग्न नसक्ने	घाईतेको थप उपचारको व्यवस्था मिलाउने तथा घाईतेको उपचारका लागि आर्थिक स्रोत संकलन तथा राहतको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	अन्य सरकारी तथागैरसरकारी संस्थाहरु	
२	संरचना बिग्रिएको	चट्याङले बिगारेका संरचना मर्मत गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
३	संरचनाहरुको क्षति हुने	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सम्बन्धीत निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	कमजोर विद्युतिय वाईरिङ र कमजोर विद्युतिय अर्थिङ्का कारण जोखिम हुने	पुनः विद्युतिय अर्थिङ् तथा कमजोर विद्युतिय वाईरिङ् मर्मत गर्न पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, महिला समुह	नगरपालिका	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु	
५	पुनः चट्याङको जोखिम बढ्ने	समुदायमा चट्याङ्को सुरक्षाका बारेमा पुनः जानकारी दिने तथा जनचेतना मुलक कार्यहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	नगरपालिका	जि.स.स,	
६	चट्याङको बारेमा थप जानकारीको अभाव हुने	चट्याङ् सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण र सचेतना सम्बन्धी काम गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा क्लव	विद्यालय	सरकारी गैरसरकारी संस्थाहरु	

३.५ बाढी/खहरे प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.५.१ बाढी/खहरे प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

बाढीको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	बाढीले पुऱ्याउन सक्ने असर तथा क्षतिको बारेमा प्रयाप्त जानकारीको अभाव	यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका बाढीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा गई बाढीले पुऱ्याउने असर तथा क्षतिको बारेमा पोष्टर पम्पलेट तयार गरी समुदायलाई वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स र सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	बाढी सूरक्षा सम्बन्धी प्रयाप्त जनचेतनाको कमी	बाढीको सुरक्षा सम्बन्धी घर दैलो कार्यक्रम गरेर जानकारी दिने तथा बाढी सम्बन्धी जनचेतना जगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	जि.स.स	
३	वृक्षारोपण नगर्नाले जोखिम हुने	नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका खुल्ला स्थानहरुमा वृक्षारोपण गर्नेबारे सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
४	तत्कालिन प्रतिकार्यको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरेसँगै पूर्वसूचना तथा सञ्चार कार्यदल, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार, जस्ता कार्यदलहरूलाई अभ्यासहरू गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	विद्यालय र समुदाय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	

३.५.२ बाढी/खहरे प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नगरपालिका भित्र रहेका विपद्जन्य सङ्कटासन्नता तथा जोखिम कम गर्न गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्नबमोजिमको खाकामा प्राथमिकताअनुरूप उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, नदी तटबन्धजस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताक्रम अनुसार उल्लेख गर्ने गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	विपद् पश्चात् सडक, पुल, विद्यालय तथा अन्य संरचनाहरुको क्षति हुने	बाढीका कारण क्षति भएका सडक, पुल, विद्यालय तथा अन्य संरचनाहरुको मर्मत तथा प्रवलीकरण गर्ने	वडाकार्यालय, विपद् व्यवस्थापन समिति,		नगरपालिका	जि.स.स	
२	वृक्षारोपणको अभाव हुदां जोखिम हुने	नीलकण्ठ नगरपालिकाको खाली तथा भिरालो ठाउँमा सामुहिक वृक्षा रोपण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति,		नगरपालिका	जि.स.स	
३	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.- ३** ➢ अरुण खोलाको २ नं. सिमाना देखी आसि खोला सम्म बाढीको जोखिम भएकाले तारजाली तथा पर्खाल लगाउने ➢ पुच्छार बजार, थोपल खोलो क्षेत्र, बस पार्क क्षेत्र बढी जोखिममा भएकाले तारजाली तथा पर्खाल लगाउने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स	
४	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-५** ➢ कोशी खोलामा बाढीको जोखिम भएकाले तारजाली लगाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स	
५	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-७** ➢ थोपल खोलामा बाढीको जोखिम भएकाले वरीपरि तारजाली लगाउने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स	
६	बाढी/खहरेको	**वडा नं.-८** ➢ चिहाने, जलबिरे, विर्त्ता, कोइराल फाँटमा बाढीको	विपद् व्यवस्थापन		नगरपालिका	जि.स.स	

	जोखिममा	जोखिम भएकाले जनचेतना फैलाउने	समिति				
७	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-९** ➢ सालबोटे, स्याउली, कमेटे, सैराबारीमा तारजाली लगाउने ➢ धौखोलामा पर्खाल लगाउने ➢ कोटथोक हटिया चिप्लेटी, ज्यामिरे, निगालपानीमा तारजाली लगाउने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स	
८	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-१०** ➢ टारीवेंशीमा तारजाली लगाउने ➢ जुडीखेतमा तटबन्ध लगाउने ➢ अधेरी रातमाटेमा तारजाली तथा तटबन्ध लगाउने ➢ ठुलो वेंशीमा तटबन्ध लगाउने ➢ सिम्ले बगरमा तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने ➢ पिप्ले बेंसीमा तारजाली लगाउने ➢ भंगेरी खेत तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने ➢ जनभावना आ.वि. वरीपरी तारजाली लगाउने ➢ रबिटारीमा तटबन्ध तथा तारजाली लगाउने ➢ सोती फाँटमा तारजाली लगाउने ➢ देउती फँटमा तारजाली लगाउने	समुदाय		नगरपालिका	जि.स.स	
९	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-१३** ➢ आओटी खोला तथा खुर्पीखोला, मदुवन, तथा मदन खर्क, बटुवा लागायतका क्षेत्रमा बाढी व्यवस्थापनका काम गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स	
१०	बाढी/खहरेको जोखिममा	**वडा नं.-१४** ➢ पलाङ्गखोलाले छोएको खेत तथा खेती योग्य जमिन र खोला खोल्सीमा तारजाली तथा पर्खाल लगाउने	समुदाय		नगरपालिका	जि.स.स	

११	खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचारको समाग्रीहरु भण्डारण नहुदां थप जोखिम हुने	आपत्कालीन खोज तथा उद्धार (लाईफ ज्याकेट, डारी, टियुव) र प्राथमिक सामग्री भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	स्वास्थ्य चौकी	
१२	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणको अभाव	प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	जि.स.स,	

३.५.३ बाढी/खहरे प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

नीलकण्ठ नगरपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेटिएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आपत्कालीन कोषको अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
२	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्रीहरु भण्डारणको अभावमा महामारी फैलीन सक्ने	बाढी पछि महामारी फैलिन सक्ने भएकाले आपत्कालिन अवस्थाका लागि खाद्यान्न तथा आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
३	सामाग्रीहरु भण्डारण नभएकाले	नगरपालिकामा आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरु भण्डारण गर्ने तथा समुदायलाई कार्यदल गठन गरी तालिमको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	समन्वयको अभाव	सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू सँग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	

३.५.४ बाढी/खहरेको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नु पर्ने कार्य उल्लेख गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	बढीको थप जोखिम हुने भएकाले	आफु भन्दा तल्लो क्षेत्रको समुदायलाई बाढीको बारेमा फोन साईरन आदिबाट सूचना दिने र प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	जि.स.स, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	० देखि १ घण्टा भित्र
२	मानिसहरु बगाउने हराउने	तत्काल आफु सुरक्षित स्थानमा बस्ने तथा जोखिमपूर्ण स्थानबाट टाँढा जाने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	जि.स.स,	
३	मानिसहरु बगाउने हराउने भएकाले	तालिम प्राप्त व्यक्तिले घाइतेको खोज तथा उद्धार तथा प्राथमिक उपचार गरी अस्पताल पठाउने	खोज तथा उद्धार कार्यदल	नगरपालिका	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	० देखि ७ घण्टा भित्र
४	क्षति, घाइते र मृत्यु हुनेको बारेमा थाहा नहुनाले	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या संकलन गर्ने	स्थानीय स्वंयम	स्थानीय स्वंयम	जि.स.स	
५	बसोबास गर्ने स्थानको अभाव	उच्च तथा सुरक्षित स्थानमा अस्थायी टहराको निर्माण गरी बसोबासको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स	०-२४ घण्टा भित्र
६	खाद्यान्न तथा लत्ताकपडाको अभाव	खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा आदिको व्यवस्था मिलाउने आवश्यकताअनुसार अस्थायी बासस्थानको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी	२४ देखि ४८

					संस्थाहरु	घण्टा
७	प्रभावित परिवारहरुले राहत नपाउने भएकाले	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्याङ्कन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स,	भित्र
८	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री तथा सरसफाइ सामाग्रीको कमी	स्वास्थ्य सामाग्री, पानी शुद्धिकरणका सामाग्री महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था, अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
९	पानी शुद्धिकरणका थप सामाग्रीहरुको कमी	विभिन्न ठाउँमा पानीको व्यवस्थापन गर्ने तथा पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
१०	फोहोरहरुको व्यवस्थापन नभएकाले	बाढी पछी महामारी फैलन सक्ने भएकाले माहामारीको नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु संकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
११	मृतक परिवार	मृतकको काजक्रिया हुने, मृतक परिवारले राहत पाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
१२	पीडितको मनोबल घट्ने	पीडितका परिवारलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	२ साता देखि १ महिना भित्र
१३	आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्थापन नहुने भएकाले	विस्थापित बालबालिकाका लागि अस्थायी कक्षा सञ्चालन गर्ने तथा शैक्षिक सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
१४	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत तथा व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	१महिना देखि ३ महिना सम्म

३.५.५ बाढी/खहरेको सन्दर्भमा विपद् पश्चात्‌का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुर्नस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्‌को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकाका पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स, सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
२	भैतिक संरचना भत्कने तथा निर्माणमा समस्या	पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी राहत तथा पुनर्निर्माणका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
३	विपद् पश्चात् पानीको अभाव	समुदायमा बिग्रिएका भत्किएका पानीका मुहान तथा संरचनाहरू पुनर्निर्माण गरी व्यवस्थित गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	सामाजिक तथा सार्वजनिक भवनको क्षति तथा समस्या	बाढीको कारण क्षति भएका सामाजिक तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स,	
५	भविष्यमा पुन: बाढीको दोहोरिन सक्ने	भविष्यमा पुन: बाढी दोहोरिन सक्ने भएकाले स्थानीय तथा विज्ञहरुद्धारा नै अध्ययन गरी दिगो समाधानका लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु	
६	पुन: बाढीको जोखिम हुन सक्ने	बाढी सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, महिला तथा युवा समुह,	नगरपालिका	जि.स.स,	

३.६ आगलागी प्रकोपको सन्दर्भमा :

३.६.१ आगलागीको प्रकोपको सन्दर्भमा जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

नीलकण्ठ नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा आगलागीको जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्नबमोजिमको ढाँचामा प्राथमिकता क्रमअनुसार उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आगलागी सम्बन्धी प्रयाप्त जनचेतनाको अभाव	यस नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएको आगलागीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुमा आगलागी सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने तथा अग्नी रेखा कोर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	स्वंयमसेवक	जि.स.स, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	
२	हुरीवतास चलेका बेला ज्वलन्शील पदार्थहरुको प्रयोग गर्दा थप जोखिम हुने	हुरीवतास चलेका बेला ज्वलन्शील पदार्थहरुको प्रयोग गर्नु हुदैन भनी जानकारी दिने तथा ज्वलन्शील वस्तुहरुको प्रयोग गर्दा होशियारीपूर्वक प्रयोग गर्नुपर्छ भनी जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु	
३	आपत्कालिन सम्पर्क नम्बरहरु नहुने	नीलकण्ठ नगरपालिकामा सुरक्षा निकाय, दम्कलका सम्पर्क नम्बरहरु सहितको पोष्टर, पम्पलेट तयार गरेर वितरण गर्ने	महिला समुह, युवा क्लव	नगरपालिका	जि.स.स,	
४	आगलागीले पुर्‍याउने असर तथा क्षतिको बारेमा प्रयाप्त जानकारी नहुनु	आगलागीबाट हुने जनधनको क्षति तथा असरको बारेमा स्थानिय रेडियोबाट जानकारी दिने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
५	पातपतिङ्गर सुकेका कारण आगलागीको जोखिम	पातपतिङ्गर सुकेका कारण चैत बैसाखमा आगलागीको जोखिम बढी हुने भएकाले त्यस सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम गर्ने	महिला समुह, युवा क्लव	नगरपालिका	जि.स.स,	

३.६.२ आगलागीको प्रकोपको सन्दर्भमा जोखिम न्यूनीकरण :

नीलकण्ठ नगरपालिकामा कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार सामाग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेट्िएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	आगलागीको जाखिमपूर्ण स्थानको पहिचान नभएको	नीलकण्ठ नगरपालिकामा भएका आगलागीको जोखिमपूर्ण स्थानहरुको पहिचान गर्ने	महिला समुह, युवा क्लव, विद्यालय		जनशक्ति	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	समुदायमा भएका नाङ्गा तारहरुको कारण जोखिम	समुदायमा भएका नाङ्गा तारहरुको व्यवस्थापन गर्ने तथा बिजुलीको पोल भएको ठाँउका हरिया रुखहरु हटाउने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स,	
३	आगलागीको जोखिममा	**वडा नं.- २** ➢ जुरेथुम, चिसोपानीमा आगलागीको जोखिम भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
४	आगलागीको जोखिममा	**वडा नं.- ९** ➢ ज्यामिरे पौवाखाल्टा, गैरावारी भोगटिनी, धारापानी पाखेखोलामा अग्नि रेखा कोर्ने ➢ सालबोटे, पौवाखाल्टामा ज्वलनशील पदार्थको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाउने तथा जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने ➢ धौखोला, चिप्लेटी, कोटथोक, चन्दनथोक, भालुवनमा आगलगीको जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव, सामुदायिक वन कार्यालय		नगरपालिका	जि.स.स,	
५	आगलागीको जोखिममा	**वडा नं.- १२** ➢ आपस्वारा, बतासेटोलमा आगलागीको जोखिम	विपद् व्यवस्थापन		नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी	

		भएकाले जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अबलम्बन गर्ने	समिति			सस्थाहरु	
६	समुदायमा अग्नी समक प्रयोगको बारेमा जानकारीको अभाव	समुदायमा अग्नी समक (Fire extinguisher) को व्यवस्था मिलाउने तथा त्यसको प्रयोग सम्बन्धी तालिम तथा अभ्यास गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति		नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
७	सामुदायिक वनमा आगलागीको जोखिम	नीलकण्ठ नगरपालिका भित्रका सामुदयिक वनहरुमा अग्निरेखा कोर्ने	महिला समुह, युवा क्लव,विद्यालय		जनशक्ति	जि.स.स,	
८	पानीको मुहान तथा सामुदायिक वनहरुको संरक्षणको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका पानीको मुहान तथा सामुदायिक वनहरुको संरक्षण गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव		नगरपालिका	जि.स.स,	

३.६.३ आगलागीको प्रकोपको सन्दर्भमा आपत्कालीन पूर्वतयारी :

कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वतयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्छ। यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, आधारभुत खोज तथा उद्धार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्नेविधि जस्ता क्रियाकलाप समेत समेट्एिको छ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	विपद्का बेला बस्ने सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	वि.व्य.स, महिला तथा युवा क्लव	स्थानीय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	दमकलको व्यवस्था नभएको	दमकलको व्यवस्था मिलाउने तथा दमकल हिड्ने बाटो बनाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	जि.स.स	
३	पानी पोखरीको व्यवस्थापनको कमी	पानी पोखरीको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	जि.स.स	
४	आपत्कालीन कोषको अभावमा तत्कालिन उपचारमा समस्या	विपद् व्यवस्थापन समितिमा आपत्कालीन कोष खडा गर्ने तथा त्यसको बृद्धीको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
५	आत्यावश्यक सामग्रीको अभाव	आगलागी नियन्त्रणका लागि आपत्कालीन सामग्रीहरु (अग्नी समनक, सावेल पिक, आदि) भण्डारण गर्ने तथा आत्यावश्यक खाद्यान्न तथा त्रिपालहरुको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
६	खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री अभाव	आपत्कालिन अवस्थाका लागि आवश्यक खानेपानी शुद्धिकरणका समाग्री, पियुष, क्लोरीन झोल जस्ता वस्तु भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	जि.स.स	
७	सामाग्री भण्डारण नहुदाँ थप जोखिम बढ्ने	खोज उद्धार र प्राथमिक उपचारको सामाग्री भण्डारण तथा जनशक्ति कार्यदलहरू तयार गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय	जि.स.स	

३.६.४ आगलागीको सन्दर्भमा विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ३ महिना सम्म)

कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावित तथा पीडितको उद्धार र जीवनरक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन समयमा गर्नु पर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । यसमा विशेषगरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नुपर्ने कार्य उल्लेख गरीएको छ ।

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	मानिस घाईते तथा मृत्यु हुन सक्ने	तत्काल आफु सुरक्षित रहने र सुरक्षित स्थानमा बस्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	० देखि १ घण्टा भित्र
२	घटना भएको स्थानको बारेमा समुदायमा जानकारी नहुनु	समुदायलाई घटना भएको स्थानको बारेमा साइरनको प्रयोग गरी समुदायलाई जानकारी दिने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
३	विद्युत बन्द नगर्दा थप जोखिम हुने	आगोको प्रकृति अनुसार समुदायमा भएका तालिम प्राप्त व्यक्तिहरुको प्रयोग गरी सम्भव भए सम्म विद्युत बन्द गरी आगो निभाउन प्रयास गर्ने	स्थानीय स्वयम	जनशक्ति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	
४	आगो तत्कालै फैलिन सक्ने भएकाले	आगलागीको बारेमा प्रहरी, सुरक्षा निकाय तथा खोज तथा उद्धार कार्यदललाई खबर गर्ने	स्थानीय स्वयंम	जनशक्ति	जि.स.स	
५	आगो फैलिदा थप जोखिम हुने	आगलागी भएको समयमा आगो नियन्त्रण गर्ने प्रयास गर्ने तथा सके सम्म कम क्षति गराउने प्रयास गर्ने	स्थानीय स्वयम	जनशक्ति	जि.स.स	
६	घाइतेलाई जोखिम हुने भएकाले	आवश्यक्ता अनुसार प्राथमिक उपचार गरी थप उपचारका लागि अस्पताल सम्म पुर्‍याउने व्यवस्था मिलाउने	प्राथमिक उपचार कार्यदल	स्वंयमसेवक	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	० देखि ७ घण्टा भित्र
७	तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा शुद्ध खानेपानीको अभाव	पीडितलाई तत्काल खाद्यान्न तथा लत्ताकपडा तथा शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स,	
८	क्षति, घाइते र मृत्यु हुने भएकाले	विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसी आगलागीका कारण भएको क्षति, घाइते र मृत्यु हुने संख्या संकलन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	०-२४ घण्टा भित्र
९	विपद् प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन	प्रभावित परिवारको अवस्था हेरी राहत प्याकेजको आवश्यकता मूल्यांकन, वितरण र प्रतिकार्यका लागि प्रभावित परिवारको तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	प्रहरी, सुरक्षा निकाय	जि.स.स	२४ देखि ४८

१०	विपद् पश्चात् सरसफाइको अभाव	अस्थायी शौचालय र फोहोर मैलाको व्यवस्थापन, महिलालाई चाहिने सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्था आदि गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स	घण्टा भित्र
११	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरुको अभाव	पानी शुद्धिकरणका लागि थप सामाग्रीहरु वितरण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	४८ देखि ७२ घण्टा भित्र
१२	फोहोरहरु अव्यवस्थ्ति हुदां महामारी फैलिने भएकाले	महामारी नियन्त्रण गर्नका लागि मरेका पशुका शवहरु संकलन गर्ने तथा अन्य फोहोरहरुको पनि व्यवस्थापन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	स्वंयमसेवक	जि.स.स	
१३	राहतको आवश्यक्ता पर्ने भएकाले	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यक राहतका लागि सरकारी तथा गैर सरकारी निकायमा पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	७२ घण्टा देखि ७ दिन भित्र
१४	मनोबैज्ञानिक असर	मनोबैज्ञानिक असर परेका व्यक्तिलाई परामर्श र हौसला प्रदान गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
१५	पठन पाठनमा समस्या	अस्थायी विद्यालय निर्माण गरी शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई नियमित पठन पाठनमा र्फकाउने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	७ दिन देखि २ साता भित्र
१६	समुदायमा त्रास र भय	समुदायलाई नियमित क्रियाकलाप तर्फ फर्काउने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	२ साता देखि १ महिना भित्र
१७	प्रभावितहरुलाई राहात अभाव	विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार थप राहत तथा व्यवस्थापनमा पहल गर्ने	स्वंयमसेवक, विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	१ महिना देखि ३ महिना सम्म
१८	आपत्कादिन अवस्थामा सामाग्रीहरुको अभाव हुने	आगो निभाउने भौतिक सामाग्रीहरू अग्नी समक, बाल्टिन, गैचीं, वेल्चा, डोरी, वालुवा, भऱ्याङ् संकलन गरी राख्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	जि.स.स	

३.६.५ आगलागीको सन्दर्भमा, विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अन्तर्गत पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माणका क्रियाकलापहरू (विपद् समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुर्नस्थापना गर्न, क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्नसक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्नबमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरीएको छ :

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषणको अभाव	नीलकण्ठ नगरपालिकामा पीडितको मानविय, आर्थिक, तथा भौतिक क्षतिको मुल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
२	आगलागीका कारण घर, गोठहरु तथा अन्य संरचनाहरु क्षति भएकाले	क्षतिको मुल्याङकन तथा विश्लेषण गरी जलेका घर, गोठ तथा अन्य संरचनाहरुको पुनर्निर्माण तथा राहतको लागि पहल गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	जि.स.स	
३	आपत्कालिन अवस्थामा सामाग्रीहरुको कमी	आगलागीको व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक प्राथमिक उपचार सामाग्री र खोज तथा उद्धारहरुको भण्डारण गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति	नगरपालिका	जि.स.स	
४	आपत्कालिन अवस्थामा समुदायमा खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचारको अभाव	समुदायमा खोजउद्धार तथा प्राथमिक उपचारको तालिम सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	जि.स.स	
५	समुदायमा अग्नी समक प्रयोगको बारेमा जानकारीको अभाव	समुदायमा अग्नी समक (Fire extinguisher) को व्यवस्था मिलाउने तथा त्यसको प्रयोग सम्बन्धी तालिम तथा अभ्यास गराउने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	सरकारी तथा गैर सरकारी सस्थाहरु	
६	सिपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन नभएकाले	आगलागीबाट प्रभावित समुदायलाई लक्षित गरी जीविकोपार्जन तथा सिपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने	विपद् व्यवस्थापन समिति, युवा तथा महिला समुह	नगरपालिका	जि.स.स	

अनुसूची १ : विपद् व्यवस्थापन योजना निर्माणमा सहभागिहरू

Hazard, Vulnerability and Capacity Map

आज मिति २०७५ साल असार ४ गतेका दिन नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा कार्यको बैठक नगर प्रमुख श्री भीम प्रसाद ढुंगानाज्यूको अध्यक्षतामा तपसील बमोजिमका पदाधिकारीहरुको उपस्थितिमा आर. एम. डी. को सहयोग र नेपाल कियरिङहाउसको प्राविधिक सहयोगमा तयार भएको योजनाको मस्यौदा उपर प्रस्तुती, छलफल, राय सुझाव राखी निम्न अनुसारका निर्णयहरु गरियो।

उपस्थिति:

नगर प्रमुख श्री भीम प्रसाद ढुंगाना
नगर उपप्रमुख श्री धनराज भण्डारी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री जगन्नाथ पन्त
वडा अध्यक्ष वडा नं १ श्री गणेश गुरुङ
वडा अध्यक्ष वडा नं. २ श्री ध्वज बहादुर गुरुङ
वडा अध्यक्ष वडा नं. ३ श्री लोकनाथ रिसाल
वडा अध्यक्ष वडा नं. ४ श्री शिवराज गिरी
वडा अध्यक्ष वडा नं. ५ श्री राम बहादुर श्रेष्ठ
वडा अध्यक्ष वडा नं. ६ श्री उद्धव प्रसाद रिसाल
वडा अध्यक्ष वडा नं. ७ श्री गौतमहरि अधिकारी
वडा अध्यक्ष वडा नं. ८ श्री गुण बहादुर थपलिया
वडा अध्यक्ष वडा नं. ९ श्री भोज बहादुर रेग्मी
वडा अध्यक्ष वडा नं. १० श्री विजयराज इटनी
वडा अध्यक्ष वडा नं. ११ श्री तिलक थापा मगर
वडा अध्यक्ष वडा नं. १२ श्री बाबुराम लम्साल
वडा अध्यक्ष वडा नं. १३ श्री होम बहादुर गुरुङ
वडा अध्यक्ष वडा नं. १४ श्री फन्द्रा तामाङ
कार्यपालिका सदस्य श्री कमला श्रेष्ठ
कार्यपालिका सदस्य श्री कल्पना ~~रेग्मी~~ रिसाल (रेग्मी)
कार्यपालिका सदस्य श्री गण्डकी खतिवडा

PAGE :
DATE : / /

कार्यपालिका सदस्य श्री चिनामाय श्रेष्ठ
कार्यपालिका सदस्य श्री राम्री नेपाली
कार्यपालिका सदस्य श्री राजन बराइली
कार्यपालिका सदस्य श्री बिष्णु बहादुर नेपाली
कार्यपालिका सदस्य श्री सिताराम कुमाल
शिक्षा अधिकृत तथा विपद सम्पर्क व्यक्ति श्री केदार प्रसाद ढकाल

परामर्शदाता	श्री शारदा बस्याल
परामर्श दाता	श्री शीवन घिमिरे
परामर्श दाता	श्री विनोद पराजुली
"	श्री नारायण ब. श्रे.

निर्णयहरु :

निर्णय नं. (१) आज प्रस्तुत भएको नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको मस्यौदा र वडागत नक्साङ्कन सहितको मस्यौदा प्रस्तुत भै दिइएका सुझाव समावेश गरि परिमार्जन गरी अन्तिम रुपमा तयार गर्न र स्वीकृतिका लागि नगरसभामा पेश गर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं. २

नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा आर्थिक र प्राविधिक सहयोग गर्ने आर एम.डी.र नेपाल क्रियटिभ हाउस प्रा.लि लाई धन्यवाद दिने निर्णय गरियो।

PAGE :
DATE : / /

निर्णय नं. ३

नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति निम्नानुसार हुने गरी गठन गर्ने निर्णय गरियो ।

१. नगर प्रमुख — संयोजक
२. नगर उपप्रमुख — ~~सदस्य~~ सह संयोजक
३. वडा अध्यक्षहरु (सबै) — सदस्य
४. कार्यपालिका सदस्यहरु — सदस्य
५. जिल्ला प्रशासन कार्यालय अधिकृत प्रतिनिधि — सदस्य
६. जिल्लास्थित नेपाली सेनाका गणका अधिकृत प्रतिनिधि — सदस्य
७. जिल्ला प्रहरी कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधि — सदस्य
८. सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल बेस क्याम्पका अधिकृत प्रतिनिधि — सदस्य
९. नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखाले तोकि पठाउने प्रतिनिधि — सदस्य
१०. पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखाले तोकि पठाउने प्रतिनिधि — सदस्य
११. गै. स. स. हरु मध्ये तोकेको ३ जना प्रतिनिधिहरु — सदस्य
१२. स्थानीय विपद् विज्ञ बाट प्रतिनिधित्व हुने गरी १ जना — सदस्य
१३. नगरपालिका विपद् फोकल पर्सन — सदस्य सचिव

निर्णय नं. ४

स्वीकृती पश्चात विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई आवश्यक कार्यान्वयन गर्दै निश्चित समय पश्चात आवश्यक परिमार्जन गर्न आवश्यक हुँदा परिमार्जनका लागि परिमार्जन गर्न विज्ञ अनुसारको योजना तर्जुमा संशोधन तयारी गर्न तथा समन्वय समिति गठन गर्ने निर्णय गरियो ।

१. नगर उपप्रमुख — संयोजक
२. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत — सह संयोजक
३. वडा अध्यक्षहरु (सबै) — सदस्य
४. फोकल पर्सन — सदस्य

अनुसूची १ः विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ अनुसार स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) परिषद्बाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजना एवम् कार्यकारी समसत र प्रवेश विपद् व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत एकीकृत तथा क्षेत्रगत नीति योजना र कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ,

ख) स्थानीय तहलाई विपद व्यवस्थापका लागि वजेट विनियोजन गर्न लगाउने,

ग) सरकारी नीजि एवम् गैसरकारी संस्था, स्थानीय स्वंसेवक, सामाजिक परिचालिका लगायत सम्बन्धीत सबै पक्षको समन्वय र संलग्नतामा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने

घ) स्थानीय तहका पदाधिकारी, कर्मचारी, स्वंमसेवक, सामाजिक परिचालिका तथा समुदायलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्ध प्रशिक्षण दिने व्यवस्था मिलाउने,

ङ) भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भवनसंहिता लगायत अन्य स्वीकृत निर्देशिका वा मापदण्ड पालना गराउने,

च) स्थानीय समुदायलाई विपद प्रति जागरुक बनाउन विपद् संग सम्बन्धीत योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा विपदको घटना हुनासाथ प्रतिकार्यका लागि परिचालिका हुन वडा वा समुदायस्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा कप्रतिकार्य समति गठन गर्ने,

छं) विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालीन नमूना अभ्यास गर्ने, गराउने,

ज) विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहातको व्यवस्था गर्ने,

झ) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सार्वजनिक संस्था तथा व्यवसायिक प्रतिष्ठानले यस ऐन बमोजिम कार्य गरे नगरेको अनुगमन गर्ने,

ञ) स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणली तथा पूर्वचेतावनी प्रणलीको विकास र संचालन गर्ने, गराउने ,

ट) स्थानीय स्तरमा आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रको स्थापना र संचालन गर्ने

ठ) विपदमा परी हराएका विग्रका वा नष्ट भएका कागजातको यकिन तथ्यङक अद्यावधिक गरी राख्न लगाउने,

ड) विपद्बाट प्रभावित घरपरिवारको पहिचान स्तर निर्मारण तथा परिचयपत्र वितरण गर्ने, गराउने,

ढ) विपद्को समस्या प्रयोग गर्न सकिने गरी वारुणयन्त्र लगायतका अन्य उपकारणहरु तयारी हालतमा राख्न लगाउने,

ण) कार्यकारी समिति, प्रदेश विपद व्यवस्थापन समिति तथा जिल्ला विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने गराउने ।

त) विपद व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने गराउने

अनुसूची २ :नीलकण्ठ नगरपालिकाको नगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको विवरण

क्र.स.	नाम	पद	प्रतिनिधित्व	फोन	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
११					
१२					
१३					
१४					